

קדושתו ולמנוס מדותיו ית' נמלא שהכל נחלתו ית' צפרט צדיבורי תפלה ואתיו' התורה שכם בחי' היכל קדשו ולבכוף צלו גויס שרן הקליפו' ויהי"ר צנתלחך ועמאלו את היכל קדשך כי לא די שלון עליים לנינונו' הק' ולחיתו' הנפולין כ"ה הרב"ה שמוידיין לחותן ציוטר' ח"ו וז"ש שמו את ירושלים לעיים וכו' כל זה גרס להם עזר ששכבו המס כתיים סביבו ירושלים כי גודע שהלכ הוא בחי' ירושלים שהוא בחמלע הגוף כמו ירושלים שהוא בחמלע הטוגס והתכלה נקח' שיחה כ"ש ונפס ה' יספוך שיחו ויקר'ה' שכיכת הנכס וגודע משחרז"ל לה תלכונו על הדס קודס שמתכלנו על דמכס וזה שככו דמס כתיים שהוא כתינו' לתבנה סביבו' ירושלים בירושם סביבו הלכ שלון דיבורי כ"הלה יונלון מן היב רק דיבורו הוא סביבו הלכ ולא מתוך הלכ וז"ש סביבו' ירושלים ולחין קובר' שירושם שלון קובר והוכר את הדיבור מצדיו ירושלים שהוא הלכ רק מן הסכה ולחון אחד ככה ולאחד בלכ וז"ש צברו על לב ירושלים היינו שיהיו הדיבורים עס הלכ שהוא בחי' ירושלים' עי"ז ונרוזו אליה שמהיה קריאתכס ותפלתכס עולה אליה אל ירושלים וכו' כנ"ל (כ' ואתחנן) -

(ע) תורה ותפלה רס בחי' דבר ומוקבצ' כי התפלה מקבל מיתורה וכו' וכן תורה בלה תכלה חין תורתו שלימה וכו' הוא כלנ גופא והשריו בלה אשה שהוא תכנה שריו בלא תורה נ"כ והעפ"י שומד חינו בשלימות והסנה בלא תורה ח"ה להיות כי כון שלון נו שגנ בל תורה חינו יודע להתפלל בשם אמנס כשאלס מתחיל להתכנל עדיין הוא צפרוזדור רל בשם מכין ח"ע צכדי שיוכל להכנס נפטים צהר המלך והטומד נכני המלך מורלו של מלך ענו מחר משח"כ קודס בואו למלך וכו' כך החדס תהלה מין עו ירלה חך הוא מכין ח"ע צכדי שיכנס חל המלך וכשנצח חל המלך יוכל עניו ירלה גדולה חך גס ציה יש צהינות הרבה כי גס צבחו לערקלין יש כמה בחינות גבוה מענ גבוה וכו' והנה יש נפעמים שמחמת תורף להבת התדס מת צורלו מוסר נפשו צדברו ח"ה יכל כחוחיו עד חלוינו חס ענ ענו עכו כלל חף ח"ה הנל נפשו צדברו חינו חוסס ומוסר עמו על קדושתו ית' וזה רק מתחמת שתיין לו מתת הברלה ית' שפע דעת שלימה לעבוד את ה' ולבך נח יחויק החדס עוכה לענינו בשביל זה כי חנו לא נפן עו הבורח ית' הדעת היה לה היה עוכה כן וכו' וז"ש חס יתן ח"ש חת כל הון ציונו (הס כחוחיו כולס) בלהבה להשי"ת צו יצוונו לו חס יחויק טובה נענינו כי רק מן השמים נתנו עו מתנה זאת וכו' (שם בל קוטוס)

(עא) מה שצ"כ לייחר מאד בשעת התפלה לייחד הדבור והמחשבה וכו' ושע"ז נעשה יהוד גדול בכל העולמות וענין מה שכל תבירה ותפלה שמששש ימי בראשית כל אחת עושה פעולה אחרת וריכון הדש וכו' עיין יראה את רב (עב) לא יכוון בליבדו ותפלתו לשום דבר לתועלתו רק בשם ה' וז"ה שנתקני התפלות לבקש תועלת בני אדם הוא רק הלבשה וכו' וז"ש ואני תפילתי לך ה' כמו עירך ובשביבך עת רצין שיהי' בעת רצין הבריאה שהיה רס להטיב לברואים וימלא כבודו כל הארץ וכו' (גין יראה את רג) (עג) כלל הדבר שהתפלה יותר מעולה מכל העבירות ובתחלה צריך להתחזק לערוך מתחמת כמבואר בזוהר בנידא בקשתא ברומחא כסייפא הינו כי האדם כולו מראשו ועד רגלו מלא אותיות וצריך להעלות האותות את התלת היצין שנקרים ממנו והוא כשארם כמשיין בכל בחוחיו מהשבתו למעלה וזרק כמשל דורך בקשת וזרק ה' צו למעלה יזה נרמו בנידא בקשתא ובתנאי שירא יתגרב מהשבת פסל ח"י וכו' כנידע שהמחשבות הם ג"כ אלקות רס שנפשו ומבטשים להעלותם ולהקנס וכשמשם קרפיתו במחשבה זיה ח"ו ואינו כלל להעלותה אז במ"ו הוא נותן כח ח"ו לס"מ ולניקביה ואין לו תיקון רק שיכוון ברמ"ח תיבין דק"ש אז הורג אותן הקליכות שנתדו ע"י המ"ו שנתפלה וז"ש ויקח רמ"ח בידו שמרמו על רמ"ח תיבין דק"ש ובוה וידקור אותם וכו' והעיקר עידע שהדבור שלו נאצל מדיבור הראשין שנבראו בו העולמות ומדיבורו נהלבש הדיבור הראשון ואז יירא ויתבהל מדבורו כי הוא ברוח פיו של הקב"ה ובוה יוכל לעשות נקמה וז"ש רוממית אל בגרום כשתיב פיפיות בודם שני פיות אז לעשות נקמה בגויים וכו' וזוה היה רצין הכורא ית' בבריאה לדעלות כל הנבראים לדיבור הראשון שהוא חהרת הרצון וכו' (שם בליקוט ס דנ"ל) (עד) האדם בהפלתו שהוא לשון היבור ידיביות סקבל מיהין מלמעלה אבל קדם שמתהלך ומתדבק אין לי מוחין אך באמת בלא מוחין אזו מקושר בבורא ודיו כמו חציצד בנייהם בבחי' הגה זה עומד אחר כחלנינו ע"כ באמת צריכין לבקש מהשי"ת שתיבך בישתחיל להתפלל וישפע עליו מוחין בשפע רב ויתקשר למעלה בדיבוק שלם וכו' (שם בחידושי בריכות) (עה) מה שאומרין לשם יחיד קב"ה קורם כל מצוה ותורה ותפל וכה שצריכין לקשר א"ע קודם

התפלה

ההפל' עם הצדיקם ויאחזם כנפשו ולסכל עליו מצוית ואחבת לרועך כמ"ך וכו' עיין יראא
 אות רה (עו) באור מארז"ל יפה ויפול ידיו ומנית תפלין וס'רא ס"ש ומתפלל עיין ירא'
 אות רה (עז) עינר פגולת התפל' היא ע"י קפנות ועונה וכו' עיין נאה ועונה אות רה
 (עח) מה שעינר פע לת התפל' דן שמתפלל בעצמי אי שמתפללין אחרים עליו הכל תלוי רק
 באכונה שיאמין אמנה עליומה ביעגהתה ת שאן עוד מלבדו כ"י עיין יסורים וישועה איתו יוד'
 (עט) אין לך תפל' דבשה שאין עושר כדי למערה וצריך לבטוח בה ולחזור ולבטוח
 ולהתפלל עד שתרה התשועה למטה כי מה שהתשועה' מרגעבת הפעם ואי' יודת למטה
 מיד בתפל' יאשינה הפעם הא מחבת ריבוי דדנים והקטרום שלמערה בכר עת יודת
 דשפע התשועה מע'ם לע'ם מתעכבר התשוע' בכל עולם ועולם עד שיחזור ותפלל
 וימתקו הדנים ויקטונום ותבא התשוע' למטה ורפעמים מתעכבת התשוע' עבור שהקב"ה
 מתאוה לתבלתן של צדיקים ומכר מקום עישה פגולתה למעל בכל פעם בעלמות עליונם
 דתקן שם הקלקיל ימשם באו"ל הדי'ם למטה יכ' ע"ן בני'ם (שם כהדושי' מס' יומא)
 (פ) בהתחלת התפל' צריך שתקום דו היא יאד' כ בא לבדת אחבה שנתעזר בקרבו מן
 הרא' מרת אהב ונבלד היא באהב וכא הדמתק המכניע שהוא דיעת ולזה אחי' סיום
 תבלתו צריך להיות על זה כמע'ד יכ"כ נתן שר'ם רשטאלי שהוא בחי' דיא וכו' ואח"כ
 ניתן שדום לבינו להיות שכבר נבלד הרא' באהב' ע' דמטצע שדוא הדעת וליתנותן
 שלום לאמצע יכו עיין ב"ם (שם)

(פא) צריך שיעלה בתורתו ובתבלתו כל דברים שנשדו מפקיין לשרשן ויראא שאין שום
 מחשב שאינה מיתוכק' לרובק באור העליון וכל המחשבו רנו' שבאין לאדם
 בתוך הפלתו הם נשמיה נכילין אך שהם מריבשים ברבר היא איה הענין שבאה לו
 המחשב וגם הם מעשי' שיעשר בקטנותו אם דיא א"ו מכיר ברם מקרבו ירפעמים באין
 לו מחשבות שלו שיערה את' הא' רוצה לדבק א"ע למעלה ולפעם באים לו מחשבות
 כאדם אחר שהכיל אותן והולכין אצלו כי מה דהם לידך אל דאיש' הוא כי הוא שומה
 ומשוך א"ע אחר מהשבו' א"ו ותפלל כל ההפד ע"ם וכו' והמחשבה הוא באותיות
 וכשמרבר בדיהו ורחמי ומתדבק א"ע למעלה או מעלה אותה וזה עקר עבודתנו להעלות
 דברים נפילין למעלה ובשרד שבאה לו דמחשב איהי העת היא עיקר העבד' וזהו כל
 תכלית העבוד וכל זה בשע"ב את ד' בשבל'חב במיתין גדולים ומתחב בדעתו ומכין א"ע
 במשק גדול ובתניע' אכיו' ע"ם מחשב' שמחיות שידא בתע"ג ומיישב א"ע הישב לפני מי
 הוא עומד וימי' בדעתו כי לית אחר פ"ו מנ' ידריב'ים הם חלק נשמתו וכאלה דבות
 זאו יכול רנו' תקימה לדמחשבו ה"ה וכו' (שם כהד' שי' מבבת אבות) (כב) כשאדם
 עומד להתפלל במס' ית נשדו וכו' אי' נכיש' כהתי' שלו ומדבק א"ע בתות של א"ס
 ב"ה ואו ש"בג עלו אי' ע"ד א"ס ב"ה בארע"יית' הלעיקא בכד ש"זד יכולת כדי לעלו'
 תבלתו אל מקם הר קדשי' כ'א יאחד לב מדינתו יבעת תפלתו שהוא מתלהב בכל לבבו
 ובכל נפשו או הנשמה שבי' מתנגת מאד מאד הפשט' הגשמי' שלו וכו' ואז קרובה
 לבא אל מקם איש' נאצלה משם ומ שאני מנ' בדיק בשליט' אי' אבשר לחוי'
 במחשבתו שהיה עבדו בשב' התעני' יבארת עיקר ערמו העבד' הוא רק בנין דאיתו
 רב ושליט וכו' ימז יודת רגע דהבורא ית' כביכול בבת חוי ככה ברא קא אתנא דנבך
 וכו' וע"כ הקב"ה ב"ב יתנו והס'רו הגדו'ם מס' סמני האור כביכול דחינו שובל מעט
 מסדרנותו בבת' והחית יצא ושיב' ואו איני מרגיש רענינו ואו כשהוא מחזק עצמי יותר
 יותר לעבודתו ית' או יבא בודאי אי' מדרג' גדולה דאמתית הג'ל' וז"ל מה יב טובך
 אשר צפנת ליראך שרדען והסתיר אידו ית' מס' לפי רגע שע"ו הוא בא למדרגות
 גדולות ביותר כנ"ל ואו גיים שבע רב בכל העולמות וכו' שזוג' כ רצינו ית' וכו' עיין ב"ם
 (קדושת לוי' פ' ויצא) ושם כ"בג שגם אצל הצדיק השלם במעלה יש בחי' זאת וכו' ועיין
 יראא אות רה (בג) כל אדם צריך להתחזק בלבו באמתה שרומת שבוורא' אן הקב"ה
 מואם ח"ו בשים תפרת ישראל כי אע"פ שלגדולתו ית' אין הקר' ולו דומיה תהלה אעפ"כ
 יקר בעיניו ית' דבורים של עמו ישראל אבי' ממי שהוא ח"ו כדיומא ההתחונה אעפ"כ
 מניע מזה חענוג להבורא ית' וכו' וראוי לכל אדם לחשוב קודם כל הפדה בגדולת הבורא
 ית' וגדולת המלאכים והאופנים והחיות וכו' והם נגרני החרדל לפני כסא הכבוד וכולם
 שואלים איה מקום כבודו וכילם עישים באימה וביראה רצון קונם ומעתה יתור האיש וילפת
 בעמרו

בעמדו להתפלל לפני מלך גדול כזה ומהראוי להודיעו בכל אבריו. וכן לאחר התפלה יחשוב בדעתו אך ימלא את לבבו לדבר בפיו דברים בטלים וליהנו מהם הלא רגע אחת שדברתי מקודם לפני מלך גדול ונורא וכו' ובפרט שעתיד עוד לדבר לפניו והקב"ה מלא כל הארץ כבודו ואז יכול להיות שתהא תפלתו רצויה לפניו ית' למלאות משאלותיו לטובה ומזאת התפלה מגיע להביא ית' תענוג כביכול והוא הנורם שפע גבול העולמו' כי הכל תלוי במעשה החתונים ע"י תפלתו ושירות ותשבחו' שלנו וזה מגדול טובו וחסדו ית' וגדול אהבתו בנו וכמו שייסד דפייט אשר אומץ תהלהך וכו' ואביה תהנה וכו' והוא תהלתך וכו'. וגם ראה עוד אהבתו בנו עד שקרא אותנו אחס כ"ש למען אחי ורעי וכו' וכן כי אעפ"י דלית מחשבה הפיסא ביה כלל מכל מקום נותן לנו דשו' לומר ברוך אתה בלשון נוכח וכו' עיין פנים. (פ' ויחי ועין יראה אות רד) (פד) סודם התפלה צריך ליתן לצדקה וסגולת הצדקה להכרית הקליבו' כדי שאח"כ יוכל להתפלל בלב סהור ולדבק א"ע בהש"ת עד שיצא מבחי' עצמו שהוא מבחי' גבול ודבר שיש לו סוף ויניסם וידבק א"ע במדריות א"ס ית' כביכול גם האדם בתפלתו צריך לחשוב א"ע לעני שאינו כלום כ"ש תפלה לעני כי יעטוף וכו' הענין כי כשהאדם מחשיב א"ע יש עליו קטרוג. ועוד שאינו יכול להכרית הקליפו' רק אלו שהם ממדינתו אבל לא למעלה ממדינתו ולא למטה ממדינתו שאין לו ענין עמהם אבל כשאנו מחשוב א"ע ועושה עצמו עני אז יכול להכרית כל הקליפו' אפי' שבסוף המדינות התחתונ' וכו' עיין פנים (שם) (פה) האדם צריך לעבוד את הבורא ית' לא בשביל הנאת עצמו כלל רק כדי שיהא לו ית' תענוג ואעפ"י אנתנו מתפללים בשבילינו ג"כ בנין רפאינו וברך עלינו וכו'. אך כיון שיש להבורא ית' תענוג מזה כשיש לישראל טובו וברכו' ולכן גם הבקשו' שבשבילינו הוא ג"כ טוב כי הבורא ית' יש לו תענוג מטובו וברכו' שלנו וכו'. (פ' וארא) (פו) ארז"ל אין עמידה אלא תפלה היינו כי אצל הצדיקים אין שייך עמידה כלל כי כל ימיהם הם הולכים בשכלם ומחשבתם ממדינה למדינה ומעולם לעולם כי כשאדם רוצה לבקש את הבורא ית' בכל העולמות לבא לעבודה האמתית ולה' כביכול אצלו ית' צריך האדם לבקש יומם ולידה ע"י תורה ומצוות וע"י צירופי שמות ואותיו ותיבות הק' וע"י מלאכים הסי' שבכל עולם ובכל מדה וא"א להיות כלל במעמד אחר ולזה נק' הצדיקים מהלכים ולא יצויר כלל עמידה זולת בתפלה שהוא הדביקות כי כשאדם הולך דרך כל העולמות ע"י השירות ותשבחו' ופסוקי דזמרה וכו' אז בכל פעם משיג יותר יותר המדות אבל עדיין לא הגיע אל המלך בעצמו להיות דבוק אצלו ממש בלי שום סמך ומבדיל אפי' של קדושה זולת אורו ית' הפשוט הא"ס ולכן נק' עולם אצילות מלשון אצלו שהוא עומד אצלו ית' ממש ואעפ"י שכל עולם יש בהו' אצילות הוא רק ע"י לבושים וכו' כי כל זמן שהאדם עדיין בעומת התחתונים והוא הולך מעולם לעולם ואינו משיג רק אצילות שהוא דביקות דרך אותו עולם שעומד שם אם עדיין הוא בעשיה אז נקרא אצילות דעשיה וכשהולך במחשבתו לעולם המלאכים אז הוא באצילות דיצירה וכן אצילות דבריאה עד אשר האדם מגיע לאצילות דאצילות וזהו בתפלת שמונה עשרה שאז האדם עומד בעולמות העליונים ובעולם האצילות שאין שום סמך וחלון הקדוש מפסיק ביניהם רק אור א"ס המקיף את האדם מכל צדדיו ולפני ה' ממש ישפוך שיהו ומשם אין יכול לילך יותר כי כיון שצריך לצייר במחשבתו שהוא עומד לפניו ית' לבדו ומקיף אותו והוא מתחנן אליו כבן המתחטא לפני אביו ומסדר בקשתו ושם לא יצויר הליכה ולכן נקראת תפלת שמונה עשרה תפלת העמידה כי שם האדם עומד לפניו ית' ממש ושפיר צדקו דרו"ל אין עמידה אלא תפלה וכו'. כי שם לא שייך הליכה כ"א עמידה לפניו ית' כנ"ל והנה כודאי כפי מה שאנו עושין למטה מעוררין למעלה הדוגמא ג"כ כן א"כ כשאנו במדינה של עמידה לפניו ית' ומגיע מחשבותינו להיות על נקודה האמצעית שהוא אלקותו ית' שהוא שורש הכל והוא הנקודה הפנימית המחיה הכל כך הקב"ה המצמצם א"ע ועומד א"ע כביכול על נקודה ישראל שהם נקודה מחשבתו אשר בשבילם עלה ברצון לברוא כל העולמות והכל כדי להטיב לישראל והם עיקר המחשבה ואבן הראשה וכו' וא הש"ת ממשין עי' כל השפעות טובות לישראל (פ' בשלח) (פו) הש"ת לית מחשבה הפיסא ביה כלל ואנו ישראל שאומרים ברוך אתה ה' הוא מהמת שהאותיות הם מאירים לישראל להשיג מה שא"א להשיג מה שאין המחשבה תופס כלל האותיות הסי' הם המאירים לישראל ובזו הבחינה נשגם בחי' מלכות ה' על ישראל ונמצא ישראל עושים עם הכ"ב אותיות

אותיות כביכול כרצונם להסדר לרמזים לחיים וכן לכל המטובות על ישראל באותיות חסד הם עושים חסד דהיינו שהם עושים רשימה כביכול בהבורא ית' להביא חסד על ישראל. וכן באותיות רחמים להשפיע רחמים על ישראל נמצא ישראל עושים רשימה כביכול עם הכ"ב אותיות דבורא ית' להשפיע עליהם כרצונם וכו'. ובה נשלם מלכות ה' על ישראל וכו' . (פ' בלק) . (כה) ארז"ל שיעקב נטר לחלקו העוה"ב ונתן לעשו את העוה"ז ואעפ"כ אנו מבקשים מהש"ת טובות עוה"ז ג"כ פניסה וכיוצא וזה מאחר שאין העכו"ם מאמינים בזה שחלק שלנו הוא בעוה"ב ושבעבור זה אין לנו חלק בעוה"ז רק בראותם שישראל בשפלות בעוה"ז הם מתרפים את ישראל לומר איה נא אלהיהם ע"כ מהראוי שיהן לנו הש"ת טובות עוה"ז ג"כ למען לא יתחלל שמו ית' וז"ש לא רנו ה' היינו לא למענינו אנו מבקשים רטובי ומפרש למה לא למענינו לזה אמר עוד הפעם לא לנו מחמת שטובות עוה"ז אינם שלנו כנ"ל לזה אין אנו מבקשים למענינו רק כי לשמך הן כבוד וכו' למה יאמרו הגוים וכו' כיון שהעכו"ם אינם מאמינים בזה רק אומרים איה נא אלהיהם לכן למען שיתקדש שמך ראוי שתעזור לנו בטובות עוה"ז ג"כ כנ"ל (שם) (פט) ימלא ה' כל משאלותך כל בקשות שלנו יהיה לנדוה שמו ית' שיתגדל שמו ית' . (פ' פנחס) :

(צ) לפעמים האדם צריך להתפלל על איזה דבר ובוש מלפניו ית' ואז צריך להתפלל על זה בעצמו תחלה שיהיה יכול להתפלל וז"ש ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמור היינו שהתחנן תחלה על זה שיהיה יכול להתפלל ולאמור וכו' (פ' ואתחנן) וע"ש שלזה תקנו לומר ארז"ל שפתי תפתח היינו שיהיה יכול להתפלל ותהיה תפלתו זכה ושגורה בפיו וכו' .

(צא) כשמתפלל האדם ומבקש מאת ה' יזהר בתפלתו שלא יתפלל שיהיה כמו שהוא רוצה רק כך יבקש מאת הבורא ית' מה שאני מתפלל יהיה רק כפי חסדך וכפי רחמך וכפי רעתך ורצונך כך התן לנו וישארז"ל אל תעש תכלתך סבב אלא רחמים ותחנונים לפני המקום וכו' (פ' נצבים ובדרושים לר"ה) (צב) פעמים ארז"ל היורד לפני התיבה ופעמים אמרו העובר לפני התיבה כי רצוים נשעה שמתפלל לפני הש"ת צריך לדבוק עצמו בהתיבה של התפלה והתיבו דקדושו הם הם המנהיגים אתו ויש צד קים גדולים אשר הם למעלה ממדרגה זו אשר הם מנהיגים את התיבה וזהו מדרגת משה שהוא בעלה דמטרוניתא ומי שהתיבה מנהיג אותו והוא למטה מן התיבה זה נק' היורד לפני התיבה והצדיק שהוא מנהיג התיבה והוא למעל מן התיב' זה נק' העובר לפני התיב' וכו' (פ' וילך) (צג) ע"י התפל' נמשך לעולם כל דהשפעת טיבו בני חיי ומוני וכל טוב אך אם היה נגלה זאת להאדם בשעת הפלתו או היה העובד בבחי' ע"ס לקבל פרס ואין זה שלימו העבודה ובאמ' כל טובו הגשמי' וחסדים הבאים לזה העולם הכל הוא דבר קל וקטן נגד עיקר השלימו' והוא העבודה התמימה לעבוד את ה' בדחילו ורחימו ע"כ הגידו ה' חסרו עמנו במה שאינו נראה וניכר בשע' העבודה ההשפעי' והחסדים הנמשכן על ידה בכדי שתהיה העבודה בשלימו' כי אין האדם מבחין או בשע' העבוד' רק איך ובמה לעבוד מלך גדול ונודא כזה וכו' ואינו מכיר ומבחין אז ההשפעה הנמשכת וצפ"ה ושמירה תוך העבוד הזאת וז"ש מה רב טובך אשר צפנת ליראך וכו' עיין פנים (שם) בליקוטים) (צד) אל יפול לב אדם עליו לומר אך יעמוד קרוב מחומר לשבח האדם אשר שום מלאך ושרף אינו יכול להעריך שבתו ית' כי אירוב מאחר שאין בריה בעליונים ובתחתונים שיוכל לשבח אותו להכי יכולין הכל להודו' אותו אפ' פחות הערך כיון שגם הגדול שבגדולים אינו יכול לשבח א"כ אין חלוק בין גדולים לקטנים וז"ש מי ימלא גבורו' ה' היינו כי אין שום בריה בעולם שיוכר לשבח אותו וגלל כן ישמיעו כל תהלתו פירוש יכולין הכל אפ' פחותי הערך שפל שבשפלים להגיד ולהשמיע תהלתו (שם) (צה) כשאדם מדבר איזה דיבור קרושר צריך להתלבש באותיו הללו שמדבר עד שיוכה להתפשטו' הגשמי' ובטל במציאו' מעצמותו ואז יכול לדבוק עצמו בהאותיו וכיון שיש לו התפשטו' דגשמי' אזי השכינה מדברת מתוך גונו . וזו פירוש בכל מקום אשר אזכיר את שמי אלא וברכתך ר"ל שאני בעצמי אזכיר את שמי כנ"ל (שם) (צו) כשאדם מדבר דברי אלקים חיים בתורה או עוסק בעבודת הקודש זו תפלה שצריך שיהא כוונתו שידבק א"ל בהבורא ית' אך ראוי להחבונן אך יוכל האדם הגשמי להתדבק בהבורא ית' שדוא א"ס וכו' והאדם הוא גשמי אך הענין כי הבורא ית' נתן באדם כח הדיבור והדיבור הוא צירופי איתו' ואותו' המה רוחני' וכשאדם מדבר בתורה והפליה בכח כחו ה"ה משיש נר כדוהו בדאירי' יוצאים מדיבורו יזמה

רוחני' ויכול האדם להי' רבוק בהבורא ית' כי אליו הוא נושא את נפשו במה שמישים כל כחותיו בדיבורי תורה או תפלה נמצא הוא מקושר בהבורא ית' וכמו ששמעתי ממורי זכו' מזה' רוב בער פירוש הפסוק בא אתה וכל ביתך אל התיבה והיינו שישים האדם כל כחותיו בתורה ובתפלה בכל תיבה שאומר באופן שיבשל מכל פעולותיו הגשמיים וע"י התיבה שרוא רוחני' האותי' מדובק ומקושר האדם להבורא ית' ואם יזכה האדם ע"פ התמדת עבודת ה' יהיה האדם מנהיג הדיבורים כפי אותה הפשוט המהור ובח' זו נקרא' בזה"ק בעלה דמטרונתא אבל בתחל' עבודתו התיבה מנהיג לאדם להדבק בבורא ית' ע"י רוחני' האותי' וכו'. וזה לשון דיבור שהוא מלשון הנהגה כמו דבר אחר לדור כלומר שהדיבור מנהיג האדם ברוחני' וכו' וגם הגדה לשון מנהיג וכו' וגם אמירה הוא לשון לבוש כמו בצע אמרתו כלומר שמלוכש ע"י דיבורו ברוחני' ולכן אשרי האיש וכו' אשר מקושר ברוחני' הדיבורים אשר הונה בתורת ה' יומם ולילה בלימוד וככה גדול כי אי"א לקשר א"ע בו ית' כ"א בדיבורי תורה ותפלה וזה שמצינו בלשון רז"ל פעמים אמרו עובר לפני התיבה ופעמים אמרו יורד לפני התיבה היינו כשהאדם הוא במדיריגה שהוא מנהיג את התיבה כפי אשר יש את נפשו הוא כבחי' עובר לפני התיבה אבל ברתחלת עבודתו נק' יורד לפני התיבה כי התיבה משלח עליו ומנהגת אותו להדבק בהש"ת ע"י רוחני' האותיות כנ"ל עיין פנים וגם להמשך שפע משרשה ברוחני' ולהביאה לעולם העשייה הנה החומרי והגשמי הוא ג"כ רק ע"י האותי' והדיבורים וכו' ובפרט ע"י מצוות מעשיו' וכו' (שם בחידושי אגדה על מימרא דסבי דבי אחונא בני לן ביחא וכו')¹

(נ) המהשבה על אדם נקרה עלמיתו ומחמת מחשבותיו אינו יכול לדבק בהבירה יתברך והמתפלל בכל כמו אזי הולך עם מחשבותיו בתוך האותי' ונתכונן מחשבותיו והרגשותיו ויהיה מדובק בהבורא ית' וזה נק' ממים ענמו כנימר שמתבטלי מחשבותיו ולוין לו שיש מהשבה וזה נק' מיתה נטרך חיים שמנו ומתבטלו מחשבותיו לנודך חיים סדבק מתבטלו והרגשותו בלחיותו שמדבר בכחו כי אחר דיבורו בחיותו הק' בכל כחו חזי החיותו מנהיגין את החדם ברוחני' ממנו מדובק בהבורא ית' וכו' ומזה בא לנו כל העובר וההשפעתו וכו' (שם עג מחמר רמ"א דמית וכו' מהיכן נפיק רוחיה וכו') (נח) קודם עומדו להתפלל יכניס בגבו גדולת והוממות אלקותו ית' ויתגב בקרבו לעבודת ה' וכל מה שמציג בעיניו בחי' חסרון יתקן קודם שימדו להתפלל מה שצויות בתחלה וכו' וכשרז"ל חסידים הראשונים היו שיהיה שיהי' ח' קודם התפלה כדי שיכניסו בקרבם גדולת הבורא ית' ולהתלבש בצבטת וכמורת מרוממותו ית' ומימינא יצטל כל בחי' הרע ותח"כ כשעומדין להתפלל מכוונין כוונת הנרדך לכיון בתכלה כמזע מיספריס שאין מות דומה לחברתה וכולם מרמזים יהודים וזווגי חירות עליונים והנה בזה"ל לחו כל מוחת סביל דא נדעת כי כוונת הרוממות ויאמין האדם לחי' מכוון בהם כראוי לפי דעתו אכן כשהוא בעיניו עיין רחוק מהכוונה תועלתו לח נחשבה למחומה וסתתפי בשם הגב"ע וזה"ל אמר מכל עני זה חסד שרונה נחיל ותאב ביותר לזכר מהכל הנערב אליו וחסד"כ ראה על מקום גבוה מניח הכיבד האכל הזה הישר בעיניו ואין ידו מנעת לשם ומכוון כמנו חובל וממלא מה הועיל בכוונתו וכו' מה שהיה מכוון ביותר הוא רבב ביותר וכו' ק' חותן החכמים המכונים כוונת גורמים ורמ"ס העומדים ברומם של עולם וחין יד סלנו מנעת לשם להיות שהורחוק מאד מהכוונה ומה הו"ג בתקנתו וטוב עיב לו שאל יכניס ענמו למקום גבוה יותר מערכו והשגתו וכו' והנה מי שהלך לו חלשים בבינה נפשו יודעת מאד היות שיקר הבינה בכוונת היא רק בחי' שנוקה לעניו מיכוונת פסוק זה בחי' אחת ומכנים בענמו אהבת הבורא פי יתת הבורא ית' כפי ערך ומיחית הכוונה וחסד"כ מכוון בפסוק שני כוונה חזרת ונוקח נגניו עיר בחינה אחרת עובר לבי נהיגה דיבוריו לכני תלקיס הדו"ר וממנו מתכלל בהתעוררות והתלהבות הלב להיות שמכל ית' תיבה יתבינה מהתפנה ריאה ומיכן לכוין מחשבותיו בגדולתו ירומותי יתברך ומתלבש כהש' חזרת בקרב נבו כי רבב רבב כחמו' שונות לערך הכוונה יהוה תכנית הכוונה שגריך האדם נבו בתורה ותכלה לחפורי מי שחון תבונה כי נדעת ח"ך נקח נעניו בחינת שונות מכוונת' כל תורה ותפלה והעשה המנוות טוב לו חו מעשה שיסתפל כרחוי וכנטי בלא כוונת' הנסתרת והסודית הגבוהה וכל מעשו יהיו לשם חיים וישמור עמו בלתי הונית משכחו אופיו' בלא מחשבה שחורה שהו החומרי המה יבשית בתי נהגתו השפלת החרה ללוונה ומינם פורחות לעונת כי האדם נרד להכניס מיליו החרה בתותיו ע"י מחשבתו המהורה וכו' ויש עוד שיבאר שמי אז ער ניקר נעניו ימי הדיכיים שבגילם רמיות דהכמתה יגם כשכניס בעיניו

גשמי' של העוה"ז מעשהו בתחתון ומחשבתו דבוקה הל רוממו' אלקותו ית' אזי צנקל לו ללמוד ולהתפלל בלי מחשבו' זרות ואין לו שום מונע מדבוקתו וגם מצד מענין תיקון המחשבות זרות ע"י שמעלה אותם לשרשם כמבואר כבר לעיל כמה פעמים ושל"י גורים תענוג גדול למעלה כביכול וכו'. (אור המאיר הפטרת וירא) (לע) כלל גדול בעבודת ה' אפי' בהסתכל האדם באמצע תפלתו דברים נפלאים כגון איזה השנה ופירוש נפלא בתורה ע"פ רמז או ע"פ סוד או איזה הסתכלו' אחר כעין נבואה וכיוצא אין ראוי להיו' שם בבחי' ההסתכלו' ואם נשאר שקוע שם ידע נאמנה שעדיין לא עמד במדרגה גבוהה של תפלה כיון שמתענג א"ע מהסתכלו' של תורה ותפלה ומקבל והנאה ועלמו וכו' ושמעתי בשם הבעש"ט ז"ל וגם מלאתי רחמי בספרים זה המשל מלך יהיה נו ארמון מפואר ובו כמה היכלות זה לפנים מזה וכמה מיני שומרים העומדים במשמר המלך לבגדו תת לכת יואל וצא כ"א ברשות המלך והנה צעם הנגשים ורואים לבגד אל חדר המלך שימיה יש כמה וכמה גווי בני האדם . כת אחת מפחותי ערך מתפחדים תיקף משומרי המלך ובורחים מלפניהם ולא באלה הפך ה' וכת ב' אינם מתייראים ומתפחדים ממשמר החיטונים כי נותנים עליהם לנפשו לשחד אותם בכסף מלח ע"ד יהיב פרוטה לעני והדר מלני וחזי יכול לבגד לפנים מהשומרים אמנם יש עוד סבה אחת המונעת אותם מלראות פני המלך בזהר לפנים מחדר כי צבואת לשם בראותם נמי המלך וכל דברים נפלאים ונוראים ורמס הגנוזים לשם שלא ראה כזה מעולם יתענג ח"ע מדברים הנפלאים שנאמר שקוע לשם ואבר עובדה הרבה שליטו רואה את המלך בעלמו ובצבדו ופניו המאירים אמנם כת המונעתם שאינם מרגישים בעובדה הנאה עלמם כ"א לראות כבוד המלך בעלמו ובצבואת לחדר המלך פנימה הכי' בראותם מחמד עיניהם דברים נפלאים אשר לא ראו מעולם עכ"ז אינו ספון וחשוב אללו למאומה נגד התענוג הגדול שתנוג כל התענוגים ורואנו ונפלו לראות כבוד המלך בעלמו וכלום חסר מצית המלך ובו כנליים שרעיות כל התענוגים והמשל מובן מעלמו וכו' והכלל בהזדמן לפניהם אז זה בהסתכלו' באמצע התפלה אין זה הלא דרך נכיון היעמוד בקיום מחשבתו הטעורה בהתלכבו' ודבוקו' הבורא ית' או ינטה ח"ו ונתענג ח"ע מאיזה פירוש הנפול נו במחשבתו חז או אז זה הסתכלות אחר כעין נבואה וכו' וממילא יפיר מקדושת מחשבתו הטעורה כהשך מחז וכו' יכול ההשך לראות פחיתות ערכו וכו' (כ) וישלח עיני נס צפ ויחי וצדקו לסוכות ובכמה מקומו' עוד) (ק) המלך יענו ציוס קראנו ולכאורה אינו מובן כי יש לך אדם שיעקר שאלמו ובקשתו על דבר הלקיח לו למחר או לאחר כמה ימים וכו' אך הענין כי ידוע כי ע"י התפלה הוא עיקר תיקון ציון קומת השכינה ותיקון עולמו' העליונים כידוע ולכ' יודע מרת נפשו איך הוא איש צעיר ולא ידע ענייני התפלה ומה לשאול לפניו בתיקון עולמו' עליונים ואיך להוכיח לפניו יתברך תיבות שלימו' וצירוקם קדושים וכו'. ע"כ עיקר הבקשה שתהיה העניה תיכף בעת הקריאה היינו שיהי' נענה צענם ענין התפלה והקריאה עלמה שידע להבין איך לקרוא ולהתפלל לפניו ית' בצלימות וכו' ושמעתי בשם המוכיח ז"ל באמר בנרתה לי קראתי ויעיני היינו כשהני מלצר רת על נר השכינה ולה לרת עממי היו קראתי בתפלה וידעתי שיעני צוודתי וכו' וזהו שאנו מתפללין הב לן שאנחנו ובעשותי וכו' היינו כרות ית' בעלמו יתן לנו דיבורים בתפלה ידע מנה להתכבד ומה לשאול לבניו ת' עבור תיקון עולמות עליונים שאז צנוחים איתנו צוודתי דלא נהדר ריקם מן קדמך וכו' (פ' מקץ) (קא) עיינו רואות כשארם נתעורר בתורה או בתפלה אזי עובדה תנועה עם פרטי אבריו ומנגע ידיו ורגליו ומכה קף על קף ולפעמים מרים אלצעותיו למעלה ונכנעים אונג המש הכנעותיו אל תוך הכף והנה חין לך שום תנועה צעולם בלי מחשבה וזאת המחשבה מתפשטת אל מלא קומתו ועצבד תנועה וכו' ובאחתערותא לתתא אתער לעינא וכמו שהוא מנענע ח"ע עם גופו וידיו ורגליו ואלצעותיו עושה רשימות בעלמו' עליונים בבחי' אריותם בקומה עליונה וכו' וכפי התנענעו עם תנועת כרתי אבריו הנעשים בללם אלקים נכתבים ונרשמים בסיקוס רמיותם שנות קדושים וכו' והארתו ל בתיקונים זכאה מאן דמללי ידעו לשלקא רעות ה נעילא דהא פומי חביק שמהן ואלצעותיו כתבין רזין וכו' כתבין רזין ודאי כנל" (פ' שמות) (קב) הש"ח הוא בהי' ניקס יסוד עולם המשפיע נשכינה כלליו' תפלת הליבור וע"ש דברים נפלאים מפרטי הבח נו' שלרין להיות להש"ח הבגון באמת ומה שמעו בשם הבעש"ט ז"ל בעינן התנהגו' הליבור עם הש"ח שלת יתריכו יותר מדאי כדאי שלא יערך הש"ח להשתין עליהם ציותר ובין כך ובין כך יחלשו המוחין שלו ולא יהיה לו חז"ב מוחין חזקים להשפיע להשכינה וכו' (וממילא מובן שזה מדבר בש"ח הגון וגדול במעטה) (פ' תלוי) (קג) שמעתי מהמנהיג ז"ג שביאר רפסוק גדול ה' ומחולל מאד בעיר אלקיני היינו אכ' גדול ה' נאז משירותיך ההשכחתיך ויהי' לך עכ"ז יתכן לתלות הכל

הכל צבורת ית' כי מי הנותן לך כח ולב שומע להשיג גדולתו כבדי לעורר לך הלא הוא ית' הנותן לך זה השכל ואתה נותן לו משלו . וזהו בעיר אלקינו היינו שהכל הוא בהתעוררו' אלקינו ומה לך להתפאר בזה שאינו שלך (שיר השירים) (קד) שמעתי בשם הבבשי"ע ז"ל שאמר ענין איכות עליית תפלתו בודאי התפלה אינה עולה בגשמיו' כמו שהאדם מויליא מפיו כ"א כמו העשן העולה והוא רק רעותא ורלון האדם בהתעוררו' והתלהב' אל ומי שעיני שכל לו יראת אהר כלליו' התפלג' כשעולים אינם כ"א עשן העולה רק רעותא ורלון וכו' ויש לרמז שזהו שכתוב מי זאת עולה מן המדבר היינו מן הדיבור של תורה ותפלה אל תדמי בנפשך כמו שאתה מויליא הדיבור לפני אלקים כן עולה למעלה בגשמיותו . לא כן הדבר כ"א פנימיות המחשבה שמשים רלמו בהאומיו' בהתעוררו' בדחילו ורחימו זאת הוא העולה ואם מויליא תיבות בלא רעותא אי"כ מה יעלה וע"ד מאשרז"ל בלא דו"ר האומיו' אינם פורחים לעילא וז"ש מי זאת עולה מן המדבר כתמרת עשן היינו כנ"ל אמנם בזה העשן שהוא הרעותא והרלון כלולים בו ריבוי מחשבו' האדם הקדושות מאהבה ויראה והתפארו' וכלליו' המדות שינסם בקדימת מחשבתו עד שי"א אל בחי' הדיבור וז"ש מקושרת מור ונבוהה מכל אצקת רוכל היינו שהגם שזה הרעותא העולה כמו עשן הוא אחרות אחד מכל מקום יש בו כלליות כל המדות וכל המדינות כולם וכו' (ס) - (קה) היראה לגשת אל עבודת הקודש זו תפלה ערס הויליא דיבור לפני אלקים יראה לקשר הקול והדיבור אל קדימת המחשבה ואז קנרת דיבור של אמת ואם לאו קנרת לשון רמי"ה רם ו"ה היינו הסתלקו' החכמה היכינה ב' אומיו' ו"ה מקול ודיבור שחס בחי' שתי אומיו' ו"ה ועושה פירוד בין הדבקים ובמה זוכה האדם לנא למדינה זו כי אם שנס בעוסקו בלרכיו הגשמיים גם שם ידבק פנימיו' מחשבתו אליו יתברך ולוקח לעלמו רמיזא דחכמתא מכל מה ש"זאה ושומע ומדבר ועושה וכו' ואז תפלתו עולה יפה גם כן לחתום את הדיבור בחותם אמת להיו' הקול ודיבור מקושר בקשר אמת וחוק להכתיב ובינה וזה נק' דיבור של אמת וכו' (ס)

(ק) כבר תקנו לנו אנשי כנסת הגדולה כל סדר התפלות וממילא בנקד הוא לכל איש ישראל להתפלל תפלתו כמו שמסודר לפניו בתוך רסידור וכו' אמנם עיקר שלימו' התפלה שיהיה נדמה בנפשו כאדו ערימת אותיו' צבורה לפניו ואינו רואה עדיין שום צירופי תיבות כ"א עתה בעת עמדו להתפלל החיוב עליו ללקט אותיות כפי ערך השגתו אותו ית' באמצעו' התלבשוהו באותיותיו הק' ולהחזיר אותן האותיות אל שרשם ולעשות מהם צירופי תיבות בשירי' ותשבתו' ותפלגו' ותחננוים וע"ד זה חיבר דהמע"ה כל ספר התלים ואכנה"ג תקנו וסידרו לנו את התפלות וכו' עיין פנים ובעשות האדם ככה מוכתב שתעלה תפלתו לרצון לפניו ית' ויעשה רוב בהתכוננות השכל איך לעשות וצירוף מערימת האותיות צירוף וכו' עיין ישות רב בהתכוננות השכל איך לעשות וצירוף מערימת האותיות צירוף וכו' כנ"ל (שם) . (א"ה אף שדברים אלו עומדים ברומו של עולם ומעט שראו כל מזהא סביל דא אעפי"כ יש תועלת מזה הענין גם לקטני ערך ואנשים פשוטים שרא תהי' תפלתם כדיושגמא ישנה מאחר שסדר התפל' מסודר מכבר זה זמן רב וע"ד שארז"ל אל תעש תפלתך קצע וכו' כי אז אפי' מכוון מחשבתו קצת הוא רק בכחי' חיצוניות המחשב' וכו' ואם בא במוחו איזה מחשבה וזה מבבלת ומפסקת תפלתו אבל אם יצוייר בעיניו ע"ד הנ"ל אוי ישים פנימיות מחשבתו בתוך תפלתו מאחר שצריך לצייר מערימת אותיות צירופי תיבות שלזה צריך פנימיות המחשב' וכמעט שירא' בעיניו צירופים חדשים ממש בכל תפלה ותפל' לפי ערך השגתו והתכוננות שכלו ואם תעלה במחשבתו איזה מ"ז ידע שגם במחשבה זו יש אותיות והם ג"כ מכרר ערימת ציבור האותיות שצריך עתה לתקנם ולהעלותם ודעושות מהם צירופי תיבות קדושים ולהכניסם ג"כ בתוך קדושת סדר התפל' שעי"ז מעלה ניצוצות הק' ובונה כביכול קומת השכינ' ומקשט' בקישושתין דלא הוו כמבואר כבר לעיל כמה פעמי' (וכו') . עיין עוד ביאור ענין זה ביותר בפ' שופטים (קז) כרום זילות לבני אדם ואי"ל אלו דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם סולזלין בהם ומאי ניהו תפל' ושמעתי אחד קדוש מרבר שר"א ואחר הולך מכות הכנסת ומתפאר בעצמו לומר שהתפלל כראוי יבכון ואין ולזול גדול מזה כי באמת אלו אקף שנים יתיה האדם והלאו שיתפלל עכ"פ בכל שנותיו פעם אחד כראוי ונכון כי מי שתננו אלקים וטעם מאומה מן הנקודה שבלב וחלק לו בבינה בכינות הארז"ל נפשו יודעת מאד איך שהוא רחוק מהתפל' אשר כל פרטי תיבות מהתפל' ואפי' פרטי אותיות הכל מורה על יהודים ושמות נפלאים ונוראים ותיקוני מדות העליונים אשר אין שכל האנושי יכול להשיג מעומם המושג ואולם בעבור זאת לא

ירפה האדם א"ע מן התור' ועבודה ילומר מה אני שפל בדיה יכול לומר ולדבר ולעסוק בדברים העומדים בדמו של עולם ומה אוכל לפעול בדיבורי הפחותים כי באמת אין זה אפי' מקצת הטענה כי כל אדם חייב להודות ולהוציא דיבור לפני אלקים כ"א עד שיד שכרו מגעת וכ"א מישראל לערך בחינתו ואחיות נשמתו בעולמות עליונים כמו כן יכול לגרום יהודים בעולמות עליונים באמצעות תורתו ותפלתו ועיקר תיקון התפלה הוא שישמור האדם א"ע לעשות לפיו מחסום בעוסקו בחיצוניות וצרכיו הנשמיים לבתי יוציא דיבור כ"א במחשבה דבוק לבורא עולם וככל זה נקוט בדרך כל זמן שאין האדם שומר את פיו ולשונו אפי' בענייני עסקיו בגשמייות להיות הכר עפ"י התור' ולהכניס גם לשם החכמ' והארה עדיונה ולדבק פנימיית מחשבתו לרומוסות אלקותו ית' בזה עושה צירופים בחיצוניים ומשליך אותיות לקליפות והן המה המחשבות וזות הבאים לו באמצע תפלתו ומערכבים את מחשבתו לשוט בהכל עולם וכו' ובאמת אלו האותיות של המ"ז רוצים עלייה על ידו כי ע"י ניעוץ האותיות של התפל' יתכן לו להעלות אותן האותיות שהשריך אותם תחלה לקליפות ולרפך צירופים הראשונים לצירופי שירות ותשבחות כמבואר במ"א אכן מי שנכער מדעת אזי לא די שאינו מעלה את האותיות ממחשבותיו הזרים אף גם זאת שהמ"ז מושכים אותו למטה ומתחיל לחשוב גם עתה משמותו הראשון ובמחשב' זאת מוציא גם עתה אותיות מפיו ומדבר דיבורים לפני השו"ת בתפלתו ובמחשבתו חושב אודות הערלים שנושא ונותן עמהם כל היום ומלא במחשבות אלו האותיות שמדבר בתפלתו וזה בודאי פגם גדול ותפלתו פסוק' וכו' עיין פנים והכלל שעיקר שלימות התור' והתפל' שתהי' במחשבה זכה וברורה הכל תולה במעשהו ועסקו בחוץ בענייני גשמייות רדבק גם שם מחשבתו בהבורא ית' אזי ממיא אין לו מ"ז לבלבל אותו בשעת עסק התור' והתפלה וזוכה לקשר דיבורו אל מחשבתו בקשר אמין וחוק ולהתפלל בהתלהבות גדול וכו' ובודאי מי שלא הכניס צווארו בעבודת ה' כראוי אפי' הוא תלמד דתם ואפי' יודע כל הכוונות ידע לאמנה שצדיין לא טעם טעם תפלה וכו' יודע בין ימינו לשמאלו מה טיבו של הכוונ' ובודאי לא לזה כיוונו אנשי כנסת הגדול' כאשר הוא במיעוץ הכרתו והשגתו מרמה בנפשו וכוונותיו שמכוון בהם כוונות הארז"ל ובאמת בודאי היה צריך לו להיות ירא לגפשו לחפש ולהסתכל בכוונות העומד ס ברומו של ערם והוא עומד עם ראשו ורובו לכמה ואינו יודע אפי' תיבה אחת מכוונות הארז"ל וטוב טוב לו אם היה מתפלל בפשוטו ולכוון פירוש המלות עכ"פ כראוי ובאמת עיקר שלימות תיקוני התפל' א"א לזכות עד שילך אל הצדיק האמת העובד ה' באמת והוא ילמד אותו ענין התפלה וכו' (פ' מצורע) (קת) כשרואה אדם שאין לו בסוד המחשב' התעוררות אהבה וירא' ורוממות אל וכו' צריך לטרוח א"ע ולהכין את לבו ליתן עצות לנפשו להכניס בקרבנו בחי' התעוררות אל התפל' איך להוציא דיבור בשלימות מקישר אל החשב' בעבודות אהבה וזה בחי' סומור לרוד להביא רוח הקודש לדוד שהוא בחי' הדיבור ופעמים כתיב לרוד סומור ששרתה רה"ק על דוד ואח"כ התפלל והינד איש תבונה וק' רוח הרוך תמיד בתורת ה' ואינו פונה מחשבתו מרוממות אלקות אפי' כמעט רגע ושומר פיו ולשונו מלהוציא דיבור זולת דביקות הבורא ית' אזי תיכף שעומד לתפלה יש לו מוחין חזקים והתעוררות אהבה וירא' ואינו צריך לטרוח נפשו בשביל להוציא דיבור בשלימות . כי בלאו הכי פרטי מחשבותיו דבוקים ברוממות אל ומקיים שייתי ה' לנגדי תמיד וכו' (סגילת רוח) (קט) ע"י מעשי המצוות ולימוד תורה ותפל' נותנים חיות והארה בהזמן וכו' ואפי' אם לפעמים האדם מבלה כמה עתים וזמנים ומתפלל על איזה דבר ולא נתקבלו תפלותיו ולא נעשה מנוסו אעפ"כ מאחר שמדבק פנימיית מחשבותיו לרוממות אלקותו ית' עם אותן הדיבורים והתפלות ע"כ גם על ידם משפיע ונותן חיות באלו העתים ותלקי הזמן שעמד בהם בתפלותיו שייתי' להם כמה לתפאר לפי השי"ת כמו שאמר הסגיד ז"ל יום ליום יביע אמר אומר הוא מלשון התפארות שכל יום ויום מתפאר בהמעשים טובים שעשו בו בני ישראל וכמו כן לענין התפל' ג"כ אפי' באלו התפל' שלא נתקבלו ז"ש ואתחנן ע"ה ה' ודרו"ל שהתפלל תק"טו תפל' ולא נתקבלו אך אעפ"כ בעת שהוא לאמור שעכ"פ עשה פעולה בתפלותיו שנתה בהם את חלקי הזמן שעמד בהם בתפלותיו שייתי' להם כמה להתפאר לפני הקב"ה כג"ל (פ' ואתחנן) (ק) ענין שלא יגביה קולו בתפלתו ית' מפניו מחשבתו ה'נו מכפי התעוררו' אלקות אשר בעומק לבנו ואיך שצריך להעריך מתחלה האותיו' והתיכו' במחשבתו ולבנותם בכנין שלם ואח"כ יוציאם אל הדיבור וכו'

וכו' ע' דחש לר"ה ובפ' תרומה ועוד בנמד מקימות דבריו וז"ל ומחמת עומק הענין דא העתקים בשלימו' והרוצה לעמוד על תוכן הדברים יעיין בפנים: (קיא) להבין מה שמדרו לנו אנשי נוסח הגדולה להתפלל ולשאול על רפואה ופרנסה וכדומה מצרכי אדם המרובים וכי יש שינוי רצון לפניו ח'ו אמנם כבר נודע שנאמת הכל תה תצד המסבלים וזה שתקנו לומר מקדים בסוקי דזמרה לומר ולהכיר את הקליפו' היינו שממר הקליפו' מקרב לבו וייצמיותו באמרו גדול ה' וכו' נתון אל לבו א"כ רמה עשיתי כך וכך נגד רצונו ית' ומתהיר ותוהה על הראשונות מה שפגם במעשה ובדיבור ובמחשבה וכוונת בזה בשאר דפסיקס כ"א כפי עיניו ובה מוזר וכורת את הקליפו' ומדות המגנו' שמרגיש בעצמו ואח"כ כשבא לשיש נעשה אחרות אחד עם הכוונת ית' וכאשר שמגת' מהמגיד ז"ל שזוהו עין שארז"ל שבתוכה אחד יענע ראשו לשיח סגרון כי כיון שהאדם מיוחד א"ע באחרות אלוקיו ית' אזי נעשה אחרות גמור עם הקב"ה ויש לאל ידו לבטל גזירתו ית' בבחי' הקב"ה גזר וצדיק מבטל וזהו הכוונה בהגיע רתיבת אחד ומיוחד א"ע עם בורא עולם אחדות גמור תועלתו גדלה אשר כחו יפה לנענע לשיח סגרון המה השישה קצוות שעמהם נברא העידם הוא מגעע אותם להנהיגם כחפצו ורצונו ומשנה עתים ומחלק את הזמנים כיון שנעשה אחרות גמור ביחוד עליון ששם למערה מהזמנים וכו' ואח"כ בדגיע לשמונה עשרה ובכר שישי מלא קומתו ונעשה כרי מוכן ומוכשר לקבל הדטבה כיון שזמר מעליו הקליפו' בפסוקי דזמרה ובק"ש נעשה אחרות אחד עם דבורא ית' ממידא נשפע עליו שבע וברכה עליונה כי כלום חסר מבית המלך ונמצא אין כאן שינוי רצין רק השינוי מצדו שנעשה כלי מוכן ומיכשר לקבל השפע והשארז"ל לעולם יסדר אדם שבתו שר מקום ואח"כ יתפלל חפלה הוא לשון התחברו' ודביקו כי אחר שמסדר שבתו של מקום ונכנס בו יראה ובושה ומזמר ומכרית הקליפו' מקרב לבו כנ"ל אז יכול לקרב ולהתחבר אל הקב"ה ואז נכון לו להתפלל ולשאול צרכיו כי אז בוודאי יהיה כל שאלתו ובקשתו רק עבור צורך גבוה וכמבואר כבר במ"א וכו' עיין בנס (שם): (קיב) שמעתי בשם הבעש"ט ז"ל פ"א שאל לחכם הדור מענין התפלה איד אתה נודג ולאן פינה מחשבתך בשעת התפלה והשיב לו אני מקשר עצמי עם כל פרטי החיות שבהינבראים ובכל דבר הבא לכלל הבריאה צריך להיות שם חיות משפע אלוק ואני מקשר עצמי עמהם להוציא דיבור לפני אלקים להעמיק שאלה למעלה למעלה אמר לו א"כ אתה מהרוב את העולם כיון שאתה מושך מהם חיותם העלות ולהגביה למעלה נשארם פירטי הנבראים בלי חיותם והשיב לו וכו' אפשר שאני יכול בכחי' להתקשרית למשון מהם חיותם למעלה אמר לו א"כ כלפי דברך תועלתך מעט הכמות כיון שלא האמת כי הדבר שיש לאל ירך להעלות מהם בחי' חיותם אמנם האמת כן הוא החכמים האמתיים אשר כה בהם לעמוד בהיכל המלך דא צותא החיוב מוטל לקשר א"ע באופן הניל אמנם רק בכוד רצוא ושוב כנודע דמשכילים עומק הענין וכו' . וכבר נתבאר במ"א שצורך האדם ליקח לעצמו רמיוא דחכמתא מכל דבר שבועולם הכל שייך אל התורה והעבודה ובה נושא ונותן עמהם כדומה נושא מרם בחי' לעבודת גבוה ותועלת מחשבתו גורם שניתן להם חיות ודארה ע"י התורה והתפלה וכו' (דרוש לשבת תשובה): (קיג) משל נאה בשם הבעש"ט ז"ל מלך אחד היה לו אש יודע נגן בכינור בתכרי היופי וישר בעיני המלך גיגון אחד מנגונו ואז צוה המלך שינגן לפניו בהיכלו זה הניגון בכל יום ויום כמה פעמים ביום וכן עשה לימים בא הניגון בעיני המנגן לכלל זקנה וגיטל ממנו החשק והתעוררו כימים ימימה מה עשה המלך להבנים התעוררות וחשק האהבה להמנגן היה קורא בכל יום ובכל פעם שרצה לישמע דניגון שישר בעיניו איש חדש מקרוב בא מהשוק אשר לא שמע מעולם ניגונו ולהיות שהאיש מקרוב בא גרם השקות והתלהבו' לנגן מחדש וכן נהג המלך זמן רב לימים נתייעץ המלך בדת מה לעשות עוד עם היודע לנגן כי טרחה יתרה הוא להמך להזמין לפניו ככל פעם איש חדש מהשוק בכדי ליתן התעוררו' חדש להבנגן ועצה היועצה על זה צויה דנקר את עיניו של המנגן לכל יראה לנצח עוד תאר דמות אדם וכל זמן שעלה ברצונו לשמוע הניגון הישר בעיניו אמר להמנגן הנה איש חדש בא מקרוב שלא שמע מעולם דניגון שלך ואז נודד אצלו הענוג מחדש כיון שאין לו עינים לראות תאר אדם וסוכר באמת אשר חרשים מקרוב באו ונשאלתי לחדש המליצה של המשל היוצא מפי קדוש והנראה שזה נאמר על ענין התפלה אשר ישר בעיני מלך מלכי הממכים שנתפלל לפניו שלשה תפלות בכל יום שחרית ומתה ועיבית והנה בכל פעם

אני מתפללין הי"ח ברכו' הסדרות לנו מחז"ל ולכך נפדה אצלינו עבודת התפלה לבחי' זקנה מה עשה המלך מלכו של עולם שולח לאדם בכל פעם בחי' שונות שיקח לעצמו רמיזא דחכמתא מכד דבר שבעירט ובכל מקים שנותן עיניו לראות רואה את האלקות המלוּבש לשם וכל עוד שמשני רוממות אלקותו ית' בבחי' מחודשו נולד אצלו התעוררו' חדש וחשק ואהבה להוציא דיבור לפני אלקים בדחילו ורחימו כאלו עדיין לא התפלל מעולם כי אם עתה מחדש וכיון שרואה המך תשוקת חשק אהבתו וכו' אז אינו משרית א"ע עוד לשלות לו בבחי' שונות כי אם לוקח מאתו חינו דהאי עלמא השפל ונותן לו חינו דההוא עלמא שהוא למעלה מבחי' סדר הזמנים ושם אין התחלקו' המדו' כלל והכל שוה לפניו וכיון שבא לשם העבודה אצלו תמיד מחודשת כיון שאינה תולה בבחי' הזמן להיו' נוספת לבחי' זקנה ואזי עובד את הקב"ה בחשק גדול ובתלהבו' ועבודתו היא אהבה בכל פרטי עתיו ורגעיו בבחי' התלכשו' באמצעו' המדריגו' כדל פ"ב לו בזה ובכא (דרוש קהלת) (קיד) צריך האדם להתפלל בכל דבו לפי שצריך רהילות הדיבור לשרשו לבינה שהוא כבד ואחי"כ צריך להעלו' הדיבור יותר היינו לחכמה שהוא יוד וכו' ואח"כ צריך להעלו' הדיבור לכתר שהוא קוצו של יוד וזהו נק' מתוך קירו' הלב וכו' וכך צריך להתפלל כ"א לפי מדריגתו יזיש שרזה נק' מדה היוד ולזה אינו רק דיבור שהוא מלכו' וכו' והצדיק יסוד עולם כשהוא מתפלל אזי הוא מעלה כד העולם וכו' עיין פנים ואיך יכול לבא לידי זה ע"י הדיבור שמדבר ביראה ואהבה הוא בא ממדריגה למדריגה עד שבא לנקודה שבלב ואזי מתוך דביקות גדול אינו יכול לדבר רק בלחש וזהו תפלה בלחש וכו' (חסד לאברהם פ' האזינו) :

(קטו) קודם תפלת שחרית יאמר התפלל' שנתיישרו על גדות הבורא ועל שפלו' האדם ז הרהר בתשובה שלימה ויאמר רבש"ע מחול לי על כד מה שחטאתי לפניך מיום היותי עד האדמה עד היום הזה ובפרט בדברים אלו שהם ראי' שמיעה ריח דיבור שימוש תנועה מישוש והליכה ומה שחטאתי לפניך ג"כ בגילגולים הראשונים ומיום הזה והלאה היינו מקבל עלי שרא לעבור על רצונך וכו' וכן ג"כ קודם תפלת מנחה אי ערבית צריך ג"כ להרהר בתשובה שרימה ככל הג"ל וגם יתן קודם כל תפלה לפחו' פרושה אחת לצדקה לשם יחוד וכו' ואם אפשר שיאמר בכל יום תיקוני תפלות על סדר השבוע כ"ש בשערי ציון אזי הוא טוב בוודאי וגם קודם מנחה וערבית יאמר בקשות קודם כי בזה מכניע את החיצונים כידוע למבין רק שיהיה בשמחה כי עוז וחדוה במקומו ותוא ית' מקומו של עולם ולית אתר פנוי מניה ואם הולך בעצבות ח"ו רוחק רגלי השכינה ונותן כח לסמ"א שהוא חלקם רק בשעת היודי ותחנן כנודע שהעיקר לעבוד את ה' בשמחה וכו' (שם בהנהגת הצדיק וכו' מזה שרומ שכנא ז"ל)

(קטז) התפלה נקראת על שם הדיקו' כמאמר נפתולי אלקים וכו' ודיקו' התפלה כדי להמשיך השתנו ברחמי ית' לריד להיות בחוכן זה לגלת דיבוריו מן המזות שהתחיל בהם שהרי תחלה כשמתחיל להתפלל עג איזה דבר בודחי הוא מלחמת הידות אם חסד או גבורו' וכו' אבל כשמדבר דבריו העיקר הוא להתבעל מן המדו' מפני פחדו יתברך העומד לפניו וכלות נפשו אליו גרבהק בו והדיקו' הוא להתקשר עממותו בלותיו דיבורו היולמים מן הפה ולהגיע בהם עד לותיו המתשבה שהם בולטו' וסוד ואפשר שילא מן הלותיו' אל שרשם מגולל ההתלכשו' וחסד עד שילא מן הלימלוס חזי יכול לעשו' השתנו' והמשכה אחרת מלחמו' ית' בתחירתו דרך הרחמכו' כידוע וגם שממילא נעשה רצונו בהגיע למעלה מן הנמלוס וכו' ידוע שבלתי אפשרות תפלה זכה ודיקו' שלם כ"א אחרי הרגל כל מדותיו השתמש ברוחניות וחיות הפנימי של כל דבר ודבר . אז לה יהיה מסך מבדיל דביקותו ית' וכו' עין פנים (פרי הארץ פ' ויגש) (קיו) כשמבקש ומתכלל על איזה חסרון לא יהיה המאורג כי אם מהתעוררו' התפלה והעלייה והדיקו' אבל אחר שיתעורר ידבק אל שורשו עד שיכעל ממנו חפץ השגת החסרון וכו' ואז בהתקרבו אל שרשו משפיע האור הגנוז בתוכו ויתמלח החסרון מעלמו וכו' וכשכונת המקבל להשיג חסרונו הוא בבחי' אחורים משא"כ אם גם הוא מכונן להשיג אור העליון אור א"ס המאיר ומחיה לכל והחסרון נתמלא ממילא כ"ל אזי כביכול המשכיע והמקבל בבחי' פנים בפנים וכו' (פ' נשא) . (קית) ארז"ל בן זומא ראה אוכלסח בהר הבית ואמר ברוך שצרה כל אלו לשמני וכו' . והוא מוסר ופחד גדול כשההסד נותן אל לבו שכל העולם לא נצרה אלא בשבילו ונתלכשה השכינה בזמנה וכמה פרטים ובני אדם לאין קץ ומספר יבכמה מיני גשמיים אולי יתפעל זה לעשו' הטוב והישר בעיני ה' . וכל שכן אם יריעה נהלגבה בעיניו חזי כדי להכניג את לב זה שיהא ירח מלפני ה'

ויעשה רצון קונו . נמלא כשארם מתפלל על איזה דבר שחסר לו . העיקר שישים אל לבו על
 שפלות השכינה כביכול . שמכראוי להיותה שלימה בכל העולמו' ושלאל יהיה האדם חסר כלום
 משאי"כ כשהוא חסר ממילא נשמע להשכינה הולכה להתלכס כביכול בחסרון למעטו ככדי שיחפעל
 ויתלכס לבו לה' . לכן יאחזנו פליטה מאמתת נקודת הלב ולא יכוין בתפלתו על מילוי חסרונו
 כ"א על חסרון השכינה נשפעת מהשי"ת בשלימו' אם מוכרחת להתלכס בחסרון ושמרז"ל
 מאן דאית ביה יראה שהוא הדביקו' בשכינה לית ביה חוסר שהרי אינו חסר לנפשו כלום ואין
 מנמטו על חסרונו כלל שכל זה אינו שיה לו נגד חסרון השכינה ואף ורצבו' מיתות היו נייחין
 לו יותר משיהיה איזה נער וחסרון אל השכינה כביכול וכו' ובהיות האדם בצחי' זו אינו נאחז
 כלל בשרשי הדינים וכו' עיין פנים ואדם המתפלל באופן זה נענה על תפלתו שהרי הדין נמתק
 והנה יודע שכל אדם הוא אבר מהשכינה ושלוחה כמותה . וזהו חס שגורה תפלתו בפיו שגורה
 לשון בליחות כי תפלת פיו הוא שגוה מהשכינה מפני היותו אבר מהשכינה ולריך להתלכס בהשכינה
 ולהתפלל תפלתה חל השי"י וזהו הכימון שנתן רש"י ז"ל שגורה תפלתו שהתפלה נובעת מלבו
 ומדבר בלי שום עיכוב וכו' (פ' פנחס) . (ק"ט) ככל שעה שמתפללין כנסת ישראל יש בחי'
 גאולה ברוחניו כללות נשמות ישראל שהוא עיני הארת משיח ממש אלא שהוא ברוחניו ולא
 בגשמי' ואם היו כל ישראל מתפללין בכוונה ולא היה אור האהבה חולפת ועוברת אחר התפלה
 היה בא משיח גם בגשמי' אבל ברוחניות יש בכל תפלה בחי' נחולה דמשיח למעלה וכו' כי התפלה הוא
 בחי' הארה אחת עם בחי' הארה דמשיח כי מלכא משיחא הוא בחי' מלכות והתפלה הוא בחי' מלכות .
 כ ש עיני תפלה וכו' ושמרז"ל בללותא גואל ישראל לשון הוזהר שחמדי הוא גואל לכנסת ישראל
 היינו עיני גילוי אלקות ברוחניו תמידית בכל דור ובכל זמן עיי התפלה וכו' עיין פנים (סידור
 הרב ז"ל מלחדי שער התפלה) : (קכ) עיקר התפלה הוא בכוונה הלב ואז עיי הכוונה שהוא
 החיות מעלה את גוף הדיבור ולכי עולם הכוונה והפחד כעומד לפני המלך כן הוא החיו' שבו
 אבל בלא כוונה הוה כנוף בלא נשמה ומבלתי יכולת להנשא מן הארץ עד לשיים ולריך שיהא
 החיות שהוא המחשבה כחה מרובה לשחת את הדיבור וכו' ואף אם מבין פירוש המלות אם
 אין מכון נבו לשמים כרהוי אינו אלא כלומר את התפלה ולא כמתפלל . וז"ש בשכתם כדדוני
 וכו' שהם כבדים מבלי חיות ותהי יראתם אותי ממות אנשים מלומדה שהוא רק בצחי' לימוד
 וז"ש ירא את ה' בני ומלך ועם שונים הל תתעבד והיינו שארז"ל זמן תורה לחד זמן תפלה
 לחד ואין לערב זה בזה וז"ש שיקבל עלו עול מלכות שמים ביראה לא דרך לימוד בעלמא
 שהוא המערב זמן תפלה בזמן תורה כי לכ"א יש זמן קבוע שהתפלה הוא כמדבר לפני המלך
 וכו' יפנים יפות פ יחי ועיין גם בפ' ואתחנן) (קכח) התפלה הוא כאלו עומד בהיכל המלך
 ומבקש מן המלך ואם יחשוב האדם באמתת מהשבתו גדונת הבורא ית' אשר סביביו ששעה
 אחד ויכיר בשלוי' החנושי יאחזמו פחד ורעדה לאין תכלית עד כי יהיה כאלס לא יפתח פיו
 לולא העזר מאת ה' לפתוח פיו וז"ש ערם יקרחו ואני אענה שלריך עזר מאת הבורא יתברך
 להיות התפלה שגורה בפיו וזה שתקנו לומר בתחלת התפלה אד' שפתי תפתח שלריך יתפלל
 בתחלה שיענהו ה' שיוכל להתפלל וכו' וזהו ואתחנן חל ה' בעת ההוא היינו שחיי' תפלתו
 שגורה צפי לאמר (פ' ואתחנן) (קכצ) קודם התפלה לא ידבר כלל דברים אחרים וגם אחר
 התפלה שעה הרה בין בבוקר בין בערב והתכלה תהיה בקול רם ובכל כחו קודם מנחה לא
 ידבר חני שעה קודם רק ימנוד ומתוך דברי תורה יתכנל עוד יזכור תמיד שלריך להתבודד
 במחשבתו קודם התפנה ולגיייר לכינו שהמלך מלכו של עולם עומד לפניו ואח"כ כשמתפלל יודע
 ומבין צפני מי הוא מדבר חבל כשנח נבהכניס להתפלל ומיד צבוחו מתחיל לומר אשרי וכדומה
 בלי שום הכנה מקודם הוי הוא מקדים הפה לאוזן (כהנהגת הרב הגדוק וכו' מוה' שמעלקא ז"ל
 בכו' דברי שמואל) (קכג) נכחורה תפנת הגדיק הוה ח"ו השתנית הרעון וכתיב אני ה' לא
 שניתי חננח באמת כד היה הדין של הקב"ה כי הבורא יתברך הף כשהוקד צדחת הדין
 בכנימיותו הוה רחמים על ישראל והגדיקים מבינים הפנימיות וממתיקים וכן הוה רצון הבורא
 ית' ואין זה שינוי רצון ח"ו רק התגנית הרעון (מבשר נדק פ' ויגש) (קכד) חנשי כנסת רגדונה
 תקנו לנו סדר המבנה שידעו והבינו בחייה אומיות יכולין לפתוח חומם של כל היכל והיכל
 וייעו השמית שינחו מנירוכי החיותיות וידעו כל רשמות של כל היכל והיכל לכן נריך כל אדם
 לזהר שלה נהבניע ח"ו חיה חות בהתכלה כי הוה כמו שרונה ניננס נזהר המסגר ונחסר
 איזה דבר מהתפתח אי' צנתי תפטר נכח חג החדר וכו' (פ' תנוה) (קכה) אית לתוה רבדין
 לתוה זעירין . היינו חותיית המחשבה נקראים תמוה רבדין וחותיית הדבור נקראים תמוה

דרך תבלה חסידים קבוצה

אעירין וכשארם מתפלל לריך לחבר עולם המהשבה בעולם הדיבור בתי' שני האתון ה"ל וריך קודם שידבר הדיבור לחשוב האותיות מזה הדיבור במהשבה וזוה הוא מייחד חלו השני עולמו' עולם הדיבור בעולם המחשבה . וזהו הכל קודם שידבר דיבור התפילה ודיבור התפילה עלמה יש שלשה בחינות שלריך לדבר באהבה ובירחה ולעשות נחת רוח ליוצרו שזה בתי' ישראל חסר כך אסתפאר וזהו עיקר העבודת רק שא"ל נבא לזו הבחינה אם לא ע"י יראה ואהבה ובלה מרומז בתמונת אלף (עין פניה) רק שאין רוב העולם יכולין לעבוד אותו ית' באלו הגימל בחיני' זה תקנו לנו רז"ל לומר קודם כל תפלה הינו מקבל עלי מלות ואהבת לרעך כמוך וידבק כוונתו לכוונת הנדיקים שעובדים בתי' ישראל אשר כך אסתפאר וכו' (שם) (קבו) כשארם מוזכר שם הויה ית' בתפלתו לריך לרמות שלא יהיה מחילה מפסקת בינו ובין האותיו' ע"ד עיונותיכם מיבדילין וכו' וריך האדם לתקן מה שפגם ע"י תשובה ולשבר כח החומר שלו ולהפכו ללואה ואז יזכה להסתכל באםסקלרית המחירה כ"א לפי בחינתו וכו' גם יהיה תכלתו רק למגן כבודו ית' למשן שכינתו כי בכל נרתם לו לר' ויותר ממה שהעגל ריזה לינק וכו' ויש לה לצר כב כול כשארין א"ו מקבלים ההשכיות וכשתתפלל ע"ד זה ממילא באין אר"כ ההשפיות למטה על כל ישראל (פ' כי תשח) (קבו) קודם שמתחיל האדם להתפלל או ללמוד מכלין נו במהשבתו מחשבו' זרו' והוא מחמת שפגם באותן אותיו' שרואה להתפלל פי ללמוד ועשו נירוכין של אותן מחשבות ומבדילין אותו מתפלתו אולימודו לכך לריך בתפלה לחזור בתשובה ולהסתכל בחותן נירופי מחשבו' לראות על חיזה עבירה מורין המחשבות אם על עבירה שדי בתשובה במהשבה לבד מוטב וחס הוה רואה כנריך לעשות תשובה במעשה יקבל עליו לעשות תשובה במעשה והקב"ה השב לו באלו עשה תשובה במעשה כמארז"ל חישב לעשות מלוא יבו' ואז יכול ע"י תשובתו להתפלל והאותיות מתחילין להאיר מחמת שנתתקבו ע"י תשובתו והוא כמו שכתבת קולמוס להתאיותיו' מעושטשטין כידוע שהאותיות הם לבושין אל הפנימיות שבהם כי קוב"ה ארעשק באוריותה וי"א עלמא וכל אות ואות רוח שמו של הקב"ה יושארז"ל תפלה בלא כוונה כנוף בלא נשמה וכשאינו מכוון ואינו מדבר ביראה ואהבה ואינו עושה המשכות אלקות בהאותיות הם כנוף בנה נשמה משני שאינו מומשך החיו' בהאותיו' לכך לריך מתחלה לקשר ענמו ביראה ואהבה באלקות ומתחיל לתפלל י"א מתחילין האותיות להאיר פנימיות שבהם וא"ל לקשר עלמו באלקות אם לא שירוק מגנו כל השקרים כי מחמת השקר א"ל ל"בק ענמו באלקות וז"ש מדבר שקר תרחק פירוש ע"י דבר שקר תרחק מהקב"ה כי הקב"ה המת וחוממו אמת וכו' ולכך לריך להתרחק משקרים ולחזיר בתשובה וכו' נעשה נירוף משקר חומיו' קבר ומקשר עלמו ע"י להבורא ית' וכו' ודע שכל קשר כשהוא מנומס ומהודק הוא קשר של קיימא חבל כשהוא כסירוד בהתפשטות אינו של קיימא כך לריך החדם כשהוא מקשר עלמו בהבורא ית' ועושה תשובה לריך ללמס ח"ע דה יני שלא יהיה לו שום פניה כי כשהתדם בהתפשטו' ויש לו גחיה אין תשובתו מועלת לו וכו' ע"כ ייהשוב החדם תמיד כי כל תשובתו חיה רק התחלה שמתחיל לשבר ולהכניע את הרע בבחייתו' אבל עיקר גמיר תיקון התשובה בשלימו' הוא רק בעזר ובסיוע של הקב"ה כמארז"ל וכו' (מעין החכמה פ' בשלח)

(קבו) א"ל להתחיל שום דיבור בתורה ותפלה אם לא שיחשוב מקודם ביראה ואהבה ואכי מה לא יהיה לו באותה שעה אלא מעט יראה ויזעזע אהבה הוא טוב ג"כ שכתתחיל נדבר ביראה ואהבה אזי הדיבור הוילא מפי דיבור לול הוא ומתחילין האותיות' להאיר ומתדבקין זה לזה ונמלא שים להן מעט העלמה ומכניסין האותיות' אותו ואהבה גדולה ממה שהיה לו מקודם כי יש בתי' התפלה בתי' ארבע עולמו' וכו' היינו בתחלה כשעומד להתכלל כריך להיות לו ע"כ"ב מעט יראה ולהתחיל לדבר בזה המעט יראה ואהבה ואזי יש להותיו' מעט הולאה לעולם העשיה וכו' ואח כ כשמשיג יראה ואהבה גדולה ממה שהיה נו מתחלה אזי מיירר וישיה פאר להאותיו' עד שבה בכל פעם לבחי' חדשה הוא בתי' ביראה וחח"כ הוא בא להתלהבו' גדול כ"כ עד שאנו יכול לדבר דיבורים כלל ואינו אלא דביקו' שהוא ריבוק להשי"ת בלי שום התלבשות שיה בתי' תנילות שהוא אללו ית' וכו' ואימתי יכול לבא לידי בתי' הי"ל כיתרון האור מן הזוהך שא"ל לבא לידי אור אר"כ הוא מתחלה בחשכיות וכו' פירוש שלריך להיו' מיומנא עד שיהיה בעלמו כלא וכשבה ליראה ואהבה לריך להיו' עוד יותר מיומנא בעלמו וכל שבה בכל פעם לידי יראה ואהבה גדולה לריך להיו' מיומנא ביותר וזה בתי' כחשכה כאורה וכו' (שם) (קבע) יש בעבודת ה' בתי' זוג ועיבור ולידה וינקא וגלות ראשון ושני וכו' בתי' הזוג הוא כי בתחילת ה' שמונר להתפלל קודם התפלה לריך לעשו' תשובה ולזרוק מעליו כל תענוגי גשמי וית' וז"ל א"ל ל"בק

מתחברו

מחשבתו ונפשו ורוחו ונשמתו בדצניקו' גדול צו ית' ולידע שהוא עומד לפני מלך גדול ונורא עד מלך צבתי' דע את חלקי אצרך וכו' דע הוא לשון זיוג והתקשרו' כ"ס יודע האדם וכו' אח"כ יש צבתי' עיבור שהקדושה נחלשם צו צבתי' עיבור שהוא צבתי' ע"כ ר"ו צבתי' חסד וגבורה אהבה ויראה נמלא שההבה ויראה מעוצרין ומתנבשין צו ובתחלת העיבור הולד הוא צמדור התחתון היינו שאין הההבה ויראה גדולים כ"כ ואח"כ הוא צא לירחה ואהבה גדולה מזה שזה צבתי' גימל הדסים אמנעים שאז הולד דר צמדור האמנעי ואח"כ הוא צא לירחה ואהבה גדולה ירחת הרוממו' של א"ס צ"ה צבתי' מזור העליון וכו' עד שיולא ממנו כח הדיבור שאינו רואה שום אור או נקודה וכו' נמלא שא"ל לו להתחיל להתפלל מפני שאין לו כח הדיבור זה צבתי' מה שצמדור ללידה לריך הולד להתהפך צמדור העליון למדור התחתון ויונא היינו שגריך האדם להשתמשל ממדריגתו הנצובה כדי שיוכל לצא לצבתי' לידה היינו להתחיל לדבר וכו' (פ' בלק) (קל) האדם כשמתפלל וצח להתלבו' גדול עד שכמעט נפשו ינחה בצדו אבל לריך האדם יתישב א"ע שצאלה לא חכז' ה' כי רלונו ית' בקיום העולם לכך לריך לנמלא ענמו מהתלבו' הגדולה וצריך לריך צבתי' זה הלמנוס עד שצא ע"י למדריגה גדולה מהראשונה ואח"כ לריך לחזור ולנמלא כנ"ל וחזור והולך צבתי' זה הלמנוס עד שצא עוד לנדרריגה גדולה ביותר והולך כך ממדריגה למדריגה עד שצח למדריגו' גדולו' ע"י הלמנוס דייקא שזה צבתי' והחיות רחוא ושוב וכו' נמנח מה שיהיה מתחלה נמנוס שהוא צבתי' אלקים כשצא ע"י למדריגה נעשה מצוי' אלקים צבתי' הויה וכו' ונעשה ע"י יחוד הויה חלקים שרוא גמטריא שם הק' יצ"ק ר"ת צבתי' יחוד צבתי' קדושה וכו' (שם) צניקוטי יעשה ד"ה אכ תשיב וישבת רגליך) (קלא) מה שהאדם מתפלל נקרא כלי וההשפעה ששם"ת משפיע לו רוח הפנימיות וע"כ כשמתפלל עבור עלמו למלאות הנאחזו הז הכלי נפרדת מן הפנימו' אבל כשמתפלל עבור בצריך זה לכבודו ית' אזי הכלי מתעלה אל הפנימיות וכו' . (שם) צניקוטי תהלים ד"ה יורדי הים וכו') (קלב) מה שהלדיק מתפלל על החולה והוא נתרפא אין זה השמות ח"י הנל האחד הפשוט ית' כי הכל היה צבתי' הא"ס צ"ה ואח"כ כשעלה צרטונו הפשוט לצרוח חת העולמו' הוסיאם מכה אל הפועל וכל מה שיהיה הכל היה צבתי' חת ה"ס צ"ה נמלא שאין כחן שוב בשמות כי כל זאת היה צבתי' הא"ס שזה יהיה חולה והלדיק יתפלל ע"י ויתרכא וז"ש רהב"ד חס צגורה תפילתי צפי יודע אני שהוא מקובל וכו' צגורה הוא מנשון רגיל . וע"כ חס התפלה רגילה וצגורה צפי יודע אני מזה שהיה הדבר הזה והתפלה הזאת כולם צבתי' הא"ס צ"ה ולכך היא צגורה צפי וכמו דבר הרגיל שהורגל צו כצד וכו' (ע"ן פנים) וע"כ צדיעו שיהי' מקובלת מהמת שכבר היה צבתי' ח"ס צ"ה ואין השמות לפניו חלילה וכו' וז"ש צרוך' ה' חבר נא הכיר תחתי ומחמי' שהיה צבתי' הא"ס צ"ה וממילא היא מקובלת ומאחר שהכל היה צבתי' הא"ס צ"ה נמנח שאין זה מלך פעולתי אך אעפ"י חסדו ומחתי היינו שזה חסדו הצדוני ית' שאעפ"י מענה עלי כאלו היה מחתי ומחמי' פעולתי וכו' (נוגס אלימלך כ' ויחי)

(קג) הינלחכים הממונים על החכמה ומעלין חת תכלת ישראל לכני הקב"ה ועוה"ן עערה על רחבו חס לריכין להבחין בין הפלה כשרה ונולה ובין תפלה צנמנח צה מחשבת פסול חלילה כי תפלה זו נח תעלה לריח נחוח לה' ולכאורה לדברי האומר שהמלחכים אין יודעין מחשבה שצלב לריך יודעין להבחין בתפלות אלה שזה נחן להם השי"ת שיריהו בהתפלות צאיזה צבתי' נתפללה והיינו האדם המכמר ענמו מכל דבר רע כל היום והניפות ושקרים ולימות וכעס וגיות ושגחה ותחרות ובהר דברים המפסידים העבודה ועוסק צהורה וצנמיות חסדים ובעסק הממוות וכאשר יצא חסד הזה נהפגל חזי כל הבחינה מחיזה מזה שעשה נהגת צו ריח טוב בהתפלה היות כמו שהצנלין נמנח ריח טוב בהתבטול ואס ח"ו להיפוך נותנת ריח רע בהתפלה והמלחכים המקבלים התפללו' חס מזיריים צהותה התכנה וצבתי' כל מזה ומזה יש לה ריח לענמה וכן כל חטא ועוון יש לו ריח נענמו וע"י יודעין המלחכים להבחין בהתפלות נמלא ע"י התפלות חס יודעים מחשבו' האדם חס טוב והס רע וצוה ירשתי לחדד שחל הלל מלינו הלל ישמעאל שחמרו המלחכים לפני השי"ת זה שעתיד וכו' ותמה מעלה לו הבהר . וכמנח שידעו חף המחשבה העתידה לצח ע"י בחירת האדם ומכל כחן מהשבה הביתה צבר לך הענין כי חפצו שנס זה לא ידעו חלה ע"י תפלת אצריהם ע"ה שהתפללו לו ישמעאל יחיה לפניך וצברתה א"ע היה נציה יודע שעתיד ישמאל יברג לישראל חלל שהתפללו עלי' מחמת שגבר לישראל עול גלות ולא גיחנס והכניס חותה המחשבה צתפלתו שאף שעתיד לרע לישראל אעפ"י יהיה כי מוטב שיסבלו ישראל עול גלות וכו' וע"י ידעו המלחכים אותה המחשבה וכו' (פ' צבעולתך)

(קיד) א תא בכפרים שידמתברר בכז' הוא משבר ע"י דמטך דמבריר . וזהו קול ה' בכח קול ה'

בהדר . פירוש עיי'ו שתעשו קוד בכה תפעלו שתזכו למדריגה שניה שהוא קול ה' בהדר הוא .
 (רוממות אל פ' שרה) : (קרה) מי שהוא עני בדעת ואינו יכול לכוון בתפלתו ותפלתו נשארה
 בלי נשמה ואינה יכולה לעלות . תקנתו שיחבר א"ע עם הצדיק הגמור המכוון בתפלה והוא יענה
 תפלת העני הנ"ל עם תפלתו הזכה וכו' . (פ' בלק) : (קרו) ויגש אליו יהודה וכו' שמעתי משה
 קדוש אדמו"ר הגאון מוה' דוב ז"ל כי הכתוב הורה לנו דרך תפלה שצריך הצדיק להתפלל עבור
 כאשר הצדיק מתפלל על איש פרטי לפעמים ה"ו יש קישורו על איתו איש עבור איזה חטא
 ומעכב תפלת הצדיק מלעשות רושם ומלפגול פעולתו . לכן יש שנשפך לזה להתפלל הכל
 במחשבתו הרצויה למען כבוד ה' . כי ארז"ל על דמן של רשעו ש שנשפך שכ נה מה אומרת
 קנני מראשי וכו' קל וחומר על דמן של צדיקים ח"ו א"כ יש להתפלל בכוונה זאת . דהיינו כי
 כל ההשפעות שאני רוצה להביא לעולם הוא עבור כבודך ית' שתתנשא ותתגלה זיהיה לך תענוג
 מההשפעה . כי יותר ממה שהענג רוצה לנג' וכו' והנה בתפלה ע"ד זה נסתם פי המקשרים .
 כי אפי' אם זה האיש אינו ראוי במעשיו לקבל שפע רחמנות . אבל בוודאי הקב"ה ראו להשפיע
 למען יתרומם כבירו ולמען תענוגו בהשפעה . והוא ויגש אליו יהודה כי יוסף צדיק יטור עולם
 רומי לח' העולמים . ויהודה רומז להמליך אותו בההידאה . ויאמר בי אדוני . פירוש כי עיקר
 כל מחשבתו למען כבודך שתמליך לבדך ויהיה שמך אדוני ואך יחור אפך בעברך כי אז אין שמן
 ואין פגע רע כנ"ל ודפס"ח . (עבודת ישראל פ' ויגש) : (קרו) שמעתי אומרים שהרב הק' מוה'
 גרשון אמר פ"א למוריניו הריב"ש ז"ל בזה הלשון כל זמן שאתה תוכל עוד בתפלה לומר ברוך
 אתה עפ"י רצונך תרע ע"יך לא הגעת לכוננת התכלה . כי כל כך צריך האדם להיות בהתפשטו'
 עד שאפס מאתו כח ושכר לדבר התפלה . והדברים אמתים . אבל יש גבוה מעל גבוה . אמת
 שהאדם מופשט מכל גשם ומכל מיני רצון ומקושר רק בבוראו ואינו יורע אפי' לדבר תפלתו מפני
 אימה ודביקות . אבל מכל מקום הוא מדבר כסדר כל תפלתו מהבת כי מן השמים מרחמין עליו
 ונותנין לו דיבור וכח להתפלל כ"ש אדני שפתי תפתח וכו' (פ' מצרע) : (קלה) שמעתי בשם
 אדמו"ר הרב הק' מוה' דוב ז"ל מה שאמרי בוה"ק אתה תמן נתין רישא . ר"ל שזהו מחסרתי'
 כי מלת אתה מורה על חסד כמו אתה כהן לעולם . שיהא באששרי וכת האנושי לעמוד לפניו
 ית' ולדבר אתו לנוכח כמדבר אך רעהו כמו בוסח כל הבריכות ברוך אתה והוא מרוב ענוותנותו
 והארתו המשתלשל אל האדם להאיר אל עבר פניו . והוא אתה החילות וכו' ובאמת הוא חסד
 גפלא מה שא"א לשום בריה רהשיג עיני זה וכו' עיני פנים (ב' ואתנתן) : (קלש) שמעתי משה
 קדוש הרב בניקלשפורג על מה שאומרים בתפלת מוסף ואת מוסף יזכ השבת הזה נעשה ונקיב
 וכו' או ד"ח הזה וכו' הלא עבר יום בטל קרבנו . אמר הוא ז"ל דקאי על השורש שמ' ורדים
 למעלה גם עתה וכו' (דברי אמת היודש השרישי פ' ה' שרה) : (קמ) שמעתי ממורי על ענין
 שהקב"ה מתפלל . פירוש שהש"ת בעצמו ראוי שיתפלל ע"י צדיקים כי נותן לפה תפלה זה
 ודאי מקובל וכו' . ושאלתי אותו מה הלימוד ושמתים בבית תפלתו השיב השמחה הוא הזמן
 ההוא וכו' (פ' מקץ) : (קמא) דרך המך הוא אם מבקשים ממנו נותן כי באור בני מקד הים .
 וכן נימוס המלכות להיות נדיב . אבל אינו דרך ארץ רומי אדם למלך ללמדו איך רבקש ממנו .
 משא"כ אם הוא בן ראב"ו שרוצה שתן רז כד שאלתו ודא יקטרגו שינאיו עליו כי מך במשפט
 יעמיד ארץ . ניחא אם מבקש ממנו להודיע לו איך יבקש ממנו בשכל שרא יהיה עליו קישרונ
 בבקשתו מרפניי אם להיות הכוונה מפני כבודו של מלך כי הוא בנו ואז מת ידאים לקטרג על
 כבודו שר מך אי בניוצא בזה . והוא קרוב ה' לכל קוראיו ודא זו אף זו היא קרוב לכל קוראיו
 שתהיה לכל אשר יקראוהו באמת באופן שתשמע התפלה . וזה י"ד ויצעע משה אך ה' לאמר
 פירשי ש ודיע רז מה לאמור . וכן ענהו ה' ושם בפיו התפלה בשם . וכדאיתא אך נארפא וכו'
 דיא שם אחד של י"א אותיות (פ' בהעלתך) : (קמב) תחתיים שנים וששם תעשה . תחתיים
 דיא בחי' המדריגה והתהנתנה שמדבר דיבורים לפני ה' בהכנעה אף שהוא מונח עדיין בתכלית
 העוביות מכל מקום הוא עומד ומבקש על נפשו שישב לו הש"ת את החלק אלוק ממעל שאבד
 ע' עונותיו ויאר לו החשבות ופסד את נפשו וזשארז"ל תחתיים רובך שדוהה עיי"ו תפלות
 והעוביות והחשבות ובהו' : (קמג) תפלה לעני . שג"ם הוא בחי' תפלה לדוד . גם זה הוא בחי'
 הכנעה ובאופן אחר דה"ל נשאלת עם כל אבריו ונכנעים לפני הכבוד ית' וכו' . וזה בחי' שניים
 למרוד שנעשה דירה לאלמית ששוכן בתיכו . ויש בחי' תפלה למשה שזה עימר התפלה דהיינו
 שמורידן השפעות אור לזה העולם וכו' . וזהו בחי' אדם השלם בבחי' עיניים לאדם . וזשארז"ל

לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים היינו הבחי' התחיים ושניים כנ"ל . והוה הכנה לתכלה . אבל עיקר התכלה המעולה הוא בח' תפלה רמשה' והוה זאה"כ יתפלל . אך ראש פשוט העיקר שיתפלל בהנעה שיוכלו כל האברים ושס"ה גידים בתוך הדיבור וכולם ביהר דיבור לפני ה' וינענו כל פדמי אבריו ויגידו לפני ה' . וזה בחי' נפשם בהם תתעמף . כי הנפש הוא כלול ושורר בבר העיניים וכולם ביהר יתעמכו ויתאספו בתוך הדיבור ויועקו אל ה' וכו' (ליקוטי תורה מהרב המגיד וכו' בזה"ט ז"ל מטשעהנאביר פ' נח) :

(קמג) אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש ובאמת הלא כתיב ויגבה לבו בדרבני ה' אך הענין הוא כי עיקר הדבר תלוי במות כמאמר גופא בטר רישא גרידא אם במיהו ומחשבתו רק ביראת ה' כל היום איז בנקל לו להתפלל בלי מחשבות זרות אך מי שאיני שומר מחשבתו ומוחו יש לו מבלבלים בתוך תפלתו רכן צריך קודם תפלתו לשום לב על הכבוד שמרגיש במיהו ויעשה תשובה במוחו לקבר על עצמו שיהויק את מוחו תמיד (בקדושה שלימה) ואז יכול לעמוד ולהתפלל אח"כ בבחי' ויגבה לבו בדרבני ה' בהיגשות יוממות א"ו וכו' . (פ' כי תשא) (קמז) סימן לדבר אם תפלתו של אדם יתהר על דרך האמת אם לאחר שסיים תפלתו צמאה נפשו לה' וקשה עליו פרידתו מהתפלל ומשתקק כי יתן לדבר עוד לפניו ית' בשירות ותשבחות או בלימוד התורה זהו סימן שהתפלל כהוגן וכו' והעצה לבא לזה לדבר דיבורים באמת ובה השי"ת הנה כתיב שמור רגליך כאשר תלך אל בית האלקים הרגלין הם נצה ודוד בחי' אמונה ונחתון היינו שיאמין באמונה שלימה שאור ה' הוא כמסם בתוך אותיות התפלה והתורה והנה הוא מפריח ומדבק האותיות לשרשן להבורא ית' וכו' וגם היא בטוה בלבו שאעפ"י שאין יכול לדבר דיבורים בבחירות גדול מכל מקום הבורא ית' מצד רחמי הרבים יקבלם ברצון אך לקיום האמונה והנשתן בדרך לחזק א"ע להיות רגיל תמיד במדת האמת כי שקר אין לו רגלים וקושטא קאי שבמדת האמת יהיה קום רבתי רגלים וענין האמת צריך ליזהר אף בדברים שבלב כ"ש ודובר אמת בלבבו וכו' (פ' יידך) (קמח) צריך האדם להכין עצמו בהכנה רבה קודם התפלה במחיה ולבא ומחמת הכנותיו יכול להמשיך על עצמו הארת א"ס ב"ה וממשיך תחנות ארקות בתוך האותיות ואזי יכול להרגיש אור גדול בתוך האותיות ולדבר דיבורים נכה בני ה' ומי שאין לו מדרגה זו שיוכל להכניס בתוכו אור ה' עכ"פ ידבק מחשבתו בפירוש הם נות ומסם ועל ידם יעורר רבו בקרבו עד שזוכה ע"י לדבק עצמו בפנימ' האותיות וכו' (פ' האוינו) : (קמו) ארו"ל אר יעמיד אדם במקום גביה ויתפלל אלא במקום נמוך דייקא . היינו הגם שיש הרבה כוונות התכלה אשר מסודרים על אדני פו כהארז"ל וכו' לא כל אדם זוכה לכון וכו' אבל אנהנו צריכין רק להאמין ולהתקשר לאשי ננסת הגדולה אשר המה כוונה וכו' ולבקש ולהגן לפניו ית' ממסום נמוך בבחי' מעמקים קדאיתך ה' וכו' עיין פנים (שם בליקוטי) : (קמז) צריך האדם שיהיה תפלתו בשאלת צרכיו בתפלת שמונה עשרה רקשר א"ע ולהחלל עצמו עם כל נשמות ישראל ולהתפלל להשי"ת שיסיר המניעה מכל ישראל כי שמונע מהם השפנתו ית"ש וכו' . וצריך רבול א"ע עם תפלתו שר השי"ת שגם הוא מתפלל כשארז"ל . ובכרבת שומע תפלה כשאומר כי אתה שומע תפלת כל פה צריך כוון בזה ולכלול א"ע בתפלת השי"ת זכנו הכינה בודאי יקובל התפלה שכביכור השי"ת בעצמו שומע תפלתו ותפלת עמו ישראל ברהמים . כי קוביה ואורייתא וישראל כולא חד . (שם בתחלת הספר בהדרכה ז' . וע"ש עוד עניינים הרבה מתקני התפלה בכל הו' הדרכות ומה שציוה העבש"ט ז"ל לאנשיו שימרו מאמר זוהר קודם התפלה) : (קמח) אם האדם מונה מאד בעב הענין בתכלית העביות ואינו יכול להגביה א"ע ולהוציא א"ע לה' להתכלל עם היות . אך אעפ"כ מתוך אותה הנקודה מתפלל בקשנות ושכחות זה דבר גדול ועולה ועובר למעדה על כל התפלות וכו' עיין פנים (שם בליקוטי) : (קמט) יש גדיקים צועקים בתכלה עד כי מבינים מאד גדולת ה' ורוצים להביא ולגרות אדנותו בזה הגודם וצועקים כדרך הגביאים (ליקוטי רמ"ל במבוא התפלה וע"ש עוד מענייני כוונת התפל) : (קנ) תיבית התפירה הם בבחי' ת בת עצי גופר כמו נפירות שאמה מדליקין בו אש הוא בוער משא"כ ברא אש או הוא כעפרא בעלמא . כן אם ידבר התיבה ברשפי אש או יעדה ממה שולחבת ו"ק משא"כ כשמדבר ברי כוונה וכו' כל דיבור מפשפשין אותו אם היה בדחילו ורה מו וכיון שדינין מתערין עליו ע"י הדיבור על כן צריך לדברו ביראה ואהבה ובהבנה יתיה וכוונה עצומה שרומז לנשמה שהיא ממדת הבינה (אור הננו פ' נח) : (קנא) האדם העומד להתפלל מתוך כבוד ראש זמכוון שכונו גנוז באור א"ס ובארוחות . ומייהר מחשבתו למדת מהשבה העריונה . אז כשמדבר

דיבורים שהם אותיות הרי הם כמו שיוזרין מאת פני המאציל שהוא ע"י יראה ועי"ז יוכל לפתוח חזק התיבה . שהאותיות הם הזנות לא"י ע"י"ן . ולהס"י מכסה התיבה פירוש להבין תוכיות הענין ולהס"י המכסה וכו' עי"ן פ"ס (שם) * (ק"ג) לפעמים ע"י שמתפלל בכונה עצומה וסובר שגם תענוג גדול להשי"ת יש להיש שרא בא בו איזה פניה של גדלות להתפאר בעצמו שהתפלל כ"כ בכונה ישי"ך לו שכר גדול . ובאמת צד"ך להיות כל כך עליו הראה והבושה והאימה מבני המר"ך עד שא"י יראה עצמו במדותיו וכולם בטלים במציאות נגד יראה המר"ך כמאר"י למה גד ק"ס רובם לפני השכינה כנר רפ"י האבוקה כמו שרנא בתיירא דלא מהניא וכו' ולא יק"ה לשום תקות פרס . וצד"ך להיות כ"כ בעונה לאחד התפלה כמו קודם התפלה . ועי"כ מפני מורא שמא ח"ו בא לכלל גיאות וגדלות ע"י תכנתו שהוא מדה של הסט"א ותועבת ה' כר גבה לב וע"כ מבי"א ע' בנכבדא אפי"ס ומוסר עצמו למ תה וא"ן גאווה למת"ס וז"ש בכתב"י דנפילת אפי"ס הוא הבלת הסט"א וע"כ וכה ע"ז לכמה מעלות נ"ל בכוננות (פ' ושב) : (קנ"ג) כשומד הורה בספר יקדש את מחשבתו וירג א"ע בהתאמצות גדול בדביקות עצום כאלו הוא ועולם המחשבה כולא חד וכאלו האותיות והתיבות שצד"ך יורד"ן מאת פני המאציל שהוא עולם המחשבה והקצין והתבין גם י לעשות קישו"ן לשכינתא קדישא . וזהו סוד עי"ן התפלה בדבור שהוא כאלו הותך אורות מן העשת של אור עולם המהשבה ועי"ז בנה אידרין ואכסדרין ובי"ת הקדש ומשבן לשכינתא קדישא כ"ש בכפר יצירה שתי אבנים כונות שתי בתים ג' אבנים וכו' . י"ן ע"י תפלה הגמית בקדושה בלי מחשבות רעות בנה ביהמ"ק לשכינתא קדישא . ועי"כ כמה מהמורא והכבוד ראו ריבול על האדם כשצד"ך דיבורים של תורה ותכלה . וכן כששומע דיבור מחבירו ראו שתפול עיני אימה שהאותות הם כאלו יורדים ונתאצלים מאת פני המאציל משל לאחד ישופלים מ"דו אבנים טיבות ומרגליות שאם הבידיו יוכל במהירות להטפס שלא יאבדו ראוי שישתדל . בן בכר עוז כר שכן וק"ו לעשות מהם בתרים למר"ך ע"כ הוא עניית אמן אחר הבינת להעלית ביה"ד את הבינה שצד"ך הבידיו וכו' (פ' תרומה) : (קנ"ד) צד"ך האדם בשעת תפלה שידמה בעצמו כאלו הוא עומד בעוה"ז וכו' . כי עד ברוך שאמר שהכונה הוא בעולם העשייה והרי הוא העולם שאהלו שרויים בו א"ש"כ צד"ך לכו"ן לעשייה רוחניו כל שכן ב צירה וביצור שהכונה הוא בעי"ם הביראה ובתכנת שמונה עשרה שהכונה באציות לשון אצדו ית' ממש הוא עומד ויאצל מן הרה הקודש עליו . אך כשיש לו מחשבה וזה נודע עי"ן התיקון כשיעדה הכל לאהבה קדושה וכן ביראה והתפארות . וע"ז יש לו ית' תענוג גדול ע"י שמעדה ניצוצין קדושן וכמשל הבן מר"ך שהיה בשביה ואחד הביאו שיש להמר"ך שמהה יותר מן הבן שישנו בביתו וכו' (ב' כי תשא) : (ק"ה) אותן דת בחינות שאר"ל שצד"ך לכו"ן נגדם בתפלה שהם אר"ן ישראל וירושלים וביהמ"ק וקדש קדשם רומם כד' אותיות הו"ה והנה הצדדיק יבדל להעלות ולגשאות במחשבתו וכוננתו את כל הבתי כנסיות שבתוין לארץ ע"י יחיד והתקשרות בשם הו"ה ביה"רא"י וירושלים ולביהמ"ק ולקדשי קדשם . וזשאר"ל עת דין בתי כנסיות שבתוין לארץ לקבוע בא"י פירוש כמו שהיו הבתי כנסיות תמיד בא"י בשעת תפלה ע"י כוננת הצדדיק"י . כן היו קבועים לעתיד כבא בא"י וכו' . (פ' ואתחנן) : (קנ"ו) לפעמים התפלה מעוכב מימלאות בקשתו כי השפע אינה יבולה ל דר למטה . והוא מתסרו . כה המקבל היינו מחמת שהוא חושב שהשי"ת רחום ממנו אבל כשישים האדם אל לבו שהשי"ת מלא כל הארץ כבודו ומרוב לו מאוד בתכל' הקדוב אצלו ממש בודאי ימסר אליו רוחו ונפשו ואז יהיה תפלתו מקובלת למלא משאלותיו לטובה וז"ש קרוב ה' לכל קיראו לכל אשר יקראוהו באמת היינו שמאמין בדבר זה עצמו באמת שהשי"ת קרוב מאד להאדם הקרא אליו או בודאי השי"ת קרוב אלו למלאות בקשתו (גהת שמעון פ' שמות) (קנ"ז) מהראוי כשיש לאדם איזה הצטרכו' להתפלל עליו לא יתפלל תפלתו להדיא רק להלביש התפלה והבקשה ולעשפה בתוך דברי שירות ותשבחו' מפני כחות הדינים והמקשרינים ולזה צד"ך חכמה גדולה כי המקשרינים שטים בעולם ומעכבים התפלות מלעלו' מכה איזה קשריו על האדם המתפלל אבל כשהוא אומר בדרך שבה וכוננתו על בקשת צרכיו והם בודאי אינם יודעים מחשבה שכלב ע"כ אינם מעכבים את השבח לעלות למקומו הראוי ובודאי במחשבה וכוננה לבד כתי אפשר להתפלל אף שהשי"ת יודע כל מחשבותיו כי כן הוא רמדה שצד"ך האדם להתעורר בקול ובדיבור רק שלא יפדש להדיא אלא מעושה וכרוך בתוך שיר ושבה וז"ש תפלה לעני כן יעשיה וכו' ע"ן פ"ס וכן הוא בספר מו"ר הרב הק' מו"ה אלימלך ולה"ה רק שאעפ"כ לא מדת הדין שלמעלה מכיר ויודע כוננת האדם ומחשבתו ויקשריג אותו על איזה עבירה שלא יקובל

יקובל תפלתו ילזו מועיל דבמחון שיבטח האדם בהש"ת במחון נמור כי אל חפץ חסד הוא טוב ומטיב לרעים ולטובים וישליך יהבו וימסור נפשו ורוחו להש"ת לחון אותו במתנת חנם וע"ז אין כח במדת דין לקטרגו עניו וכו'. (פ' וארא) (קנח) מובא בכתבים אם אדם מאחר תפלתו שענה ומצהה אחר הנץ החמה אין תפלתו מקיבלת באותו הזמן עד יום המחרת וז"ש ברוך ה' יום יום ודרז"ל בכל יום חן לו מען ברכותיו היינו שלא יאחר הברכה ותפלות של אותו יום ר"ה' מעוכבים עד למחר וז"ש עילה שבת בשבת ורז"ל ולא עולת חוד בשב' יו"ט כי ע"י אחר דהפלה גורם דהו ע"ה של תפלת ערב שבת בשב' ושר ערב יו"ט ביו"ט ובא הכתוב להזהיר אותנו מזה רק בכל יום חן לו ברכותיו של אותו יום ע"י הפלה בזמנה (פ' דברים) (קנט) ארז"ל למה ישראל צועקים וא גם נעים מפני שאינם יודעים לקרוא בשם שנאמר כי ידע שמי יקראני ואענהו וכו' ורענין לקרוא בשם הוא דבר קל לפי פשוטו שישים ראש אל לבו באמת כל פעם שמוזכר שם הויה ב"ה שהוא מהוה הכל ועם אדני שהוא ארון על דבל ושם אלקים שהוא תקוף ובעל הברות ביסם בעל דיבור וכשיחשוב זה בלב שלם באמת יגע אליו היראה ואהבה ובודאי יקראוה יענה ובאמר קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראוהו באמת וכו' (פ' שוכטים) . (קס) עיקר עבודת ראש דבא לתכרי' השלימו בעב דתו ית' דהשיג אלקוהו ית' הוא ע"י התורה והתפלה ולא יוכל להיות אחד ברא שני כי לא ע"ה חסיד וגם בתורה לחיד לא ישלים נפשו כמארז"ל כל האומר אין לו אלא תורה אפי' תורה אין לו כי ביוזא ע"י עסק התורה לשמה יכול דבא דקדושה גדולה כשלומד לשמה ומדבק עצמו בנפשו ורוחו ונשמתו באותיו התורה אמנם אפי"כ לא יוכל לבא לעקר היראה ואהבה ודשהתקוות לעבודתו ית' ומה שאלקוהו רק ע"י התכלה בכח רת נפש ובהלהבו' כידוע מכל סברי דקדושים וכו' (מא"י ושמש פ' ויצא) (קפא) שמעתי מרבתי הק' זל"ה דאין שאין להאדם קדושה ופרישו' יתירה ילא יוכל ליידד יודם וצירופי שמה הק' אזי יעבד עבודתו עבודה זו הפלה ברו"ר מאד וברתלדבו' יתרה והשתוקקו' גדול ובכס"ג ואז אה שאין מיידד יתודים רק מתפלל כפשוטו בהתהדבו' גדול ובכס"ג אז כל היחידם אשר דפ ראויים לתפלתו ליידד אותם השמו' על אותו דבר שמתפלל עליו דם מת יהדים ממילא ועולים במקד שרשם בעולמו העריונים ומשפיעים שפע הדבר שמתפלל עליו וכו' (שם) (קס) בדורינו עיקר דהודרכו' דבא לידע אלקותי ועבודה דש"ית העיקר הוא התפלה מעת שבא הבעש"ט הק' וצ"ל דציץ ורח אור התאמצו' קדושת התפלה בעולם אל כל מי שדוצה דגשת לעבוד' דש"ת אבל לבא דהפלה וזה צריך לזה שימוש חכמים דרבה ויגיעה יומם ולילה בתורה ובמעשים טובים עד שע"ז יכולין דבא באמת לידע להתפלל ביראה ואהבה רבה כידוע למבינים ועיין פנים (פ' ויחי) :

(קסג) כמו למשל נר שכבה ובעוד העשן שלו נמשך ועולה למעלה דק ולכן מאד חס תלחו אותו נר אז תחת נר הדולק למעלה ירד השלהבת עליו ונדלק הנר בתחתון כן חס האדם מתפלל בהתלהבו' גדול ובתבוקה גדולה וכו' וההבל היוצא מפיו גרסה בחוש שהוא כמו עשן וזהל הכוח עולה עד כסא הכבוד וכו' לריח ניחוח לפני ה' ועי"ז מעורר מיין דוכרין להשפיע עליו מהם שלמעלה וזו התפלה הוא במקום קרנן וכו' (פ' יתרו) (קסד) הכהם מחוייב לנכך ח"ע בהזדככות גדול אבל עיקר ההזדככות הוא ע"י תפלה כזוונה והוא עיקר העבודה דדורו' הללו שיהיה התפלה ציראה ולהבנה רבה ועי"ז יכול לבא לידי מעלו' ומדריגו' גדולו' ורמות וכמו שאמר הרב הכה"ק וכו' מו"ט משה ז"ל מפשעווארסק שזה רמז דהמע"ה פנה אל תפלה הערער ולא בזה את תכלתם תכבד וזה לדור אחרון ודפתי' אבל העיקר הוא להתפלל עם הליבו' דזוקא וכו' ולא ביחידות ולא יוכל לבא לידי מדריגו' גדולו' וכו' (פ' ואתחנן) (קסה) עיקר מלחמת ה"ר הוא על התפלה כי גם חס ירבה האדם לעבוק בתורה ומנוות וגמילות חסדים צנופו ומנוות וכו' לא ישים ה"ה"ר את כל מוקף מלחמתו מפני אשר צד לא יתפלל עדיין מכל זל וימלא מקום החכים אותם צלזותם צפניות ולהשיב מחשבות חכ"ן צלם חס ישראל לעמוד לשפוך שיחו כח פני ה' ומקבל עליו עול מלכות שמים ואמרי פיו יביעו ממקור נבב בלי תערובות סוג מחשבה הכוסלת וילחיב נבבו לנועם ה' עד שיהיה קרוב להתפשטו' הגשמיו' כמבואר בש"ע וכו' ענ זה יוליא היגר כל עווז להלחם עליו ולבלבלו כי זה יגע עדין להכניעו יותר מכל המלכות ועי"כ יראה האדם לתגבר בזה ואם יראה כי כבר מתנו הדבר להתפלל תפלה כזו ישוב בתשוב' שלימה על החטות נגוריו ויתעלב אל לבו על מעל אשר מעלו למרות צה' ועי"ז יסיר מסך המבדיל ביני

דרך חסידים המד תפלה

בינו לבין אלקיו ואז יוכן להזות בנועם דרך-התפלה והאלהים אשר זאת מנמת עבודתו יפקחו עיני שכלו להשיג אח"כ מהות התורה לשמה ולעשו' התלוות לפועלם בנתי לה' לבדו וכו' (פ כר תל"א) (קסו) בזמנינו זה לא יתכן לאדם כוונת התפלה המסורים בדינו בסידורי הארז"ל הן מתוך הכתב והן ללמדו ולכוונם בע"פ וכן שמעתי מאדמו"ר הרב הק' האלקי רשכ"ה רבינו אלימנך ז"ל לבל יהסוד אדם מחשבו והשגתו כוונות השמי' רק יקשר נגלו ונסתרו שהוא נפשו ורוחו וכשמתו ב"ה"ם ז"ה ועי' הוא מקשר בג' התגלו העולמי' וכנימו' העולמו' בו ית' וכל כך תהיה מחשבתו דבוקה בנועם ה' עד שלא יהיה לו פנתי הש' רגל לכוון הכוונ' ולאדם חסד תפלתו בנתי' זו נעשין הכוונ' והיהודים מהליהם ע"י תכלתו וכו' וע"ש עיד שנייכוין ליזכר מהד להחלל בזמן התפלה ושלא לוותר על שום דבר אכ"י מדברי הפוסקים החרוזים וכו' (פ' נגבים) ועיין גם בפ' עקב ד"ה הן לה' אלקיך השמים וכו' מבאר שם ג"כ שם הרב הק' הנ"ל לעיני שאין להתפלל בכוונת השמו' וכו' כנ"ל (קסו) הנה משיקרי עבודה ה' הוא התפלה כדו"ר ועיי' שהמס' מקשר נפשו ורוחו ונשמתו ומדבק עלמו בעת התפלה ב"ה"ם ז"ה מושך על עניו דביקו' וקדושה על כל היום אכן ענה היעוה נבא לדי מדה זו ולזכות בשלימו' התפלה היא ע"י שיקום בנמות לילה וילמוד כמה שיעורים ומתן הלכו' כשיקו' כ"ה לפי ערכו ועי"ז הוא מגרש את הקליפו' העומדין לבלבג בג' התכלה ומעלה מחשבותיו שיהיה לו בנקל להתפגג בלי מחשבה זרה ולהעלו' העולמו' וכו' (פ' וזאת הרכה) (קסז) נתב הרמב"ן ז"ל בפירוט שיר השירים על מחז' ל עבודה זו תפלה כתב שיקר' העבודה הוא לכבוש המחשבה והקביעה בשיעבוד הכוונה ע"כ ור"ל שהאלהים מושטע תמיד במחשבה לכמה דברים כאחד אשר ענה באין מחשבו' זרות בתוך התפלה משא"כ כשנעשה לבו ומחשבתו רק לכוונת התפלה הריא זכו עיקר העבודה ועי"ז תפניתו נשמעת כי ידוע שיש מסכים המבדיל' בין תפלתו ובינו ית' ולריך בתפלתו ומחשבתו היפה לחתור במסכים הנ"ל ולהעבירם עד שיעלה תפלתו וזה ידוע כי בדבר הד ודק בראשו יכול לחתור משא"כ דבר רחב ועבד הינו יכול לחתור כך כשכוונת לבו ומחשבתו רחב ומשוטט לכמה דברים הינו יכול לחתור ולהעביר המסכים כ"ש ענה עינים ורחב לבב וכו' משא"כ כשמלמנס מחד כל כוונת לבו ומחשבתו בנתיב גדול ולהביא בשיעבוד הכוונה עד שנעשה דק מאד רק בכוונת התפלה הריא יכונ לחתור ולהעביר המסכים וזה עג עינה ועמד בתוכה וממר ח"ני זו מכתב ר"ל שלמנס כוונת לבו ומחשבתו כהדם שגישה עונה ומינו רולה לזוז לשום דג ועי"ז נשמע תפנתו ולאכבר לומר בזה רמזו רז"ל חמר הקב"ה פתחו לי כחודה של מחצ' ומני חכתה לכם כפתחו של אוגס ר"ל כחודה של מרע' דיוקף שיהיה כוונת לבכם ומחשבתם דק מאד ולהביא בשיעבוד כוונת הלב דביקו' גדון . וזהו כחודה של מחצ' כי המחצ' הוא גרס הדביקו' שמהחין ומחברין בו הנגדים וכו' עיי' ש עוד (דברת שניה פ' תולדות) (קסז) כשאלהים עומד להתפלל לפני רת נה ורונה להתפלל דביקו' הנהיה יתברך ויהי מקושר להיבור עם כל החיות שלהם כמחשבו' הלבון בניה ניבור חמנס ב' שיהיה בני חדם שהם מקישרים להבני עוה"ז ומחשבתם לח מטיירה וכשהוא מקשר עניו בנתי' בנתי' שלהם הם יכולים לבלבג ונדבק ח"ו במחשבתו הזכה הכבונת והזהומא שלהם . וכתלתי בשם מורי זכ"ה עניו חמונה שנת להתקשר עניו בהחיות שלהם כי הם שיעלה במחשבתו נדחות הכסולת והסניגים שלהם ולקשר עניו בנתי' הקדושה והזכה והטהורה שבהם שהוא שם הוי"ה צינינו והין ונקרה שם ב"ן ידבר"ה וכו' ומזה נראה בנחם שכן להם התגוררו' לומר דברי תכלה בחסק וציקו רס חשפ"ס פחים יודעים כנס וזה בל להם ע"י הש"ך המעלה הכחי' הק' ככתובס (פ' בהעלותך) (קט) ענין מלגת תמירת תהלים שהוא תיקון נפשו הברים וכנס גאונת מניס היה עיי' תמירת תהלים וכו' עיין ברית אום כ ועיין עוד מענין תהלים תשובה אום שם (יקל) בתי התכלה יריך להיות בתי' קדוש ברוך הוא דהיינו הקול וברוך הוא המחשבה והחשך בריכה והשכחה והוא הוא דבר נמנו מהמחשב דנית מחשבה תפסת ביה כלל וזהו התחברו' הו"ה הא גיה ככתהבר שלשתם יחד קיל ומחשבה ומה שלמלגה מנמו כל זה נהיה' הו' בנתי' חכבר נהניגש שום חכר מרמ"ח חכרים שבו וגם כח הדיבור בלתי חכבר נו נדבר רק ית' היתה לו זאת נכיישו עג עבודתו שיוכל לדבר חבל בלתי עזר חלקי הוא רק למעלה מעונס הדיבור חבל כשמרגיש בעליו חזוה אשר מאבריו בלתי חכבר לו נעמוד ולהתפלל לפני הבורח ית' בשנימו' וכו' וזהו ענין שהקב"ה מתפלל שבלתי חכבר להסתכל רק שיהיה בנתי' קדוש וברוך הוא וכו' שחזר וכו' תכלתם לח נחמר אלא תפלתו היינו שרק כח הש"ך דובר בו וכו' (רשטי אש חות' עה) (קלג) כשם שיש חילוק ממהשבה למוליא בפיו כן יש חילוק עיד למי שמרים בקוין עי"ז משנה הייה (שם שוט עו) :

תפילין

תפילין (א) ענין מלכות תכילין ומה שארז"ל כשלוש תפילין וקורא ק"ש ומתפלל כחלו קבל עליו עול מלכות שמים שלימה עיין ירחה אותך עד בחלק ראשון (ב) ארז"ל וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרה עליך ויראו ממך אלו תפילין שבראש ולא אמרו שעל ראש אף הענין כי נודע כי התכילין הם להמשיך סוד דלת מוחין עניוניה וזה דלת פשוטי שבתפילין ואלו ממשיכין אותם מן המוחין העליונים בתוך מוחותינו ויכנו ג"כ בחדס כ"ח לפי בחינתו וזה סוד מה שאנו אומרים בשעת הכנת תפילין ומחמתך וכו' תהליל עלי ומציתך וכו' ובחסדך וכו' ובגבורתך וכו' שהם נה' הדלת מוחין חכמה בינה ודעת כולל הסדים וגבורו' בחי' חכמה וירחה וכו' וכשארס עושה מנוח כתיקונה וברוחו והעיקר בדבוקו' ובשמחה וכו' אזי ממשיך בקרבנו המוחין ונקרא תפילין שבראש דייקא וזהו כי שם ה' נקרה עליך כי הוא שם ה' ממש שנקרא עליו ושארז"ל חזיה דהוה דבה עובא וכו' אמר תפילין קת מנחיה היינו כי המשיך מוחין עליונים ומוחין הם תענוג עליון לכן הוה דבה עובא וכו' עיין כניס והנה מירי זלתי"ה אמר פירוש מארז"ל הקב"ה מניח תפילין הענין הוה למשל האב כשיש לו תענוג שבנו הוהך בדרך הישר ומתרחבו המוחין של האב כך כביכול כשישראל עושין רעונו של מקום יש לו תענוג גדול כעודע ונק' מוחין והן הן התפילין וכו' עיין כניס עוד (מאור עינים בחידושי מסכת שבת וע"ש גם לקמן ד"ה עולת איקנע)

חובתה (א) הוכח ר"ל כשאתה רוצה להוכיח חכם מן העבירה כך תעשה תוכיח את עמיתך ר"ל את שהוא עמיתך בתורה ובמעש"ע כמוהך חכם כשר כמוהך, וחו האר"ם הזה שאתה רוצה להוכיחו שהוא בעל העבירה בטוב ירגיש ממילא בעלמו וזוה לא תשח עניו חזק ר"ל שלא יתבייש בעל העבירה בתוכחה זו (אור תורה פ' קדושים) (ב) לפעמים יש דיוק שבגלגול הרחשון חטא וההמית את הרבים ח"ו והו כשהוה בא בגלגול שני לתקן את זהת אז הוא ממוייב בדבר מכבד גלוילא את הרבים ידי חובתם היינו נזכות את-הרבים ולהוכיחם ולהחזירם למוטב שישובו בתשובה שלימה וכו' עיין פנים (שם ברמזי אגדות רז"ל) - (ג) כשהלדיק מוכיח את הדור ואינם רולים לקבל מוסר הוא נוטל מהם את החלק הטוב שבהם וישארז"ל וזה נוטל נוטל חלקו וחלק חבירו בנן עדן לאו רווקה בעוה"ב נחמרו הדברים אלא אפי' בעוה"ז נוטל את חלק הטוב שבתוכם את מוכיח אותם ואינם רולים לקבל ואסכריה מורי לדבר זה כי הדיבור מפי הלדיק לחוץ השומע והדיבור הוא דבר רוחני והוא מדרגה עשירית והשמועה ג"כ הוא דבר רוחני והוא מדרגה עליונה למעלה מהדיבור וכשהוא שומע ואנו מקבל מוסר לוקח הלדיק השמועה שלו שהדיבור של הלדיק חוזר אליו עם חלק השיעוה של השומע וז"ש איש לדיק תמים היה בדורותיו שלקח חלק הטוב של דורותיו במה שהוכיח אותם ולא ראו לקבל וכו' (מאור עינים פ' נח וק"ן עוד מענין זה גם בחידושי שבת מסכת יומא) (ד) אפי"י שלשמי' לרי"ן לעבוד את השי"ת צדקת הכעס והסגולה על עוברי רעונו ולשבר מלתעות עול לעשות בהם נקמה נהשפילם עד עפר ע"י שבעל כרחם ומכרחים לשב חל ה' אפי"כ השי"ת חס"ת חס"ת יותר שיקרבו כל העולם כולו לעבודתו ית' בתוכחת מוסר אמרי נגוס המתקבלין על הלב עד שיעזוב רשע דרכו ולא ג"י כעס וכו' כי השי"ת הוא טוב וחסדן שהכל יתקרבו אליו ע"י טוב כ"ש דרכיה דרכי נועם וכו' (קדושת לוי פ' בראשית) (ה) כשהלדיק מוכיח את הרשע אזי אלו האותיו' שהלדיק המוכיח מוליא מפיו מאירים לעיני הרשע ואז בקל יכול הרשע לחזור בתשובה כאשר זוכה שאותיו' הלדיק עושין רושם אלנו ומאירין לפנינו וכו' (פ וירח)

(ואו) י-ש שמוכיחים את ישראל בדברים קשים ובדברי ציונים עד שמוכרחים לעשות רעיו ית' וכו' ועיקר השלימו' להוכיחם בדברים טובים ולהזכירם גדול מעלתם ומקום מקור מחלב נשמתם וגדול הכנת רוח אשי' להבדיל ית' ממעש"ע של כל היס מישראל וגדול השמחה אשר בכל העולמו' בעשות איזה איש מישראל מלכות הבורא ית' וזוה התוכחה שטה את לב בני ישראל לעשות רעונו ית' בלבב שלם ולקבל כל איש מישראל עליו עול מלכות שמים שלימה ובתוכחה כזו מעלה את השמות ישרחל למעלה למעלה ומעירר גדול כהם ומעלתם עד שעי"ז כל הנבראים שבעולם לריכין לעשו' מעלמן הרעין של ישראל שהכל נברא בשבילם וכו' וגם עי"ז מאיר עיני ישראל עד שגם הם יכולים נהשיג זה השכל וכו' (פ' הוהקת) (ז) כשאומר תורה ומוסר יתבונן שכלנו אם ישמענו העם בדברים עמו ויקחו מוסר להטיב לכת דברכי יושר אז מה טוב חלקו' באמנם אם לא ישמענו ולא יביתו ומוסר לא לקחו מאלף שהיו דיבוריו יושר ואך למחזור ומי שהוה חכם ומתבונן על דרכיו מקיים בעל"ז הוי קרת וצבא משה אל אהל מועד שזה בחי' הדיבור כמבואר בפנים היינו שבא לדבר ד"ת ומוסר אז ושמע את הקול מדבר אליו היינו הוא בעל"ז שומע קולו

כאלו

כאלו הוא מדבר תלוי בעמנו לקיים דיבורים הלה ולא אף שהם לא ישמעו ולא יבינו את דבריו עכ"פ תועלתו מינו נאכזר ודבריו אינם ליותר ח"ו מחדש עכ"פ הוא בעמנו שומע וז"ל בלבי לפתח חירותך היינו הדיבורים שאני אומר בפני המון עם נפתח את פה בלבי לתועלת עיני וכו' . יע"ש עוד מעטין מה שלבאורה היה טוב לו יותר ניכר בסוד התחשבה וייעוד יחודים ולא ללכת אל בחי' הדיבור הק' שלפניו מניע לו תועלת גדול ע"ז כי ז"ל שינוא לבחי' הדיבור להורו' נהם דרכי יושר נבנן וילגריפין מזה ירושי שנות הק' של פה הויה ב'ה גם ע"ז וזה להתישך השגות גבורו' ורמות ביותר (עיין דיבור חות' לד') וז"ל עוד מפרשי' הבחי' שגריפין לבחי' למי שרופה להזהר את העם וההריוכס בדרך המלך וכו' (אור התורה פ' תהיה פ' עיין פ' כי תשא) (ח) צבת שהתחשבה דנוקה וקטורה בקדושת הכהן רק לנידך בחי' עלמו לערך עיני עבודתו הו מינו כריך ליתן עני' וזכרית מחולקים כי הם נקודה כתיבית הדרך תלוי לבגרות עלמו . ולכן צבת שמתחיל המסביל נהייה דיבור של חכמה ומוסר הו זה הדיבור בלגמו חוזר חל קדמת התחשבה בסוד הכחה וכיון שהדגת שומע את בחי' דיבור עמנו שמתך הימני הו כחוסף הללו עוד חכמה וענה היעודה בלגות הבורא ית' ונגד תוכפית תלמו מחדש לכתימות עבודתו אשר בירעדר בחי' הדיבור נשאר רק בסוד כללות מחשבה רחשונה נקודה פנימית כמיל . ופעם אחת שמעתי את הרב ר' מיכל וכו' שדרש ברבים ואמר להם צבקה נשמוע דברי וחת"כ חמר את חתכם לצד הני מזהיר ומניח הלא גם את עניני הני מרת עתכם והבנתי מתוך דבריו הק' חפשי כיון חל החמור כמ"ל וכו' וזהו כלל גדול שחל יוניה דיבורים משפה ולחץ כי אם צבכניסו הדעת חל דיבורו הו דבריו נשמעים וככנסים בלב שומעיהם ויושים רשיויה נעודר נהם בקרנם וכו' כי דברים היואלים מן הלב נכנסין ללב וכו' ופ"ל חד שמלתי שחזר לנו המגיד זלתי' בכירוש הני אלמוד חתכם חושן היותר עוז חך לומר תורה נהויה שאינו מרגיש א"ל כלום כי' חושן שומע את שמוע הדיבור מדבר בו ולא הוא מדבר עמנו ויתקף שיתחיל לשמ"ל דברי עמנו יבטיק וכמה פעמים רחו עיני ולא זר כשפתח פיו לבר דברי תורה היה נרחה לעין כל כאלו מינו בזה העולם כלל ושכינה מדברת מתוך גרונו ולפניו אפי' בחזלנו עיני ובחמנוע תיבה היה פוסק ושהה זמן מה והכל מורה שגריך המשכיל להמתין על הדעת ולא יונה הדיבור עם הדעת וכו' (כ' לו) (ט) עיני התנהגות הרב החכם והנדיק עם תלמידיו וחדק שיהיה מזהר בדבריו בחמרו לפניהם תורה ומוסר וכו' עיני באריכות צפ' שלח לך (י) פ"ה היינו מסובין צבית המגיד זלתי' ונלספו הרבה גווי חכמים זקנים עם נערים ופתח כיו לדבר ד"ת והזכיר משל חרז"ל מי שהיו לו שתי נשים אחת ילדה וחתת זקנה הזקנה מלקטת שחורים וילדה מלקטת לבנים ונמלה קרה מכלן ומכלן כך הענין בד"ת כי חרז"ל התורה ניתנה בלש שחורה ע"ג אם לבנה ואם שחורה רומז לדיבורי יראה וכדומה מדברי מוסרים הנוגע לנערים חסר לא עמדו עדיין בסוד ה' ונריכין להפחידם בענייני ירחות מרלועה בישה ואם לבנה רומז לענייני אהבה ורמזים וסודות התורה הנוגע דייקא לאישים משכילים להבינם טוב ע"ס השגת הבורא ית' במושכלתי וכיון שבתין לדרוש פ"י הרב הרבה גווי בני אדם אלו מושכין וזוחלין את הרב מעטין ירחות הכיניו גלם שחורה וחלו מושכין מענייני אהבות נמנה קרת מכלן ומכלן ואין לו פה להשיב כענין א"כ"כ מי שהוה חכם הכולל ונפשו רחבה עליו ויש לו התפשטו' הדעי' יכול להמניח דיבורים השווים לכל נפש וכ"ל ואחד לפי ערכו ותבונתו יכול להמניח מרגוע לנפשו בדרוש כוונת הרב הנוגע לבחי' עבודתו וע"ש עוד שהאריך בענין שריכין לקבל מוסר מכל איש וכו' (כ דברים) (יא) תועלת התוכחה הוא משני פנים חו שמועכה ה לה"ר לומר שהוא מותר וכשמודיעין לו איסורו ככירור הוא שב מיריעתו חו שידוע שהוא חסור אלא שסופאו יירו לעבור צביל הנחת גובו וכשמודיעין לו חומר העושה וכו' חו לא ישמע ליתרו צביל הנחה מועטת ועיני הק' הוא שחומר בננו שהוא למדן ולדיק וזה מרומנו באותיו' לך סקן למדן לדיק ונדמה לו שמועה הכל לשם שמים ג"ה בחי' ותשמתינו גדלה עד לשמים חו אין להוכיחו בשים כנים כ"ש חל תוכח לך כי לא יושעי לו תוכחה וכו' עיין פנים (פנים יפות כ קדוש ה) (יב) שמעתי חוטאים צי"ח המגנה חל חן אני לי מי לי וכו' דייקו שבחמת חף חס יזיה החדש כמה מחות שנים א"ה לגמור המלחכה שלריך האדם לעבוד את ה' בוראו אחר שהוא א"ה אך כשהתחם נלמד חת בני אדם תורה ומגש"ע וזהו חס חן חני לי ר ל כשאין כוונתי בהגדות רק צבילי אלא שאני מורה להעם את הדרך אשר יק צב והתעשה אשר יטבון חו מי לי ר נ מי שיעשה חיזה מלוא סיך לי חבל כשאני לעלמי לבד ולא להורות לעם ה' הני מה אני כירוש מה יוגיל ני העבודה של על"י לבד כי חף

אם אחיה אהב שנים חני באפשרי לגמור המלאכה , והם לא עכשו חמתו דהרי לא המתים יהללו יה אכל כשמורה דרך לעם והמה ידריכו לבניהם ובני בניהם אזי עד עולם יהיו שייכים לו המנוחות שנעשו על ידו ע"ד משה זכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו וכו' (משבר) דק"פ פ' יינתן (יג) כשרואה להוכיח בני אדם יחשוב במחשבתו ח"ך חוץ מהיותו של הבורח ית' א"ל לדבר והוא רק חיות הקודש המדבר בו ואז הם דברים היוצאים מן הלב הריי מלבו של עולם ונכנסין ללב השומעין וז"ש את תוליה יקר מוולל כסמרה להוליא יקר מוולל ולהחזיר למוטב בני ישראל היו ענה היעולה כפי תהיה שתבין שלית לך מגרמך כלום רק מה שהש"ת נותן לך כח הדיבור לדבר וכו'. ואז יהיו דברים היוצאים מלבו של עולם ותכעול ותוליא יקר מוולל כי בודאי לא יהיה בהתוכחה שום גז ינה"ר כיון שחמה יודע שאני המדבר בך וכו' (פ' פנחס) - (יד) הנדיק שיש לו אור גדול בכדי שיוכל להזריע אור הקדושה והיראה גם בבני אדם חתרים עליו הדבר מיעל להתאמץ בכל אופן כזנ יכלתו כדי להכניס יראה בלב בני אדם וכו' ואפי' אם כפ"א לא יפעול לעורר לבם יחזור ויוכיח ע"ד הוכח תוכיח ולמד מהשכר שיש לו להנדיק עג זה צבור"ב ולא עוד אלא שגם זה שגרו שהירחה והקדושה הזאת שגורם לבני אדם תשוב אליו ויוסף בו עוד יראה ולהבנה ותשוקה לעבודתו ית' בזה צחי' דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב פירוש לאותו לב ענמו שיאלו ממנו באמת אותן הדברים חזרין ונכנסים בלבו ומוסיפים לו עוד קדושה וכו' (גועס אלימלך פ' תולדות) (טו) מנד העגבות חין ההדם יכול לקבל דברי המוכיח מף אם הם דברים היוצאים מן הלב הך אם המוכיח הוא ליק גמיר מו דבריו נכנסין גם ללב העגב וכו' (פ' ואר"ל) (טז) דרך הנדיק כשרונה להוכיח לאדם אחד חו נרדק לניו' האמירה הזאת לכלל בני אדם ואז ממילא יחל הדיבור גם לאיש הזה וכו' (פ' אמור) (יז) דרך הנדיק לרוביה ענמו תמיד בכל עת ולומר בכדי בני אדם תמיד שהוא מקולקל במעשיו וכדע' לפניהם החתמים ששמים אותם שחר בני אדם והנדיק תולה בענמו אותם החתמים כאלו עשהם הוח ח"ו . ועי"ז הוח מכיים בלבם יראה גדולה והם שבים מעוונותיהם וגדולה תשובה שזדוניו' נעשין כזכות ומאותן הבגידות ענמן עושה מהן- לבושי קודש וכו' (שס) (יח) הנדיק הרונה להחזיר את בני דורי למוטב ומדבר אליהם דברי מוסר תמיד אך דבריו ח"ן נכנסין בלבם כי לבם לב האבן מחמת רוב העבירו' שעשו ונתחברו היו בקליפה ר"ל ענה היעונה ליה שייצר מוסר אל אורש נשמתם אשר ח"ן לקליפה אחיהם שם וז"ש האזינו השמים ואדברה היינו אורש הנשמו' המכונה בשם שמים וממילא תשמע החר"ך אמרי פי היינו האדם הגשמי וכו' עיין פנים (עבודת ישראל פ' האזינו הובא ג"כ בס' אהב ישראל) (יט) אל יאמר אדם הן אמת שדברי המוכיח הם טובים מאד הך מה אעשה אני טובה הכל כי בחמת אם שומע ככוונה לשמור ולעשות חזי אעפ"י בשוכה העפי כ' אח"כ כשליך לזה כגון בשעת התכלה יזכור הכל כי הקב"ה מזכירו ע"י הנשמה כמי שישראל מוסרין נפשם על קדושת השם מפני שזוכרים מעמד הר סיני שראתה ושמענה נשמתו בנ כ"א מישראל וכו' (אור הגנוז פ' תבא) . (כ) המדבר ד"ת אל יחשוב שהוא המדבר אלא החיות שבו שהוא מהבורח"ת' הוח המדבר בו וכו' ואלו התורה עלמה מדברת כ"ש כי עדותיך שיהיה לי והומר ד"ת ידבק עלמו דביקות אלקות וכלאו אינו עומד צבור' אלא בנן ע"ן הדברים מקשיבים לקולו ואלו השומעים כלולים בו מלך הכלליים של הנשמות בחדם הרשון עי"ז ה' אלקיו עמו ויעג והפס עיין פנים עוד ויכוון שיתכבד ויתפרסם הקדושה ע"י ד"ת אלו וכו' והשומע בשומע ע"י רשמה פירוש בכל כוונתו וכו' כששומע אחד דורש דו"ר אזי ידבק ענמו לדיבורו מאד ויהיה אהדות עם המוכיח כי דיבורו שהוא ע"י נשמתו נעשה אלנו מחשבה וכו' (פ' נביאים) : חגיגה (א) יבון בתענית אולי בשביל תאוותי זכודי הסרות הכעסתי את המלך העליון וכו' לכך הני רונה לענות ח"ע להכניע תאוותי וזכודי ואגרים למעלה שיזכנע עבד תחת רבו ושפחה תחת נבירתה ולקיים מלכות תשובה והריני רונה לענות א"ע כדי שאוכל לעבוד את ה' באמת ובלב' כנס בהבנה וזיראה כדי שיהיה יחודו על ידי וכדי להקריב א"ע לקרבן נפיו אוי לי מה אני ומה חיי שאני רונה להקריב חלב ודמי ואשי ורוחי וגופי ונפשי ולבי ורעותי לפניו לפני בורא כן העולמים וכל העולמות נעשה דיבור הק' והכל כאין נגדו וכו' ע"ש שהאריך בענין זה יס יס ועיקר התשובה שישוב מדרכיו הרעים וגם לא יתנאה שאם מתנאה בתעניתה לכלל התמסר ואפי' יחיד שעשה תשובה מוחלין לכל העולם וכיון שכן ישמח ציטורי היעלנית שמסר נפשו עג זה שבודאי יפעל דבר גדול . יושן בתחלה בנ' ימים ראשונים כדי שיתחזקו המוחזין בכל לא הרבה מהה וישב פעם במקום זה ופעם במקום זה וילך מעט ואלה"כ ישכב מעט כדי לזכור לערו וילמוד בתחבה לנד בלי דיבור כדי להקל לערו מעליו פשעים יש יבשות נפיו ומר מאד ויר אה

ויראה לו הלא שמואל לו הראש ולא יוכל לסבול וכשיבטח בחדר הכורה יחזק כמו ולא יכאב לו כלל ויכוון לעשות נחם רוח לצורה ית' בתעניתו וכדי להקל לער מהשכינה הוא מקבל עליו לער ויעבוד בשמחה ויחשוב שהשכינה תסעוד אותו כמו שהיא סועדת שאר חולים ויעזור לו השי"ת (לואת הריב"ש דף הא וכו') ועיין בליקוטי יקרוס דף כד במכתבי הרר"פ מנבחריו מבאר שם שאפי"ו שבודלי לפי מעשיו היינו מחוייבים להסגנות הרבה תעניות אך כפי מה שזכרה תמות כח בעולם וגם נתמעטו הלצבות ומתענין ג"כ רק כמויות הלשים מלומדה ואין מפשפשין במעשיהם וכו' והלרבה פוגמין ביום התענית עמנו ג"כ צפרט בעוון הכעס שיתגבר ע"פ רוב ביום התענית ולא עוד אלא שמתגאין וחושבין שכבר נמתל להם הכל ע"י התענית ורחיקים לנמרי מעיקרי פעולות התענית שהול הסגובה והחריטה למתיית ושצירת הלל וכחות הגוף וכו' ישצירת התאווה וההכנעה וכו' ע כ גדורות הללו טוב יותר שלא להרבו' בתעניות שלא יהלם כח הגוף ולא יוכל לנמרו ולהתפלל ועוב יומר להכריח עלמנו להספלה בכל כחות הגוף ובכוחה נכונה ורלויה ובהתלכבות וכו' ואז כל הפעולות הכל' שנעשין ע"י התענית נעשין ג"כ ע"י הפולה שהיא ככוחה רלויה וכו' וגם טוב להיו' רגיל בתמידות בעצילות ומקוואות וכו' ע"ש ומכל זה מוכן שבעניינים כאלו נריכין להתישב עם גדולי הדור ולשאול ענה נפיהם וחס יורו לו הדרך איך להסתגב וכו' .
(ועיין חכילה אות ד' יראה אות קמא)

(ב) לפעמים באמצע השבוע מחנבר עליו היצה"ר ומראה לו כבידו גדול בתענית ואומר לו שרא יוכל לסבול וצריך האדם להבין בשכלו שהיצה"ר מקנאתו שלא יבא למדרגה הוא מקטרג בו מאד וכשיהיה חכם בדעתו ויהנבר על היצה"ר יגרום באותה שעה דבר גדול למעלה כ"ש בזוהר דא יקרא דקוב"ה יתיר כד האי יצה"ר סמ"א אתכפיא בגין פולחנא דקוב"ה וכן גם בזה מחמת שיש להיצה"ר חשק גדול לבטרו והוא מתנכר עליו אתכפיא הסמ"א מאד ולפעמים נתן רשות לשטן לעשות לו צער גדול כדי לנסו' אותו אם יעמיד ויתגבר על יצרו ואח"כ כשיגמור התעני' לא ירגיש כלל אותו הצער הגדול שהרגיש באותה שעה ויבקש רחמים מהבורא ית' שיתן לו כח בעינים שלא יתקלקלו מחמת התעני' (דף יוד) .
(ג) העבודה של דיבורי תורה ותפלה בדחילו ורחימו ולעשו' הכל בהתקשרו' להשי"ת אפי' כל דברי הרשו' ולוקח לעצמו מכל דבר רמיזא דתכמתא ולהכיר אחדותו ית' אפי' מכל עניני ארציו ונשמיו וכו' העבודה הזאת נכונה וחשובה יותר אצלו ית' מהעבודה של סיגופים ותעניו' של הפסקו' וכו' עיין פנים (אור המאר פ' ויקרא) וע"ש שמבאר שאעפ"י צריכין ג"כ לעבודה זו של התעניו' וסיגופים בכדי להכניע את נשמיו שבניפי ולהבדיל ולהפריש בין טמא לטהור ובין טיב לרע ולדע מה יעשה ומה לא יעשה אבל אח"כ כשזוכה להשגה ושכל אמתי אז ממילא יפנה עצמו מהרהורים גשמיים ומחשבתו דבוקה תמיד ברוחמו' אלקותו ית' אז טיב לו יותר לעבוד את הבורא ית' בדיבורים של תורה ותפלה בר"י וכו' כנ"ל (ד) מענייני תעניו' ותשובה ופרינום בצרקה למי שאינו יכול להתעני' וכו' עיין תשובה אית כן ועיין בליקוטי אמרים תניא באגרת התשובה פרק ג' מכואר שם כי כל בעל נפש וכו' יחמיר על עצמו להשלים עכ"פ פעם אחת כל ימי חייו מספר הצומ' לכל עונן מעוניו' החמורים שחייבים עליהם מיתה עכ"פ ואפי' בידי שמים לבד כנון להוצאת זיע לבטלה פ"ד צומות פעם אחת בימי חייו ויכול לדחות למים הצורים בחורה ויתעה כעשר תעניו' ע"ד משל בחורף אחד או פחו' ויגמור מספר הפ"ד צומות במ' שנים אי יתיר כפי כמו (וגם יכול לאכול מעט בני שעות לפני עלות השחר ואעפ"י כ נחשב לתעני' אם התנה כן) ולתשרום רנ"ב צומי' (היינו לפי דעת האומרים שאם חטא כמה פעמים בחטא אחד מחוייב להתעני' עכ"פ ג' פעמים כמספ' התעניו' השייך לחטא זה וכו') ותענה ער ד' פעמי' פ"ד עד אחר הצו' היום בכבד שמיחשב ג"כ תעני' בירושלמי ושני חצאי' ווס נחשבין לו ליום אחד לענין זה וכן לשאר עונו' כיוצא בהן וכו' אכן מספ' הצומות העורפים ער רנ"ב זכהא' גוונא שהיה צריך להתעני' לחוש לדעת המחשירים להתעני' מספ' הצימיו' שע"ל כל חטא וחטא כפי מספר הפעמים שהטא וכו' יפרה כולן בצרקה ערך ח"י ג"ס בעד כל יום וכן שאר כל תעניו' שצריך להתעני' על עבירו' שאין בהן מיתה ואפי' על ביט' מצות עשה דאורייתא ודרבנן ותלמוד תורה כנגד כולן כפי המספר המגורש בתיקן התשובה מהאריז"ל ורובם נזכרים במשנת חסידים במסכת התשובה הכל כאשר לכל יפה בצרקה אם לא מצי לצעורי נפשי' וכו' (ה) כשהצדיק מתעלה מעולם לעולם ימצאו בו כמה דקדוקים שלא היו נחשבים לעון בזה העולם שהיה בו יבשגדה למעיה בעולם העליון

ממנו שם מדקדקין ודנין עליהם וכו' וממעם זה המגיד להתענו' ביום שמת' בו אביו או אמו מבני שהנשמה מהערת בכל שנה מעולם לעולם ובכל עלייה ימצאו עליו דין ורקדוקי המצוות ומעלין אותו ע"י דתעני' והתפל' וכו' (פנים יפות פ' בהעלותך ועיין גם בפ' חקת) (ז) על התנאה זרע לבשלה יתענה פ"ד תעני' ואם חטא הרבה פעמים בזה יתענה ג"פ פ"ד תעני' וכמו כן בשאר עביר' כפי כספר התעני' המיוחד להם כמבואר בספרים מאכילת צהרים אם יהיה בלא אכילה ושחיה עד למחר בעת הזאת יעלה לו לתעני' יום (הנהגת הרב הצדיק וכו' מוה" שמעלקא ז"ל וכן בהנהגות הרב מגיד ממסעפינ')

תשובה (א) איחא בזור תשובה הא עילאה כי יש שתי ההין הדיבור נק' הא תחאה הא מוצאות דפה והשכל והמהשבה יש בה ג"כ אותיו' והא מוצאו' והוא בח' הא עילאה והתשובה באה מהמהשבה כחמ' שמבין גודל דעבירה זנגד מי שמרד ומחמ' זה עושה תשובה וזהו הא עילאה בשכל גדול כבינה גדולה (ליקוטי אמרים דף ח') (ב) הנה ה' רוכב על עב קר פירוש הנה ה' רוכב על אותו אדם שעשה איזה עבירה והוא עבה וחמורה בעיניו אף שדוא סלה בעצם (דף טו) (ג) עשה אדם עבירה שהוא דש בעקביו אינו מתעורר בתשובה לאפוקי אם עבר עבירה חמורה הוא מתעורר תיכף מפני שבמדרגה היותר החתונה יש שם ניצוץ יותר קדוש וכשנא לאותה מדרגה מושך אותו הניצוץ לשרשם מהר ונתעלה לשרשו וזהו במקום שבעלי תשובה עומדים וכו' (דף טז) (ד) ע"י וידוי בדה לו ורחימו עי' מעלה אותיו' ההטא וכו' (דף כד) (ה) עבירה גורמת שכחה מפני שעבירה גורמת עבירה ושוכח השי"ת ועושה עוד עבירה והתשובה גורמת הזכרון וזמן לדבר שמן זית שדוית קשה לשכחה והשמן טוב לזכרון וכמו שהשכן גנוז בתוך הית' כך התשובה גנוזה בתוך העבירה לפי שהתשובה הוא מצוות עשה מתרי"ג מצוות אבל אינו יכול לעשות תשוב' אלא אם עשה עבירה החלה נמצא שהתשובה גנוזה בתוך העבירה (דף לט ע"ב) (ו) כל החורה כולה שמותו של הקב"ה כי מדברת בכל העשר ספ' ויראה ואהבה וכו' וגם העשרה שמות שאינם נמתקים שהם עשר ספיר' הם בעצמם בהחורה ובתורה יכול האדם לחסן את אשר עוות למשך שעבר על לא חגנוב ואחר התשובה והחריטה והשיב את הגניב' יקרא בתורה ענין גניבה ולא תעשה שבה בדחילו ורחימו בנסודות ומעמים כראוי וביה יוכל לחקן מה שעוות (דף מ) (ז) דכל מאתו ית' ואף גם הרהור תשובה שעושה דאדם תשוב' החלת התעוררו' הוא מלמעלה כ"ש בזוהר שדקב"ה ככרוי בכל יום שובו בנים שובבים דק מי הוא השומע הכרוז אף הנה ידוע שמדיבור השי"ת נברא מלאך והמלאך הנכרא הוא הנכנס בלב איש הישראלי ומכניס לו הרהורי תשובה בלבו וכו' (דף מו) (ח) ארו"ל גזרעין ומסיפין ודורשין רמזו על האדם התחתון ומה גם אם הוא בעל תשובה וירוע כי אחד מדרכי התשובה הוא שינוי מעשה והוא עיקר התשובה יותר מכל תעני' ומינפים ולה אמרו גזרעין ומסיפין שיראה הבעל תשובה לגרוע מענייני עוה"ז ומתאוות הגשמי והמתורות וכל שאר צרכי הרשאת רק יספיק א"ע בכדי חיותו ויראה להוסיף ג"כ במעשה עבודת דבורא ית' כמארז"ל אם היה רגיל לקי' פרס אחד ילמוד שני פרקים וכיוצא בשאר דברים יראה להוסיף בכל עבודת הקודש ככוונה ובהתלהבו בדו"ר בעשיית המצוות ובתפילתו ובלימודו וז"ש ומסיפין ודורשין רמזו שלא די לו מה שהוא מוסיף על עבודתו כנ"ל אלא גם ודורשין שצריך האדם לדרוש ולחקור הישב ולברוק א"ע בתורן ובסדקין שלא ימצא בו שמץ מה זנגוד עבירה באחד מרמ"ח אבריו שפגם בהם ח"ו ולא תיסק אותו נק' בעל כזם ואז גם עבודתו מחוללת כי כל אשר בו מוכלא יקרב ופשיטא שצריך לדרוש ולחקור בעשיית המצוות ובלימודו שלא יהיה בהם ח"ו שום פניה או מחשבה זרה ח"ו ואצ"ל שצריך לדרוש ולחקור אם ימצא בו ח"ו איזה מדה ממדות רעות כמבואר בספרי מוסר שהם הם המונעים כלל' התשובה וזה צריך דרישה ופשפוש בתמידו' ויראה לכער אותם ולעזובם מכל וכל ואדרבא יראה להוסיף על מדות טובו' וישרות ולהדבק במדותיו ית' מה הוא רחום וכו' גם ארו"ל ציון דורש אין לה מכלל דבעי דרישה רמזו ג"כ אל האדם שדוא גפ' עולם קטן והוא דמיון וציון וסימן אל דברים עליונים לעילא לעילא ואם ח"ו נמצא בו פגם פוגם בעולמו' עליונים וזהו שמתמה הכתוב ציון ר"ל מי שנעשה ונברא בעיה"ז דק לציון וסימן ועוד שנברא לציון ולגודו לחקן דברים עליונים דורש אין לה בתמיה . ואמרו מכלל דבעי דרישה להורות דבר כללי כל ימיו של האדם וכל עתיו ורגעו בעי דרישה ולא סני בדרישה זמנית אלא תמידית וכו' ולא די שידרוש א"ע כנ"ל אלא גם את

אחרים יזהיר וכו' ויקיים ורבים השיב מעון ואז בודאי היה עונותיו יצויה ומקיבלת תשובתו וכו' (דף מח) . (ט) זית שמן קשה לשכחה כמי כן הקליפה הוא העבירה קשה לשכחה לשכוח את השי"ת אבל כשעשיה מצוות תשובה אזי הוא מוציא מצוה שר תשובה מתוך העבירה שהיתה אסורה שם וצריך לשיב מאהבה כי כשעשה העבירה מסתמא עשה מחמ' תאוה וכו' ורחמ' הוא מכה התענוג והתענוג הוא דבר גדול מאד בה' אז התענג ער ה' כנודע רק שנפל בעבירה כנ"ל לכך צריך לשוב מאהבה וז"ש כי תחבוט זיתך לא תפאר אחריו וכו' (אור תורה פ' כי תצא) (י) ע"י החרטה ורתשוב' בלב שלם מעלה העבירו' עד מקום הרב שהוא המחשב' ושם מתבררים ומתלבנים וכו' גם ע"י התלהבו' של רתשוב' מכסה ומכבה את התלהבו' של דעבירו' וזהו אש שלמעלה אינכלת אש ועיקר תיקון זה נעש' בראש השנה שבו התעוררו' התשובה בעולם (שם ברמזי תהלים) - (יא) כאשר הרשע טרבה לדשווא גורם בעוונותיו שיבא הצדיק לידי הרהור עבירה מענין אותה עבירה שעבר הרשע וידוע שאין הדין נמתק אלא בשורשו וע"כ כשבא הצדיק לידי הרהור עבירה ותיכף מתחרט וחוזר בתשובה ומעלה ומכיר את הטוב מתוך הרע וגם את הרע ממתיק בהעליתו לשורשו ובה' יכול לגרום להעלו' גם נפש הרשע ולהיצאו מן החטא ולהחזירו בתשובה וזהו מרומן ברבוי רז"ל כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן וכו' עיין פנים . (שם ברמזי אנרות רז"ל)

(יב) זה כלל גדול בכל מה שיש בגולם יש נילולו' קדישים אין דבר ריק מהכילוינון אפי' עליש ואכניס ואפי' בכל המעשיות שאדם עושה אפי' עבירה שאדם עושה יש בו נילולו' ומה הוא הנילו' מהעבירה הוא התשובה וצטעה שפועה תשובה על העבירה מעלה הנילו' שהיו בה לעולם העליון וז"ש נושא עוון פירוש נושא העוון למעלה וז"ש גדול עווני מנשח פירוש להרמו ובהעלותו לעולם העליון (ליקוטי יקרים דף נימל) : (יג) הרב המגיד מוה' יחיאל מיכל ז"ל ביאר מאמר ק"ז שנתהלים שמדבר מדי' כחות מנשים יש אנשים כשרים ומלמערים תמיד על שאינם יודעים דרך ה' איך לעבוד השי"ת וז"ש תעו כמדבר בישמון דרך עיר מושב לא מלאו כי אין להם תלמוד הכס מדרך אמת' שדירכס בדרך ישרה ולהורות להם הדרך אשר ילכו בה רעבים גם למאים בתורה ומלוות ולשמור דבר ה' וכו' וילעקו אל ה' וכו' וידריכס בדרך ישרה שלח להם ת"ח והורה להם הדרך וגאל אותם מלערים . כת ב' הם רשעים גמורים וכו' ואח"כ מהרהרים בתשובה בחרטה גמורה ונועקים אל ה' וז' יושבי חושך וכו' כת ג' אנשים תשובים ובעלי תשובה אך אינם יודעים איך נעשים תשובה כי עיקר התשובה לעשות ההיפוך ממש ממנה שפעה מקודם וגם להחזיר בהזילות והכנ' לו וביחול' בזה לזקן המצוות אבל אלו הם עושים מאומה רק שמחשבים הרבה כמעט עד שהגיעו לשערי מות וחושבים שזהו התשובה העקריית וז"ש חוילים מדרך פשעם ומעוונותיהם יתענו וכו' וכשהקילו משינתם ונפשותם וילעקו אל ה' שורה להם דרך התשובה האמתית והש"י שולח להם מוכיח כגן וחכם ומורה להם דרך התשוב' ונתרפשו וכו' כת ד' אנשים גדולים בתורה מאד ולומדים יוס ולינה ומפנפלים בים התלמוד בעמקות ובהיפוף' גדול אבל אינם יודעים בעבודת הבורא כלל ולא עבדוהו מימיהם ולא עוד אלא שלומדין התורה בגדלות גדול ושלא לשמה ובזה נותנין כח לקיפוף ר"ל וגם שאין משיגוין על עבודה שכלב זו תפלה ועל המלות לעשות בדו"ר רק כמלות אנשים מלומדה ועליהם נאמר יורדי הם במנולה עושי מלאכה במים רבים וכו' ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו היינו אם אומר איזה דרוש ופסולת הוא מתנאה ויתרומם על כל כמו רוח סערה ממש עד לב השמים וזהו יעלו שמים הינו הם חושבים שכלימוד זה יענו לשמים אבל באמת ירדו תהומות יחגו ויניעו כשיכור היינו כשיכור הזה שמתגאה ונדרמה לו שחין גדול וחשוב כמורה וכו' ואלו הלומדים כשמתעוררים משינתם ומתבוננים על דרכיהם . אז וילעקו אל ה' ומבקשים על נפשם בתשובה ולעקב וחרטה גדולה אז יקב סערה לדממה שמקבלים על עצמם מדת ענוה ולהיות מן השומעים חרפתם ואינם משיבים וזה ויחשו גליהם וישמחו כי ישזקו וכו' (דף יב) (יד) ארז"ל המקדש את האשה ע"מ שהוא לדיק ומלא רשע מקודשת שמה הרהר תשובה כמלא בהרהור תשובה נעשה לדיק ממש ברגע הרהור . ועם הדבר כי תשובה קדמה לעולם כגודל והעולם נכרח בעשרה מאמרות . נמלא בריאת העולמו' וכל מה שבהם הם כדבור . אמנם מה שקודם לעולם הוא קודם לדיבור רק הרהור-לכד ולכן סגיו התשובה בהרהור שהוא למעלה מאומיו' ושב אל השורש שלמעלה מן העולמו' ומתקן העולם . שהרשעים מאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרו' וההרהור הוא שורש כולם כנ"ל ולכן בתשובה בהרהור מתקן קלקולו וכנה העולם הוא

הוא בזמן אבל קודם העולם לא הי' בחי' זמן כלל לכן אין זמן בתקין התשובה אלא כיצד כיון שכל למעלה מזמניות ולכן הדרך עין מתקן הכנ ואל' שהיית זמן ומי שדמה בדעתו שתשובה תלוי בזמן אין זו תשובה שלימה שגריך שיאמין בלאמונה שכלי זמן יתקן הכל ויחזיר' ואל' לא עכשיו אומיית ר"ל אם יעלה בדעתך שלא תוכל לתקן עכשיו כי הרהור תשובה חייב מוגיל רק שגריך זמן רב לתקן מה שעוות ה"כ חיימתי תתקן כי לעולם לא יתקן חף אם ישו' ימים הרבה כחול היס שאין זו תשובה כלל כיון שאינו מאמין בהתשובה היא לינעלה מן הזמן שברגע יתקן הכל וכו' ייש להדם ליקח רחמי מהולדתו שניסך הירע ימותו אלז יעשה עשה פריחה זהיה כלל היה והקב"ה יניו וגדלו ועשאו יש מאין ות"כ מה דעת היה מה דהו' מה דהו' לא כל שכן כי חף שקלקל האדם מלבו כשאל אל השורש ומתדבק ימענה ייחזין נעשה בריה הישה וכו' עיין פנים עוד (מאור עינים בליקויעים ועיין עיר מלגת הרהור תשוב' מהשכו יכו' אות י') ועיין בירודשי מסכת בילה מבחר כס ג"כ עיין זה שיעה הרהר תשובה בלבו וכו' שם מבאר כי הסיגופים ותשובת המשקל הוא לוכך הדבר שיהיה בתוספות זיכך בני תרופו' ויודיו דברים מתקן הדיבור והאומיות שקלקל ע"י העלו (כי הכנ נצחה דיבור וחיותו) ויגל' האומי ומדבקם לשרש ועי' מתבטלים כל הדינים יכו' וכן מפור' ג"כ עיין במקום שבעי תשיבה עומדים וכו' (טו) התעוררו' התשוב' בל' לאדם בכל יום מהקול ששמעו בשר ס' כי אלזי וגל' יהיה לך מפי ה' זה נרשם בלבינו ומזה בל' התעוררי התשובה בכל יום ויחזיר' בכל יום בת קול יולאת מהר חורב שיה סיני וכו' עיין פנים (קדושת נוי פ' חיי ברה) (טז) חז"ל אין ועתה אלא תשיבה כי כ"ח מישראל מחוייב להאמין באמונה שומה שכל רגע ורגע מקבל חיות חדש מהבורא ית' כשדור' כל הנשמה תהלי י"ק על כל נשימה ונשימה תהלי י"ק ששכנ רגע ורגע החיות רונה ללאת זמן האדם והקב"ה שולח לו בכל רגע חיות חדש נמצא לבי זה מהני תשובה לכל אדם כי צנת עשה תשובה מאמין שהוא כעת בריה החדשה וציה לבי' ברוך רחמינו לפני אדם לי עוונות ראשונים יכו' והו' מין ועתה בל' תשיבה כיון שהות מאמין שהוא עתה בריה חדשה מהני לו תשובה יז'ם השיבנו ה' מניך וגשוחו הדש וניתי בקדם וכו' (פ' דברים במגילת איכה) י' (יז) יש בעלי תשובה הלא היה קדושי עיניו אשר בכל יום אור זרוע ללדיק ונרתה לו כאלו יום אצמו כי יעבור העת ח"ו כי התגנו' של היום הוא בעבודת ה' הוא מתחזק יותר מיום של אשכול. לכן בכל יום היא נעשה תשיבה על יום אשכול אבל אותו הע"א הוא שונג כי ביום אשכול לא היה לו להתגלו' של היום וכו' ומזה יש להבין עוד מה שז"ה. במועדים ובראשי חדשים לביה שער העלאת עי' טוויחת מקדש וקדשו מכני שההירות אלז ביותר חור זרוע לנדיק ומתחרט על יום אשכול ומביאין העלאת עליונות מקדש וקדשו כירוב של שלא היה לו הקדושה ביותר ולא השיג ביום אצמו לעבוד ה' כיון היום וכו' (שם בהשפעות לב' וירא) (יח) במקום שבעלי תשובה עומדין אין ליקים גמורים יכולין לעמוד אין הכוונה שתשובה על הע"א דווקא אלא כוונתה גם בני שאין צו שיה הע"א וכשדור' ל' שיה' האדם כל ימיו בתשובה והיינו שיהיה לבו תמיד חלל ונשבר בקרבנו על שהוא מרוחק מהש"ת כי ע"י שמתכלת תמיד ימעמיק דעתו בגדילת הבורא ית' אזי יבין שפלות עלמו ולא ית' תופס מקום כלל כי יבין בעלמו שלפי ערך גדולת הבורא ית' לא התחיל עדיין לעבוד אותו ית' ויהי' נציה ושפל בעיניו ויתעורר לעבוד את ה' ביראה עילאה בציטול במליחות ועי' וכה לעלות נפני ה' והו' במקום שבעלי תשובה עומדין היינו כשהוא עובד את ה' בנחי' תשובה שהוא בחי' יראה עילאה בציטול במליחות אין לדיקים גמורים שעובדים את ה' בתורה ומנוות אך שאין להם בחי' זו שיהי' לבם חיל ואשכר בקרנם בתכלית ולהכיר שפלות ענמן ע"י העמקות דעתם בגדלות הבורא ית' ולגווק אל' ה' מעומק הלב בודאי לא יוכלו לעלו' ולבא לבחי' יראה עילאה בציטול במליחות' הגיל' שהוא בחי' הבעלי תשובה כניל' אמנם הכוונה כשצוטו ג"כ כי אפי' מי שהע"א ח"ו ושר' מאחר ה' במעשים רעים ומתועבים וכחשר יתחם על הרעה שעשה ויתחמרמר בגשפו על השר מתרחק מה' ונדל ונכרת מחי החיים ית' וכל השבילין וארחי' ה' ששתכחו ממנו ומתגשם מאל' בחומרי' התאוות ועשה אך יבא לפני ה' והדר גאונו במגשיו המלוכלבים אזי במסתרים תבכה כשפו ובמר יעקב ולפני ה' יספוך שיחו מעומקא דלבא כ"ש ממעמקים קראתיך ה' במס"כ ובציטול במליחות עי' וכל ג"כ לעלות ולהגיע למדרגה גדולה יותר מלד קים גמורים העובדים את ה' בתורה ומנוות כי הם עולים למעלות המדרגו' בהדרגה ובשיעור כ"ח ואחד כפי עבודתו. אבל במעלה תשוב' עולה למעלי למעלה מהם היינו לפני מעלות הבורא ית' אחרי אשר השליך את נפשו מנגד ועובק לתי מעומק הלב במס"כ וביטוי במליחות ובאחידלת אתער לעילא למשיך עיני אור חיות מעלמות הבורא ית' של מעלה מעלה מסדר ההשתלשלו' אשר לדיקים גמורים אינם יכולים לעלות ולבת

למדריגה זו כי המשכתם אינו רק לפי ערך עבודתם וז"ש טובה ישראל עד ה' אלפקד כי
 בצח' תשובה עולים לפני עליונות ה' כביכול צבחה' אם תשוב ישראל לי תשוב אלי דייקא לפני
 עלמות הבורא ית' וכו' (שם בליקוטים) (יעו) שמעתי ששם הרב הגדול ר' נחמן קאסיווירז"ל
 ביאור מארז"ל מי שאבד חותמו ממתינין לו עד הערב כי האדם נכרת בללם חלקים וכשהוא
 עובד ה' חזי מחיר על פניו חותמו ית' , וכשעובר עבירה ח"ו חזי מאבד חותם הקב"ה החקוק
 בללם דמות הבגיתו אמנם אעפ"כ דרכו ית' לעבור על פשע וכיון ששז האדם ומורה ועוזב
 ירוחה ומחזירין לו חותמו וזהו שאמרו מי שאבד חותמו היינו ככ"ל אג יאמר נושא ואפס תקוותו
 ח"ו כי רבים רחמו ית' וממתינין לו מבית דין שלמעלה ע"י הערב היינו עד שישוב בתשובה
 גמורה בשלטה בחיותו יגרב המוגבל לזמן התשובה ערב שבת יתכן לו לשוב מה שעוות כל ימי
 השבוע שעברה ואם לא שב בערב שבת ממתינין לו עדיין עד ערב ר"ח שאז הזמן לתקן כל
 מה שפגם מחדש העבר וכו' ואם עד אנה לא שב עדיין יש לו תקוה וממתינין לו עד ערב
 ראש השנה שחזי יכול לתקן מה שפגם בכל השנה שעברה ומחזירין לו חת חותמו להאיר זיו פניו
 בחותם חלקים ככ"ל (אור המהיר כ' בהקויות) (כ) שמעתי סוד נפלא מסוד היחוד הגדול
 הגבור והגורא בסיד אחד דק"ש בדרך רמז גדול ובסוד התפלה האריך האדם התחזין והשפל יכולת
 בידו והעלו' מיין נוקבין של גיטול' הק' מתחל לעילה על ידו בכך פעם ובכל רגע לפי הזמן
 ישעת רטון עד צ"ת המשיה שחזי ישתלם האדם בשלימו' גדול שאין כמוהו וידע ויבין לייחד
 ונקשר קשר וחמדו' גדול עד ח"ס ואין תכל' במחשבתו דק מן הדק ויתעלו ע"י יחודו שיעשה
 כל הגיטול' ונפשו' ורוחו' ונשמו' בסוד מ"י ולא ישאתר מחומה במקום הקליפו' ובמקום החושך.
 ואזי יהיו כל החשכות וחילוניו' דסע"א בעל ומצועל כלל וכלל כי לא יהיה בהם שום חיות והארה
 של שום גיטול' דקדושה ולא יהיה שום מות וחולי כלל בסוד בלע המות לנצח רק אסותא תזדמן
 בעלמא ולא יהיה שום בעל מוס בעולם גם יחוד זה תיקון גדול לבעל תשובה הרונה לעשות
 תשובה שלימה וגמורה בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מהדו בההבה גדולה ולכך נכמכה פ' אהבה
 ואהבת לכסוק של היחוד גם מקודם ולא תיבו' של היחוד אנו מתפללין על אהבת הש"י ויחודו
 בסוד ייחד לבזנו לאהבה וליראה את שמך ודי למבין רק נקדים הקדמה אחת שרשיית ואמתית
 מעט הכמות ורב התיבות ובדבר זה תגלה עפח ואכסס עפתיים כי עמוק עמוק הוא מי ימלאה
 אעכ"י שהקדמה זו ידוע ומפורסם ליודעי חן ידוע כי לא אדם ואדם מישראל הוא עולם קטן
 וכן תשוב בתיקונים ז"ל תרי"ג איברי' דבר נש מסודי' על סדרי בראשית ובגין דא איתקרי בר
 נש עולם קטן וכו' . ותו ה"ס מאלן דלמליך לקוב"ה על כל אבר ואבר אחת שב כלאו אמליך ליי
 ענ כל עלמא דבר נש עולם קטן חיקרי . גם דע לך כי האדם כלול מטוב ורע ודבר זה נרדך
 האדם לתקן שיחגבר העוב ותכלה הרע וזהו בעל תשובה גמור ואם יעלה על נב נשבר של בעל
 תשובה ובעל יחוד שרואה להתפלל ולקשר העולמות ולייחד יחוד עליון ולהעלו' גיטול' ונשמו' בסוד
 מ"י איך אפשר איש אנוש ושפל רוח מכה הרע שגפל בו כי לא די עוונות ראשונים גם הוספתי
 הדשות גם יטנות ומה אפשר ומה אעשה בתפלותי ובתורתיו ובמלוותיו שיעשה כי אהנו מלא
 בושא וכלימה ולא זה כי גם העוונות מפסיקים ומפרידים בינינו לבין חלקינו ואהנו רואים לייחד
 שמו רק עוב לישב בדר ולידוה בכך להשיב הנפשות ורוחות ונשמות של כלים הנשברים ודרכים
 ונבוכים ותמוהים על עלמס בזמירות לבס על מה שעשו נגד בוראם וזוכים ומבכים אהרים עמם
 על גרת נפשם ורוחם ונשמתם המועזב ומשוקע בין הקליפות אז יקח עיטא לנשמתו ורוחו
 ונפשו וגופו השפל מקודם יסיר מן מחשבתו ולבו כל ההרהורים רעים ויעזב בחרטה גמורה
 וידבק מחשבתו לעשות מלכות עשה מה דאפשר כל ימי חייו . ועוד יתן מחשבתו דבוקה בהש"י
 ביאמוה גדולה עד מאד שעת התקשרות מוחו ועבו בראימה בזהבה בה' כי הוא מהיה את כולם
 אפי' הקליפות והחילונים וכל מדות ומעשים רבים בסוד ומלכותו בכל משלה ומעטו לרעים ולטובי'
 ואפי' במקום העבירה חמירה שם חיותו כי א"ל זולתו ובלתו חיותו היה תהו וכבו' אפי'
 במקום החשך שם יש קנת כמו בסוד אחד עשר סמנני הקטורת וודאי בלתי כמו וקנת חיותו
 נהחזיק דבר החשך שיהא בו ממש אז איזה חולשא או מיתה ר"ל מארבע מיתות ב"ד אלו לא
 היה שם קנת חיות וכחו של הקב"ה כביכול אזי היו כלא היו והיו בעלים ומצועלים ומושלכים
 התשכות והמיתות לטובא דהומא רבה בסוד ותשליך במלכות ים כל חמלתם ולא היו עושים
 שום רושם כלום בסוד בלע המות נצח נמלא כשאדם לא יוכל להשתמר מפני יצרו הרע בכל
 מיני רע ועצרות שיש בתורה ר"ל אז גורם ונותן כח וחיות יותר ליה הכה הראשון שהיה שם
 במיתה ועבירה ההיא מתגברת עליו ורואה להמית ר"ל ונקרא רשע ומת בחייו מכה אבי אבות

הטומאה השורה עליו נכחה הג'ל אמנם כשאר משפיל ומכניע עליו בסוד נקודה קטנה כאלו יושב כפוש במקום ידונו מיתה ר"ל נכח מה שמרד במלכו של עולם מלך גדול גבור ונורא ומשם מקום העיוק והחשך מקום המיתה נותן ידיעתו ואמונתו חזקה עד נארה ב'י' אלפים ה' אחד בסוד יחוד גדול עד א"ס ועד א"ן תכלית ואפי' במקום המיתה ממש שם חיותו וכחו כי א"ן דבר זוגתו וכחו חיותו ית' ב"ה וז"ש ואלו לא היה חלק אלוך ממעל בעצירה זו ומתחלה הגדול שעברו ודלו היה כלא היה ולא היה בעצירה זו שום כח להסמינו למרוד כך ונכבדך הגדול גמלא בתחלה כשחמד מכניע ומתפלל בעצירת לב בסוד זכחי אלפים רוח נשברה לב נשבר ומרבה כדי שלא יקרב חללים אחרים ח"ו ליחוד הגדול והח"כ מקשר ומייחד והושב מחשבה זו שהוא אל גדול גבור ונורא בתכלית האהדות ושלמות גדול עד א"ס וגד א"ן תכלית ואפי' במקום הקליפות והעבירות שם כחו ותלקותו שולט ומושל בסוד ומלכותו בכל משלה. יודאי בזה היחוד נגשה יחוד גדול ורזון וחשק גדול בכל העולמות עליונים ותחתונים משום כי האדם הזה ממשך גדולתו והארתו וחיותו של הקב"ה מא"ס כביכול וקוב"ה ממש בא עם חיותו שהוא חי החיים למקום נמוך כזה לאקמא נילוי'ן דשכינתא כי בתחלה היתה בסוד דלת לשון דלה ועניה מכה הרע שהיה נדבק בנשמו' הללו כ"ש צוהר. והח"כ כד אקיס יתה מלפרא עם הגילוי'ן הללו שהיה חיות שלהם במקום החשך אזי הוא בסוד תשובה בחזרת פנים בפנים ומגלה הגילוי'ות בסוד מ"ג והם רזים ומתלהבים להיות נאחזים ומתדבקים לחי החיים דהיינו הן חיות של הקליפות שהיו שם מקודם שעברו עבירה הן חיות שנחטפו בקליפות מחמת שעברו עבירה והקדוש ברוך הוא וברוך שמו מקבל חותם כאב את בנו יותר ויותר בסוד מ"ג ונמשך אליה סוד ואו של הויה וכשתעברה מן ואו אז נעשית בסוד הא' בסוד ר"ו ואז נעשה יחוד עליון ורזון בכל העולמו' כפי בחינתו ומדריגתו הגדולה של האדם המייחד דרך משל בת מלך שריה' בעציה עם צניה כמה מאות שנים אלל מלכו' אחרת. והח"כ נודע למלך ולמלכה ולבנו שבתם לבת מלך בלשר ובדוחק גדול בעציה ומתמרמת על שמררה עם צניה בצביה ומתאוות הרבה לבת חל מקומה הראשון מה עשה המלך הגדול עם המשרויתא הלך לבית האורז ולקח כמה סגולו' מלכים ואצנים עובו' ומרגליו' ומתנו ליד בן המלך שילך לשם לבת העלך ולקחת אותה עם צניה בכבוד גדול רק לתת חלק קטן לאלו האוסרים חותה כדי שלא ילכו אחריהם עוד ולא יקרבו לשחנם עוד כלל וכלל כדי שלא יבלבלו אותם. והח"כ תשא אותה בן המלך את בת המלך לאשה ע"כ המשל. והנמשל אדם הלדיק התחתון הוא הסרסור בין השבויים היקרים שהם השכינה הקדושה וגילוי'ותיה וצ"ן הקב"ה בדחילו ורחימו שהם סגולות מלכים שמכונים בשם אבא ואמא בסוד י"ה ודי לחימתא וליודעי חן וסוד זה ע"ד המשל השתא בגלותא לריכין ליתן חלק ג"כ לסט"א בסוד שעיר המשחלת ושעיר ר"ה וגם בסוד לפריים של האשה קודם עבילתא אבל צניות השמיית יעשה יחוד לפי בחינתו הגדולה עד סוף כל העולמו' אזי יהיה יחוד וקשר גדול שא"ן להשיג כבוד העבה של הרוזן דלעילא שאז יתלהב ויעלה למעלה כל חיות וגי'ולות דסט"א ולא ישתאר מהאי זו אמא כלל בעלמא בסוד בלע המות לנשא ולא יהיה שום פחד מהקליפו' וא"ן אנו גריבין ליתן להם שום חלק כלל כי אז הם כלים ולא כמו השתא שרדיך האדם לכוון בסוד אחד דלת דאחד לקבל על עגו' ארבע מיתות ב"ד באהבה רבה ובשמחה זה רומז כדי לקבל החיות שיש שם במקום המיתו' ר"ל למטה שיעלה עם חיות האדם הבוא למ"כ למעלה לחי החיים כבן העולה ומתדבק לאחי' בחשק גדול שלא ראה עם אחרים מנחה שנים הרבון ניתן צעד חלק לסט"א שלף יתקרב הסט"א אל הקדושה בשעת היחוד. אמנם לעתיד לא ישתאר בשעת היחוד שום נילוי'ן בין הקליפו' ויבעלו מכל וכל בסוד בלע המות לנשא וכו'. ומי שישכיל יבין עד היכן הדברים מגיעים ושירש גדול לעבודת השי"ת ולבעל קטובה גמור ועל זאת יתפלל ויבכה ויבקש מהשי"ת שיזכה אותו שובל לכוון דברים עמוקים הכל קודם יליאת נשמתו מן זה העולם ולא יע"ף דעתו ח"ו ודאי מתעבה עובה זו והרהור זה מציאו לחיי עוה"ב הקב"ה יכלנו מנרות ומבור גלות ילנינו ויתקיים מקרא שכתוב ואת רוח הטומא אעביר מן הארץ אבי"ר (חסד לאברהם בשם הרב הלדיק וכו' מוה' דוד ז"ל ממיקאלאלייב זהבא יחוד זה ג"כ בהגדה עם פירוש בשר מים (טו) ארז"ל המקדש את האשה ע"מ שאני גדיק גמור הרי זו מקודשת שמה הרהר תשיבה בלבו ולכאורה תמוה שהרי התשובה לרין להיו' בכל לבו ולשוב מעבירות שבידו ולהתחיי' על עשותם ואף תפאר ברגל אחת לשנות מה שהורגל עד הנה נאחז שהם העבירו' והתאוות ולאחיב מה שהורגל לשנות וכו' שהרי האדם בהמשכו אחר התאוות וגשמיות והעבירו' ר"ל הוא קליפה ממש וסט"א ומתנגד להשי"ת ובאחי' דרך הטבע יכול להתספק

לסתפק ברגע אחת נאהוב אותם ולשוב אליו ית' וכן מה הוא הענין שהקב"ה מקבנן להבעל תשובה תיקף ומיד כי תשובה לאוריינות בחרטה ועזיבת החטא לעולם די וכו' אבל הענין הוא בי חרז"ל כי תשובה קדמה לעולם והעולם נברא במדת התשובה וכו' נמלא כי כח התשובה תקוע בכל בריאת העולם והעיקר בתוך האדם שהוא עולם קטן כלול מכל העולמו' וכו' שהרי כח הפועל בנפשו ולכן בכל מקום אשר מלא האדם את נפשו אפי' בעומק הקליפות ר"ל כשיזכור א"ע איך התשובה קדמה לעולם והעולם נברא עמה וכמו כן האדם . נמלא עכ"פ" שכן התשובה תקוע בו ואם יעוררו בעצמו את כח התשובה יתקשר אליו ולהמשך חל שירשו שהוא שורש בריאתו ונבעו ומדותיו והוא קודמת אליו ממינה תהפך וישתנה מעצמו ומהרגלו שהרי נתעלה למעלה מהטבע ונעמק אל שורש בריאתו ובריות כח העולמות כולם נמלא שתחלמו וסופו מן השי"ת כמאמר הבח נעבר מפייעין לו רק ההתעוררות נריך נהיו' מן האדם ואחר שמתעורר ומתקשר בכח עליון ומניח מעשות מישינו הקודמים עי"ז חל עליו מדת התשובה וקדושתה עליו וישכח לעוב כידוע שענין ההשקפות תנוי במדת התשובה כי אין מעשור לה' להושיע כי מורת הוא והוא אובי אלי בכח התשובה שבכח התשובה אליהם לסייע אחתם וכו' ואחר שמגיע במעלת התשובה למעלה קודם בריאת העולמו' והמדו' ממילא הוא שעכשיו נולד רוח וזהו שהבעל תשובה כקטן שנוול דמי וכו' (עיין פנים פרי הארץ פ' ראה) . (כב) אכ"י בדברי הרשות וההיתר חס חין כוננת נפש שמים כגון אם אוכל בשר ושותה יין וכו' למלכות תליות גופו ונפשו הבהמיית וכו' עי"ז יורד חיות הבשר והיין שנקרבו וכלל לפי שעה ברע גמור שבשש קליפות העמאל' וגופו נעשה להן לבוש ומרכבה לפי שעה עד אשר ישוב האדם ויחזור לעבודת ה' ולתורתו . כי לפי שהיה בשר היתר ויין כשר לכך יכולין לחזור ולעלות עמו בשבוע לעבודת ה' שזהו לשון היתר ומותר כלומר שח"ו קשור ואסור בידי החיטויים שלא יוכל לחזור ולעלות לה' רק שהרשימה ממנו נשאר בג' פ. וע"כ נריך הגוף לנצח הקבר וכו' משח"כ במאכלות אסורות ובימות אסורות שהן משלש קליפות העמאלות לגמרי הם חסורים וקשורים בידי החיטויים לעולם ואין עוליים משם עד כי יבא יומם ויבנת רמות לנפש כ"ש וחת רוח רטומה מעביר בין התרץ חו עד שיעשה תשובה גדולה כ כ שזדונות נעשין לו כזכיות ממש שהוא תשובה מאהבה מעומקת דבא באהבה רבה והחבוקה ונפש שוקקה ירבה בו ית' ולמחה נפשו לה' תארץ עייפה וליה להיות כי עד הנה היתה נפשו בלרץ ניה ונגלות הוא הכס"ח ורחוק מאור פני ה' בתכלית לזאת למאה נפשו ביותר עוז מלמאן נפשות הדליקים בתמריז' במקום שבעלי תשובה עומדין וכו' וענ תשובה בצהבה רבה זו אמרו שזדונות נעשו לו כזכיות הואיל ועי"ז בא לאהבה רבה זו אבל תשובה שלא מאהבה זו חף שהוא תשובה נכונה וה' יכלה לו מכל מקום לא נעשו לו כזכיות ואין עולין מהקליפה לגמרי עד עת קן שיכלע המות לנחך אך החיות שבטפות זרע שילאו ממנו לנטיה חף שירדה וכללה בג' קליפות המעמאלות הרי זו עולה ממש בתשובה נכונה ובכוונה עולמה בק"ש של המטה כמדוע מהאר"ל ומרומז בגמרא כל הקורה ק"ש על מעטו כאלו אחוזו חרב של שתי פיות וכו' להרוג גופות החיטויים שנעשו לבוש החיות שבטפות ועונה החיו' מהם כידוע ליו"ח ולכן לא היתר עוון זרע לבטלה בתורה בכלל ביות חסוריו' חף שחמור מכן וגדול עוונו בבחי' הגדלת וריבוי הטומאה והקליפו' שמוליד ומרבה במהר ממדו בהולאת ז' יותר מביאות אסורו' רק שבביאת מוסף כח וחיות בקליפה טמאה ביותר עד שאינו יכול להעלות משם החיו' בתשובה וכו' אה"כ יעשה תשובה מאהבה רבה כ"ש עד שזדונות נעשו לו כזכיו' וכו' (ליקוטי אמי"ם תניח ח"ה פרק זי"ן) (כג) מלות התשובה מן התורה הוא עזיבת החטא בלבד וכו' דהיינו שיגמור בלבד בלב שלם לכל ישוב עוד לכסלה למרוד במלכותו ח"ו ולא יעבור על מלות המגן הן במלכות עשה כל מלכותו כ"ש יעזוב רשע דרכו וכו' וישוב אל ה' וכו' ולא כדעת ההמון שהתשובה הוא התענית ואכ"י מי שעבר ענ כריתות ומיתו' ב"ר שגמר כפרתו הוא ע"י יסורין היינו שהקב"ה מביא עליו יסורין בעוה"ז למרע עונו כשתשובתו ריחה לפניו ית' כ"ש את אשר יאהב ה' יזכיר וכו' ולכן לא הזכיר הרמב"ם והש"מ שיה תענית כלל במלות התשובה וכו' ומ"ש בספרי המוסר ובראשם ספר הרוקח וספר חסידים הרבה תעניות וסיגובים לעובר על כריתות מיתות ב"ד וכן למוניח ז"ל שחייב מיתה בידי שמים וכו' היינו כדי להגלל מלונת יסורין שלמעלה ח"ו וגם כדי למחר ולרנן גמר כפרת נפשו . וגם תולי חינו שב אל ה' בכל לבו ונפשו מאהבה כ"ל מיראה . אך כל זה לענין כפרה ומחילה העוון שמחל לו לגמרי מה שעבר על מנות המלך כשעשה תשובה שלימה וכו' אמנם שיהיה לרין לפני ה' ומרורה וחיבה לפניו ית' כקודם החטא להיות נחת רוח לקונו מעבודתו

מעבודתו היה נריך להביא קרבן עולה חפשי על מליוז עשה קלה וכו' והוא הוהן לאחר ששעה
 תשובה ומחל לו וכו' ועכשו שאין לנו קרבן להפיק רטון מה' התענית הוא בתקום קרבן
 כמארז"ל שיהא מיעוץ חלבי והמי כאלו הקרבתי לפיך וכו' ולכן מליוז בכמה מצדים ואמוראים
 שהתענו הרבה על דבר קל וכו' ועל יסוד זה לימד התרז"ל לתלמידיו עשי חממת הארץ מספר
 הזמות לכמה עיונות וחממים אף שאין בהם כרת ולא מיטה בידי שמים כמו על הכעס קני"ה
 תעניות ואכ"י על איסור דרבנן כמו סתם יינם יתענה ע"ג תעניות . וכן על ביטול מליות עשה
 דרבנן כמו תפלה יתענה ס"ה תעניות וכו' ודרך כלל סיד התענית הוא סגולה נפלאה להצלחות
 רצון העליון ב"ה כמו הקרבן שנאמר ריח ניחוח לה' וכו' והנה מי שחזק חזק אחד פעמים
 הרבה ו"ה שרריך להתענות מספר הלימות לאותו חטא כעמים רבות כפי התספר חזק חזק וכו'
 והכרעה המקובלים בזה להתענות גימל פעמים כפי מספר הלימות של חטא זה כגון התוליה
 ז"ל שמספר הלימות נזה הוא כ"ד תעניות ואם חלל בזה הרבה פעמים לריך להתענות רנ"ב
 תעניות שהן ג"פ פ"ד וכן בשאר החאים ועיונות וכו' ומי שרביזו הלימות מוסיק לו שאפשר
 שיכול לבא לידי חולי או מיוחד ח"ו כמו בדורותינו אלה חסיר לו להרבות בתעניות אכ"י על
 כריתו ומימות ב"ד וכו' אלא כפי אשר ישער בנפשו שלא יזיק לו כלל ביותי ומכל שכן מי שהוא
 בעל חזרה ומחמת חלישת התענית לא יוכל לעסוק בה כראוי אלא מאי תקנייה כדכתיב וחטאך
 בלדקה פרוק וכמו שכתבו הפוסקים ליתן בעד כל יום תענת של תשיבה ערך שנה עשר ג"פ
 וכו' והעשיר יוסיף לפי עשרו וכו' ומכל מקום כל בל נכש וכו' יחזיר על עצמו להשלים עכ"פ
 פ"ה כל ימי חייו מספר הזמות לכל עוון ועוון מעונות החזורים שריבים עליהם מיטה עכ"פ
 ואפי' בידי שמים בלבד עיין פנים מלגן השלמת מספר התעניות ג"פ לכל חטא ולחוט לענת
 האומרים שרריך להתענות כפי מספר הפעמים שחטא כנ"ל וכן שאר כל התעניות שבשכל עבירו'
 שאין בהן מיטה ושלכ"פ לריך לפדותן בלדקה וכו' ואף שיגלה לסך מיוסיס אין לחיש משום אל
 יבזבו יתיר מחומש דלא מקרי בזבוז בכהאי גוונא אחר שעושה לפדות נפשו מתעניות וסיגופים
 זלא גרע מרפואת הגוף ושאר לרכיו וכו' ע"ש באריך בענין עיקר מליות התשובה ומענין תשובה
 תחלה ותשובה עילאה וכו' וענין עונש הכרת ומיטה בידי שמים ר"ל ומה שנת"ל עכשו בזמן
 הגלות כמנה חייבי כריתו וכו' שהאריכו ימים וכו' וענין כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו כמו
 חבל שראשו אחד למעלה וראשו השני למטה ואם ישורך אדם בראשו השני יענע עומד אחריו
 גם ראשו הראשון וכו' ואיך שרריך לעורר רחמים וכו' על נשמתו וכפשו האלהית שפלה מאיגרא
 רמח לבירה עמיקתה וכו' ולג מקורה במקור החיים הוח שט הויה ב"ה וכ"ש וישב אל ה'
 וירחמכו פירוש לעורר רחמים על השפעת שט הויה ב"ה שגשתללה וירדה תוך היכולת הסע"ה
 והעומאה כביכול להחיותם ע"י מעשי אנוש ותחבולותיו ומחשבותיו הרעות וכ"ש מלך חסור ברהעים
 ברהיע מוחא וכו' והוא בחיי גלות השכינה וכו' וזמן המסוגל להתחמך על זה הוא בתיקון
 הלוח וכו' ותיך שרריך לבפש ונהכניע הקליפה וכו' ע"י הכנעה גד עפר ממש ולהיות לב
 כשבר ונדכה ונבזה בעיניו נמאס וכו' ואפי' מי שלא התע בעוונות התמורים וכו' הרי בריבוי
 החטא חפשי בעבירות קלות יכול להיות פגס כמו בעוון שיש בו כרת ואפי' בכפילת חטא אחד
 פעמים רבות וכו' ומכל שכן שיש עבירות שאדם דש בעקבו ובחמת להברי רז"ל הן ממש כמו
 עבודה זרה וגילוי עריות וכ"ד כמו שארז"ל על המעלים עין מן הלקדה ועל המספ" בנות חבירו
 ועל הכועס ועל מי שיש בו גסות הרוח וכהנה רבות בדברי רז"ל וביטול תלמוד תורה כנגד כולם
 כמארז"ל וכו' ואחרי העמקת הדעת בכל הגיל יוכל לבקש באת מלומקף ולבא כרוב רחיק
 ממה פשעי וכו' ובזה יעורר רחמים העליונים מי"ג מדות של רחמים וכו' עד שיהיה לרחוק ולקנות
 כפשו מלבושים הליאים וכו' ואזי תוכל כפשו לשוב עד הויה ב"ה ממש ולעלות מעלה מלה למקורה
 ולדבקה בו ית ביחוד נפלא וכו' וזו הוא תשובה שלימה וכו' וע"ש עוד מה שנתקן פגס הברית
 הוא רק ע"י תשובה עילאה וכו' וע"י תפלה בכוונת הלב ותורה בדו"ד וגזילת חסדים וכו'
 ונריבין להקדים לזה בחיי תשובה תחלה בתיקון חנות כנ"ל ומי שאי"ה לו עכ"פ לח יפזות
 מפעם אחד בשנוע לפני יום השבת כדודע ששבת הוא בחיי תשובה עילאה ושבת אלויות תשב
 אנוש כי בשבת הוא עליית העולמות למקורם וכו' ובפרט תפלת השבת וכו' ולתגס להיות
 בלבו ההכנעה שהוא בחיי תשובה תחלה כנ"ל וגם השמחה שתיקן ביהד כ"ש בזהר הדוח תקוב
 בלבאי מסערה דא ובכיה מסערה דא ובלירוף עוד האמונה והכעזון להיות נכון לבו בטוח ביה'
 כי חסך חסד הוא וחטון ורחוס ורב לסלות תיכף ומיד שמבקש מחילה וסליחה מחטו ית' וכו' בני

ש"ס

שום ספק וספק ספיקא בעולם וכמו שאנו מזכרין בכל תפלת שמונה עשרה תיכף שמבקשים סלה לנו וכו' ברוך אתה ה' חנון המרבה לסלוח והרי ספק ברכות להקל משום חשש צרכה לבטלה אלא אין כאן שום ספק כלל מאחר שמבקשים סלה לנו מחל לנו ואלו לא היינו חוזרין וחוזפים היינו נגאלין מיד כמו שאנו מזכרין ברוך אתה ה' גואל ישראל והרי אכ"י צמדת בשר ודם כן שר"ך ההדס לחיול תיכף ומיד שמבקשין ממנו מחילה ולא יתא חכזרי מלמחול ואפי' צקעע יד חזירו כדאיתא בגימרא וכו' וכו' עיין כנים וצמדת הקב"ה על אחת כמה וכמה לאין קץ ומה שמזכרין חנון המרבה לסלוח המרבה דייקא אפי' העט אלק פעמים ה"ו כי המחילה הוא מנזרת הרחמים ומדותיו הקדושות אינן צבחי' גדול ות. לית אלא צבחי' ה"ס כ"ש כי לא כלו רחמינו ולגבי צחי' ח"ס אין הפירש כלל בין מסכר קטן לגדול וכו' ולכן מעביר אשמתנו בכל שנה ושנה וכו' ולא עוד אלא שכל יום מזכרין ג' פעמים חנון המרבה לסלוח וכמאריז"ל תפלות כנגד תמידין תקנוס ותמיד של שחר היה מכפר על עבירות של לילה ושל בין הערביים על עבירות של יום וכן מדי יום יום ביום ולעולם אלא שיום כיפור מכפר על עבירות חמורות והתמיד שהוא קרבן עולה מכפר על מלוות עשה בלבד וכן התפלה בזמן הזה עם התשובה ואין זה אחרת ולא שבו כי היינו דיוקא שבשעת ההטח היה יכול לכוש יארו אלא שסומך בלנו על התשובה ולכן הואיל והתשובה צורפת לו נחטוף ונתחזק ונתגבר על יארו ועשה תשובה מקבלין תשובתו אבל לנו שמבקשין בכל יום סלה לנו אנו מקדימין לבקש והחזירנו בתשובה שלימה לפניך דהיינו שלא נכזב עוד לכסלה וכן ציוס כיפור מבקשין יה"ר שלא אחרת עוד בוודאי מספיקין ומספיקין כמאריז"ל הבא לעהר מסייעין אותו הבא דייקא מיד שבה ואי לזאת גם הסליחה והמחילה הוא מיד ומ"ס והעלתי נגדי תמיד אין המכוון להיות תמיד ע"כ ג"ה ח"י דהא כתיב בתריה תשיעני שאון ושמחה וכו' ורוח גריבה מסמכני וכו' ומשום שר"ך להיות כל ימיו בתשובה עילאה שהוא בשמחה רבה וכו' אלא נגדי דייקא פירוש מרחוק כמו מנגד סביב לאוהל מועד וכו' והמכוון רק לבלתי רוס לבבו ולהיות שפל רוח צפני כל אדם כשיהיה לזכרון בין עיניו שחטו נגד ה' ומדברא לענין השמחה יועיל זכרון החטא ציבור שאת צמדי לקבל בשמחה כל המצורעות המתרגשות וצרות בין מן השמים בין ע"י הברוי' צדיבור או במעשה וזו ענה טובה להלל מכעס וכל מיני קפידא ולהיות מן הנעלבים ואינם עולבים וכו' עושין מהלכה והמחין ביסורין וכו' וכל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו . זעם השמחה ביסורי הגוף לפי שהוא עושה גדולה וענומה לנפש החוטאת למרקה בעוה"ז ולהלילה מהמירוק בגיהנם וכו' וכ"ס הרמב"ן ז"ל בהקדמה לפירוש ח"וב שאפי' יסורין של ח"וב שבשים שנה אין להם ערך כלל ליסורי הנפש שעה אחת בגיהנם וכו' אלא לפי שעולם חסד יבנה וביסורין קלין בעוה"ז יחולין מדינין קשין של עוה"ב כמשל הילוך הכל והעתקתו בארץ עפ"י לפי הילוך נלגל השמש צרקיט אלפים מילין וכו' ויתר על כן לאין קץ הוא צנמשל צבחי' השתלשלות העולמות מרוס המעלות מד עוה"ז הגשמי וכדוע ממ"ס צוה"ק מעגן עליית עולמות העליונים בהתעוררת דלתתא בהקרב עוף אחד בן יונה או תור ע"ג המוצה או קומץ מניחה וכן הוא בכל המלוות מעשו"ת כדוע מהאריז"ל ושאריז"ל אדם מקדש עלמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה וכו' (שם בצאגרת התשובה) ועיין תניא חלק ג' ענייני התשובה דפוס סדילקאב שם מבוארים עניינים הכל' בשינוי קנת בחיזה מקומות וכו' ולענין כדיון התעניות בלדקה מבוארים ליתן הלדקה לקופת ארץ ישראל שהוא הגדולה שבדקוה כי כל ח"י מוצה כפרה כ"ס וכפר אדמתו עמו וכוה ימורקו עונותיו כולם השלים כל התעניות כמספרם שהיה כל עיקר כפרה ענין התעניות מפני שהוא נחשב כרבן וכתיב עשות לדקה ומשכט נבחר לה' מצבת וכו' . וע"ש עוד הרבה מעניינים הכל' מבואר שם ביותר ועוד עניינים אחרים נחלים ומוכרחים מאד ללרכי התשובה וכו' .

(כד) מה שהבעל תשובה צריך דהרבו' בעדקה בלי גבול וכו' עיין צדקה אות י' (כה) אריז"ל גדולה תשובה שבשביל אחד שעשה תשובה מוחלין לכל העולם היינו כי התשובה א גה שוה בכל אדם בכתוב כי יעלה בהר ה' אך כיון שכל ישראל אחוזים זה בזה בכתוב יעקב הבר נחלתו וצדיקים ג' כ צריכין תשוב' בכתוב כי אין צדיק בארץ וכו' וכתוב מי יאמר זכיתי לבי וכו' ובתשובה הצדיקים מעדין את דהשוב' של כל העולם ואפי' הצדיקים שאינם יודעים משום הטא אפע"כ צריכין תשוב' שמא חטאו בגלגיל ראשון שוה בחי' אנהנו ואבותינו הטאנו וכו' בחי' אבותינו הטאו ואינם וכו' וזהו שאמר הנביא לזה ונשובה לה' כי הוא טיף וירפאינו וכו' היינו שאמר לדם הנביא שיעשו תשוב' כ"א לפי יבלתו

יכלתו אף כי תשובתם קשה כי יש בהם דייכי לאוין וכריתות וכו' ע"כ אמר ונשובה ככל עצמו ג"כ עמהם הינו כיון שנים הנביא צדיק תשוב' ע"י תשיבתו יקיבל גם תשובתם וכו' וכן כל ישראל מתכפרים בכפרת כהן גידול כדכתיב זכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל עדת ישראל (פנים יפות פ' אחרי) ועיין בפ' אמור מבורא ג"כ עיין זה וכתב שם אך לא יאמר הרשע כי הוא יעמוד במקומו והצדיק יעלה אותו כי אין בזה חיוב ועל הצדיק כמו שמצינו גבי פריקה ומעיני' דכתיב חסן תקים עמו ואי"ל שלא יאמר הואיל ועלך מצוה וכו' שאינו מחוייב כ"א לסייע ולא להטיל עליו לבדו את המשא וז"ש לנו ונשוב' שאתם צריכים לילך ואני אסייע אהכם להעלות אתכם בחר ה' וז"ש כי הוא טרף וירפאנו יכו' כי עיקר התשוב' הוא להכיר גודל החטא במדידות לבו עד אשר ידע כי העונש מיתה שעל העוון הוא רפוא' חולאת הנפש כי העוון עצמו היא מר ממות והמות הוא רפואתו וכו' וכן כל היסורים הנאים על עוונות הם רפואת הנפש וכו' ובהו יבין גדול מדירות החטא ויתמרמר מאוד וישוב על עונו וז"ש כי הוא טרף וירפאנו היינו שהיסורין והמית' כולם הם רפואתו וכו' וכן חורבן שתי בתי מקדשות הו' לרפאות את ישראל מתחלואי' עוונותיהם ומהו יבין וישיכל מדירות החטא עד שחורבן שני בתי מקדשים הו' רפיאה להם וז"ש יחיינו מיומים פירש"י דקאי על שני בתי מקדשים וכו' עיין פנים (כו) ארז"ל גדולה תשוב' שמגיעת עד כסא הכבוד ויש פרוגתא אי' עד ועד בכלל אי' וראו עד בכלל ואמר ארמי"ר בשם אביו ז"ל הפירוש כשעושי' תשובה מאהב' הוא הדביק' בבורא ית' אזי עד ועד בכלל אבל כשהתשיבה היא רק מצד הירא' או ולא עד בכלל כי אינו שייך בבורא כל הירא' וכו' (דברי שמואל פ' ויק) משל לאחד שהוא בעל חיוב גדול למלך וכו' וכן שלא התפטר עמו שרוצה לשלם לעתים ידועים אינו יכול לבא לפניו אבל אחד התפשוו יוכל לבא לפניו אף שעדיין לא פרע כמו כן כשיתן האדם אל לבו לשוב אל ה' הוא תועלת גדול שתוכל התפל' לעלות למעל' לא תרחק ח"ו ע"י החיצונים שבאו מהוצאת ז"ל ר"ל ובאמת צריך לעשו' התיקוני' תשוב' בפרט' על פנים הברית עכ"ז הוא טוב כשנותן אל לבו היום שרוצ' לעשות תשוב' ולזה צריך להמעי' עיניו בתפל' ובאמת צריך להיות דמיון של שמחה כי המה רפואת הנפש ובאם שרמוע הדמע עינו אחמ' צער ועצבו ג"כ אלקינו מרחם ומרפא כ"ש הרופא לשבורי לב ומחשב לעצבותם אבל כשהמה בשמח' יותר טוב הוא וכו' (פ' בחקית) (כו) משל לאחד כך זמן שלא אירס אשה הוא מעורב בדעתו אם פלוניית תהיה אשתו או פלוניית וכמו כן בהאשה ואין להם דעה צלולה ומיושבת אבל כשיארס אותה אף שעדיין לא בא עלי' אעפ"כ כבר יש לו דעה צלולה כמו כן כשזוכה האדם לקבל עלי' בלב שרם לשוב להשי"ת בכל לבו אף שלא בא עדיין למדינת הקדושי' בשלימו' עזה בח' ארס אשה ולא לקחה יכו' אעפ"כ כבר הוא בבחי' דעה צלולה ומיושבת ויש לו מנוחה וע"כ אנו מתפללין רצה נא' במנוחתנו תחלה ואח"כ קדשינו במצותך וכן שבת נקי' יום מנוחה וקדוש' וכו' (פ' שופטים) (כט) עיקר גדול אל התשוב' הוא מסירת נפש לייחד ולקדש שמו גדול באהב' רבה ולומר שמע ישראל וכו' ולמסור נפשינו על קדושת שמו ית' וכו' גם לקבל עליו מצוות ואהבת דרעד וכו' (דרוש לוי"כ) (ל) בשם הגאון וכו' מזה' רוי' יצחק אב"ד דבארדיטשיון פירוש נושא עוון דאיתא על שלשה הקב"ה מחחי"ט בכל יום יב' שנאמר ואשר הרעותי וכו' ולכן כשאדם עובר עבירה ח"ו אזי הקב"ה כביכול נושא העוון על עצמו באמרו שהוא כביכול הגורם שברא היצ"ח וכו' והוא נושא עוון ושמעתי בשם ר' ארוש תלמידו שפירש ישוב ירחמנו כי ארז"ל כששב מאהבה אזי נעשה מעבירות זכיות ואז השי"ת ברוב רחמי' מחזור העוון להאדם בכדי שיהי' נחשב לו לזכיות וזהו ישוב ירחמנו יכבוש עוונותינו היינו שכובש העוון למטה על הבעל תשוב' כדי שיהיו לו זכיות וע"ש עוד מעיני' עוונות נתהפכין לזכיות ויעיין גם בפ' ויקרא ובפ' אתרו מות ובפ' כי תצא) (לא) שמעתי בשם הצדיק וכו' מזה' זוסמאן מאנפאלי כשה' רוצה להחזיר למושב איזה אדם אזי עסק בתעני' ובדיקת גדול וכס' גופים גדולים עד שהמשיך גם זה האדם לעשות תשוב' וכו' עיין פנים (פ' תולדות) (לב) כשאדם חוזר בתשובה ותוהה על הראשונים רק שהוא כשור מאד כל כך בה צה"ר שאינו יכול להפריד א"ע ממנו והוא מבין דב"י זה וצ"עק להשי"ת על זה או השי"ת שומע בקולו והבא לפרש מס' עיין רוי' וכו'

זכו' (פ' וארא) (ג) צי"ך האדם לידע שאפי' אם עשה תשוב' אמתיית על כל עבירות שעשה א"א לו לתקן בעצמו קילקו א"א לא שהקב"ה כביכול ברחמו וברוב חסדיו מתקן פגמו נמצא שהאדם אינו עושה כלום רק הכל הקב"ה כביכול בעצמו ואין לו להאדם לישול גאון לעצמו מזה כלום וז"ש לא תעלה במעלות ר"ל לא תמול לעצמך שום מעלה מתשובתך על מזבחי ר"ל אני עשיתי זאת שזבחת את הרע ובלעדי תיקוני לא היתה מועיז תשובתך כלום אשר לא תגלה ערוותך עליו כי תיכף שתמול מזה גאון לעצמך יתגלה ערוותך עליו היינו שיתעוררו דינים עליך ויזכרו מעשיך הראשונים וז"ש דוד כי פשעי אני אדע והמאמתי נגדי תמיד אעפ"י שכבר בישר לו הנביא גם ה' העכיר המאמתי וכו' אעפ"י כי פשעי אני אדע והמאמתי גדולה מהקב"ה לפי שהי' יודע שהוא בעצמו לא תיקן כלום רק שהקב"ה בעצמו תיקן פגמיו וכו' (מעין התכמה פ' משפטים) (לד) יש קונה עולמו בשעה אחת ופירושו הרב המגיד מוה' רוב בעי' זצ"ל שעה הוא לשון פגמה וכו' שאפשר להי' שלפעמים כרגע אחת שאדם פגמה א"ע להשי' בתשוב' גדולה ובהתלהבות גדול הוא בא למדריגה גדולה מאד ומשיג כל מה שאפשר לו להשיג וכו' עי"ן פנים (שם) (לה) תשוב' היא אחת ממדותיו ית' וכשם שהשי' ת משפ' ע תמיד ברי הפסק רגע כמימרא מכל המדות לעולם כך משפיע מדת התשובה לעולם רק שפעמים אדם חושב ונסתם ממנו הצינור של ההשפע' ולכן אינו יכול לחזור בתשוב' והעצה לזה הוא שיחליל להתחוק באיזה מצוה מן המצוות כמו ציצית או שאר מצוות שיקיימה הישב ותהי' תמיד נגד עיניו זאת המצוה ועי"ו יופתח לו זה הצינור שמכוון נגד זאת המצוה והמצוה הזאת הוא כלולה מכל המצוות כידוע נמצא שכלולה ג"כ ממצוות התשיבה ואזי יכול להמשיך עליו שפע ממצוות התשוב' ויכול לחזור בתשובה וכו' (שם בליקושי' תהלים ד"ה א' למרה פושעים דרכך וכו') (זו) צי"ך האדם לפשפש במעשיו ורשוב בתשובה על אותן עונות אשר הוא זוכר א"ת שאינו זוכר ממילא יהיו בפלים ונמחלים לו כי הקב"ה אומר אלו ה"י זוכר עונות הראשונים בוודאי היה מתחרש עליהם ושב בתשובה כמו שהוא מתחרט ושב על אותן שהוא זוכר (ענודת ישראל' דרוש לשבת הגדול) : (לו) לפעמים האדם מתעורר בתשוב' אבל נפשו מרה לו מאד כי ידמה בעיניו שהוא מיוחק מאד מהשי' וכבד עליו הדבר שישוב לבוואו ית' ע' סיגופים ושאר עניינים העצה היועצה אז עכ"פ לקבל על עצמו התשיבה ולהיות נכסס ומשתוקק מתי יזכה לשוב כראוי וז"ש וכו' ירבה ממך הדרך וכו' ר"ל דרך התשובה הגפתה בחדש אלול כידוע ונתת בכסף לשון תאוה וכיסופין שיחי' קד עכ"פ חשק לתשובה וצרת הכסף בדרך ער אשר תוכת לבחירות והלכת אל המקום אשר יבחר ה' . (פ' ראה)

(רת) שיבה ישראל עד ה' אלקין פירוש שצריך לשוב עד שיהיה ה' שהוא הבורא ית' אלקין אלקית שלך פירוש שתהיה כסא ומרכבה לקדושתו ית' ותוכל לרבק בו ולדבר לפניו תפלות ותתנונים כאשר רבך איש אל רעהו למשל כאשר תאמר ברוך אתה ה' יהיה בעיניך כאלו אתה עומד לפניו ית' ממש ברי' שום מסך ומחשבה זרה מברכת ח"ו וזה כי בשלת בעוונך ר"ל כי ע"י הצרות והחורבנות נחשב לפניו הקב"ה כל עונות ישראל כשגנות וע"כ כשתשוב עליהם אפי' רק מתמת יראה השי' ברוב חסדיו מחפכים לזכות ורית ניות לה' ויזכה להיות כסא ומרכבה להשי' וכו' (דרוש לשבת תשובה) :

(לט) שמעתי מהרב הגאון הק' מניקלשפורג השיבנו ה' אליך ונשובה היינו השיבנו בדרך זה ונשובה להיות אתערותא דלתתא כי הוא ית' הכל יכול וכו' וזכה ונשובה אינו מיותר וכו' (דברי אמת חידוש השרישי פ' וארא) ועי"ן פ' תזריע מבואר ביותר כשתעזור לצדיקים לפעול נסים נפלאות דהחזיק האמונה ולהבעיר לב ישראל לה' ולהתחברות צדיקים המדריכים בדרך ישרה וכיוצא בזה וזה השיבנו בדרך ונשובה להיות מאתנו כמו שאמרת שיבו אלי וכו' .

(מ) התורה הק' היא השורש והחיות לכל העולמית והצדיקים הק' התורה הק' היא צלם מרכו האמצעי אשר על זה סובב והולך כל מתשבתם וד כורם ומעשיהם ואז הסדוקים בחי העולמים וזה בחי' מלאפוס שהנקודה הוא באמצע האות ר"ל שהם דבוקים במרכו האמצעי שהוא התורה הק' אשר היא נקודה פנימית וחיות של כל העולמות ומי שיוצא ח"ו מגדר התורה והמצוות בזה מוריד ח"ו החיות וקדושה תחת העולמות וזה בחי' חירק שהנקודה שהוא החיות של האות הוא תחת האות והאות רוכב עליה ואז אין לו תקנה לחזור

לחזור לשורשו כ"א כשישים אל לבו באמת ובתמים אך שהוא נפסד משורש החיות של כל העולמות ואין שהוא למטה מכך הנמצאים שבעולם ואין לו על מי להשען כ"א על דחמי וחסדי הש"ת מרצון מחשבתו הקדומה לבריאת העולם שזה בחי' תשובה קדומה לעולם ובמחשבה זו של עולם התשובה שם יש לו מציאות כי מחשבה זו קדמה לכל העולמות והוא השורש והחיות של כל העולמות וכל האותיות ושם יש לו מציאות וא"כ הוא דבוק בבחי' עליונה שהוא האם והשורש של חיות של כל העולמות שהיא תשובה עילאה וזה בחי' נקודת חולם שהנקודה הוא למעלה מן האות ונמצא מה שהיה מקודם בבחי' תחתונה למטה מדעולמות והאותיות שהוא בחי' חירק נתעלה עכשיו למעלה להיות הנקודה עולה ויישב בראש האות והוא בחי' חולם ומחולם נעשה מוחל ומשם ממשיך מחידה על כל הטאיו וזה בחי' במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד וכו' עיין פנים עוד מה שביאר בזה מאדו"ל חד אמר נושא ורד אמר כובש וכו' (אוהב ישראל פ' בראשית ובתורת אמת פ' הנ"ל) (מא) בימים ההם וכו' יבוקש עון ישראל ואיננו וכו' ולכאורה למה יבקשו אחר העיונו וכו' אך היא ע"ד שמצינו באותיות החשבון של הסוחרים יש אות נוד ואת הזה בעצמו אין לו מספר כלל רק פעולתו הוא להגדיל מספר האות הכתוב אהריו כגון מיחידות לעשרות ומעשירי' למאות וכו' כידוע כמו כן העבירה בעצמה אינה נחשבת לכדום (והלואי שלא היה במציאות כלל) רק כעולתה הוא להגדיל מספר הוכיות שנעשו מהעבירי' בעשותי תשובה שלימה מאהבתו ית' וכמאדו"ל במסופ שבעלי תשובה עומדים וכו' (שם בליקטי ירמיה) (מב) ענין התשובה צריך להיות ע"י הכנעה והבדלה והמתקה דכנעה הוא שמכניע את רוע לבבו להיות נשבר ונרדה מחמת שמכיר ערכו ומותו ויודע שפלות עצמו ומכניע שפחה תחת נכירתה והבדלה הוא אחר שמכניע את הרע כנ"ל צריך להבדיל בין הרע לטוב שלא יהא מעורב טוב ברע כלל כ"ש ויבדל וכו' בין האור ובין החשך וכ"ש ובערת הרע מקרבך וכו' וזה נאמר על הרע גמור דהיינו דברים האסורים אך ורק שיש בחי' אחרויים דקדושה דהיינו דברים המותרים והכריחים כגון אכילה ושתיה וכדומה לדברים הנ"ל צריך אחר הננעה והבדלה להמתיקם דהיינו להעלות הכל למרום שבתם וזה בחי' סור מרע ע"י בחי' הכנעה והבדלה ועשה טוב הוא ע"י בחי' המתקה דהיינו לתקן הרע בחי' אחרויים דקדושה ולעשות ממנו טוב וכו' והכנעה והבדלה א"א להיות כ"א ביראת ה' שהוא בחי' גבירה בחי' שמאל דוחה ובחי' המתקה א"א להיות כ"א בסוד ימין מקרבת דהיינו בחי' אהבה והשתוקקות וכיפוי' להבורא ית' וכו' עיין פנים (ליקוטי תורה מהרב המגיד וכו' רמז"ל מששערנאביל בליקוטים) (מג) התחזקות גדול לענין התשובה עיין התחזקות אות מט נון נב (מר) ארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט וכו' וכן אמרו יש קונה עולמו בשעה אחת ואין הפירושי' דייקא שעה זמנית כי מרת התשובה הוא למעלה מסדר זמנים ע"כ אפ"י שעה מועפת במשמע וע"כ ארז"ל המקרש אשה וכו' שמא יהיה תשובה וכו' וע"כ בשעה שאומד השיבנו וכו' וכן סלח לנו וכו' יחשוב כי זו הוא השעה אחת בתשובה וכו' כעוה"ז שהוא הודו ויפיו ויפה לו שעה זו מכל חיי עוה"ב וכו' (עיין פנים אור הגנוז פ' נצבים) (מה) השם של אהיה הוא שם של עולם התשובה כי לשון אהיה פירושו שמנאן ואילך אהיה עובד ה' וכו' ואם משתוקק האדם אליו ית' באמת ומתחרט על מה שפגם ומקבל על עצמו לומר מעתה אהיה עובד ה' באמת ויכול להמשיך עליו אור קדושת עולם התשובה עולם המחשבה שהוא שם אהיה עם כל המילואים שהם גימטריא חותם והוא החותם של הושענא רבה שע"י שישראל עושין תשובה וכ"א מתחרט על מה שפגם וצווק בלב נשבר ובתשובה עצומה וגומר כלבו מעתה אהיה עובד ה' באמת בזה אנו ממשיכין השם אהיה עם כל המילואין שהוא גימטריא חותם והוא מקיף אותנו וסוכך עלינו לכל יגע בנו שום מגע נכרי וכו' ועיין פנים שע"ז יוכל האדם להמשיך על עצמו הצלם אלקים כי שם אהיה במילוי יודין גימטריא צלם וכו' עיין פנים (מאור ושמש פ' בראשית) (מו) תשובה נק' אימא עילאה ואמר על זה הגאון הק' וכו' אב"ד דק"ק נישחו למה שנקראת כן מפני שכמו שהתינוק הקטן יחבא תחת כנף בנר אמו להסתר מגערת המאיים עליו כמו כן השב בתשובה הוא מתכסה בה מהמקשרנים עליו בטעמו אשר מעד וינצל מן דעונש וכו' (פ' כי תצא) : (מז) שמעתי מהרב הק' האלקי אב"ד דק"ק גשחיו ז"ל כי מפני זה יארע לבעלי תשובה שחזורין לקלקולן אח"כ ח"ו מפני שאין נזהרין באכילתן

באכילתן לאכול בקדושה ועי"ז דנצוצות המגולגלין במאכלים החם מושבין איתם אחרונות וכו' (פ' כי תכא) (מח) יש בני אדם אשר יחשבו כי תוכן התשובה הוא יום ענות אדם נמשו בהעניות וסינופים ואולם לא בזה בחר ה' ובגרט בדורות האלו ציה לנו ארמו"ר וכו' כמוה' אלימלך זצ"ל לבל יתענו יותר ממה שצונו חז"ל כי כשל כת הסכל לסבור העניות והסינופים ואין באפשרי לקנות שלימות ע"י העניות זולת מי שבט"ח על כחו שיהיה יכולת בידו לקבלם או שפגם ח"ו בעבירות חמורות יבא לפני צדיקי הדורות ויורו לו תשובה וכל ערום יעשה בדעת וכו' ועיין פנים עוד הרבה מענייני דתשובה ושצריכין לשוב בכל רגע על רגע שקדם לו כי אולי היה ממעט בעבודתו וכו' ושעיקר התשובה הוא שילמוד ויחפול בדחילו ורחימו וכו' ושצריכין לשוב בתשובה קודם הלימוד ואחר הלימוד וכו' ושהבעל תשובה אשר שב אל ה' ככל לבנו עד כל עונותיו ושיכולת ב'ו להפך מדת הדין למדת הרחמים יותר מצד ק גמור אשר עמד בתומו כל ימיו וכו' וענין שהתפלה היא עכשיו במקום קרבן וכו' אך א"א לזכות לתפלה בשלימות דס ע"י התדבקות לצדיקי הדור וכו' (הפטירת שבת תשובה) (מש) יזהר מאד באמידת תהלים בכל יום וכו' וקבלה מן רבינו איימך כי האומר ביום אחד ג' פעמים כל התהלים הוא חשוב כתענית משבת לשבת גם שמעתי אמרים בשם תלמידו הק' וכו' כי הגמרי ג' פעמים ביום אחד כל התהלים חשוב כחרכ ותנית נגד יציר הרע אך הכלל ידוע כי מיב מעט בכונה וכו' (ק גמ' יחמי האב) -

חם ונשלם

ההשקפה של אות דגת, דפוס קורס אוח שנת

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ד

